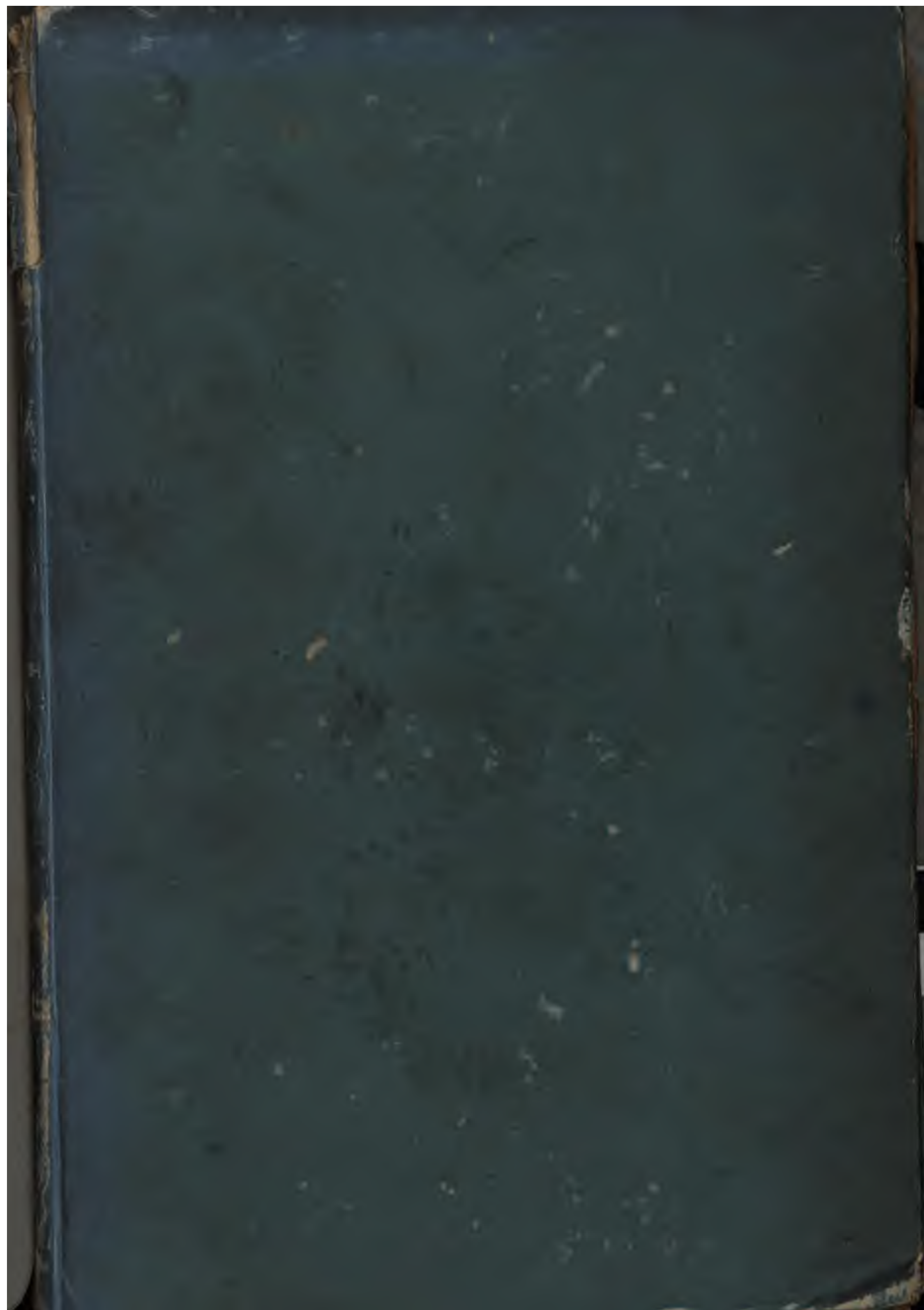
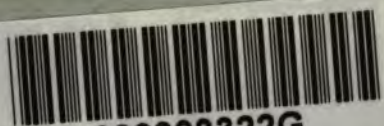

Societati Literariæ
Oxoniæ

C. C. Rafn.

Societati Literariæ
Oxoniæ

C. C. Rafn.

Societati Literariæ
Oxoniæ

C. B. Rafnýy.

Societati Literariae
Oxoniae

C. C. Rafn.

Presented 1828

KRAKAS MAAL

ELLER KVAD OM

KONG RAGNAR LODBROKS

KRIGSBEDRIFTER OG HELTEDØD

EFTER

EN GAMMEL SKINDBOG OG FLERE HIDTIL UBENYTTEDE HAANDSKRIFTER MED DANSK, LATINSK OG FRANSK OVERSÆTTELSE, FORSKJELLIGE LÆSEMAADER, SAMT KRITISKE OG PHILOLOGISKE ANMÆRKNINGER

UDGIVET

AF

C. C. RAFN, PHIL. DR.

Professor, Lærer ved Landkadet-Akademiet, Sekretær i det nordiske Oldskrift-Selskab; Æresmedlem af Danevennernes Selskab ved Donau i Ulm, det kongelige preussiske Selskab for tydsk Sprog og Literatur i Königsberg og det slesiske Selskab for fædrelandsk Kultur i Breslau; ordentligt Medlem af det skandinaviske Literatur-Selskab, det fyenske literære Selskab i Odense, det islandske literære Selskab i Rejkevig og Kjöbenhavn, det kongelige norske Videnskabers Selskab i Trondhjem, det kongelige svenske Videnskabers og talende skjönne Kunsters Selskab i Gothenborg, Selskabet for pommersk Histor ie og Oldkyndighed i Stettin og det thyringisk-sachsiske Selskab for fædrelandsk Oldkyndighed og Oldsagers Bevaring i Halle; correspondерende Medlem af det kongelige Selskab for Norges Vel i Christiania og det nyttige Selskab i Bergen.

KJØBENHAVN 1826.

TRYKT HOS DIRECTEUR *JENS HOSTRUP SCHULTZ*,

KONGELIG OG UNIVERSITETS-BOGTRYKKER.

LONDON,

I COMMISSION HOS *JOHN* OG *ARTHUR ARCH*,

Nr. 61, CORNHILL.

TILEGNES

MED ALLERNAADIGST TILLADELSE

DENNE UDGAVE

AF

DEN DANSKE SAGAS

ÆLDSTE FULDSTÆNDIGE MINDESKRIFT

ALLERUNDERDANIGST

AF

CARL CHRISTIAN RAFN.

FORORD.

Ragnar Lodbrok var een af Danmarks navnkundigste Konger i den hedenske Old, og levede efter al Rimelighed i den sidste Halvdeel af det ottende Aarhundrede, eller maaskee noget ind i det niende. Han var først gift med Thora, en Datter af den mægtige Herrød, Jarl over Gotland, hvem han, som Sagnet fortæller, tilkæmpede sig ved at dræbe den Orm, der laa uden om hendes Borg, upaatvivlelig en allegorisk Fremstilling af en Kæmpe, der bar Navnet Orm. Efter Thoras tidlige Død ægtede Ragnar Asløg, en Mø af Sigurd Fafnersbanes berömte Æt, der, paa Grund af Forfølgelser, under Navnet Kraka, opdroges i usle Omstændigheder paa Spangarejde, en Landtunge nær Lindesnæs i Norge, hvor man endnu træffer Navnene Krakebæk og Guldvig, hvilke efter Folkesagnet skulle være opkaldte efter hin Kongedatter, der i en Guldharpe varført til dette Sted. Ved Asløg blev Ragnar Fader til de berömte Sönner Ivar Beenløs, Björn Jærnside, Hvidsærk, Røgnvald og Sigurd Orm i Öje, hvilke allerede i Faderens levende Live viste sig som tapre Helte. Ragnar gjorde sig navnkundig saavel ved Krige i Nabolandene, som ved Toge til Kysterne af Bjarmeland, de brittiske Øer og andre fjærnere Lande, men blev omsider tagen fangen af Ella, Jarl over Northumberland, der lod ham sætte i en Ormegaard, hvor han under den langsomme gyselige Dødskamp med mandig Stemme kvad om sine mærkelige Krigsbedrifter og om den Hævn, han væntede, at hans Sönner vilde tage over hans Fjende. Det er den Drapa, som han i denne kvalfulde Stilling, med den visse Død for Öjne, holdes for at have sunget, der i en ny kritisk Udgave efter hidtil ubenyttede Hjælpemidler herved træder frem for Lyset.

At Ragnar kan være bleven kastet i en Ormegaard, d. e. et med giftigt Kryb opfyldt Fængsel, er ikke utroligt, da man i Oldhistorien finder flere Exempler paa lignende udtænkte gruelige Straffe, og endogsaa selve Ormegaarde nævnes i flere gamle Kvad og Beretninger, t. Ex. i Brynhilds andet Kvads 55de *Strophe (i den ældre Edda) tiltaler Brynhild saaledes Gunnar:*

Þik mun Atli	Dig vil Atle
Illu beita,	Ondt tilföje,
Mun þú í öngan	Skal da i ængen
Ormgarð lagiðr.	Ormegaard kastes.

Jfr. den 33de *Strophe i Digtet Gudruns Hævn:*

Lifanda gram	Folkenes Mængde
Lagði í garð þann,	Lagde Kongen
Er skriðinn var	Levende i Gaarden,
Skatna mengi	Som inden var
Innan ormum,	Med Orme opfyldt,
En einn Gunnarr	Men Gunnar ene
Heiptmóðr hörpu	Opbragt Harpen
Hencli kniði	Med Ankelen slog.

I denne Ormegaard, altsaa i samme kvalfulde Stilling som Ragnar, skal Gunnar ifølge Eddasangene have kvædet det nu tabte Digt Gunnars Slag.

Da Omfanget af Ragnars Kvad tillader det, lader jeg først følge den efter de kritiske Undersøgelser forbedrede Tæxt, ledsaget af en metrisk dansk Oversættelse i Grundskriftens Versemaal med Iagttagelse af Bogstavrimene og stundum af Linierimene, dog af de sidste kun, ligesom i Grundskriften, uden nogen Tvang; hvorefter følger en ordret latinsk Oversættelse, hvori jeg har beholdt Grundskriftens Metaphorer, hvis Betydning i korte Anmærkninger er angiven. For at give desto flere Adgang til dette mærkelige Digterværk, ledsages Udgaven ogsaa af en fransk Oversættelse, der er forfattet efter min ordrette danske og latinske af L. S. Borring, Cand. Theol. og Lærer ved Landkadetakademiet. Dernæst følger en kritisk Undersøgelse om Kvadets Alder og Forfatter samt Efterretning om de tidligere Udgaver og Oversættelser og om de ved denne Udgave brugte Hjælpemidler, og til Slutning gives Tæxten igjen stropheviis nöjagtig efter den til Grund lagte Oldbog med forskjellige Læsemaader af andre Haandskrifter og de tidligere Udgaver samt kritiske og philologiske Anmærkninger, hvortil jeg har Dr. G. Brynjulfson paa Island at takke for adskillige Oplysninninger; over nogle faa Udtryk har ligeledes Adjunct Sv. Egilsson paa Island og til eet Udtryk Prof. Graeter i Ulm meddeelt mig deres Betænkninger, som jeg har anført paa vedkommende Steder.

ſi vaṗin. ſu ſkiper a iiii ſkýgia gr. hǫſis hvabo mer
halld no ſede ok ſira ſoms min vndarlighſt ok ſau
ghðu siðan ꝼ. andum min — Svava mal —
ugu v my hiarþe. hit v oc ii laungu ſin
gandande gengu. ſe ginnir midde. þa þon
gu ſ ſorn. þadan hon mik gyrð. þe ok
lungolu lagðag. laðbok. at þin vig. ſtakk ok a ſtor
ðar hykkin ſtali biartra mala. Hugu ð m; h.
helldr v ok vngr þa e ſkipð. auſtr i eyra ſunde. vnð
vry prebu vargi. ok poth gulu. pugte. þengu v ſ
e dyngu vid haſeymða hialma havrð. aurn nulſ
ſkar. allr v og ſollin. oð ðan i vat blodi. H. v m ꝼ.
han barn þa gerra. e tuunigir tauldust ok ter
ruðu vida. vnnu sela iarla. auſtr þ dmo inun.
þa þeng þa gnaga. giſting ſeþun vigi. Sverti pell
i ſollin. se tyndi lið ga. Hug. v m; h. heidinſ
bvaner vd audir. þa e v helſingia hemmt. e het
sala edmſ. laugðu vpp i modo. pioðe nadi þa bi
ta. oll v vnða giakpri. aſv bodin heitu. hyeinas
bnði v brynuir benſ hillda blapurt ſkillder.
Hug v m h. hug engan þa þrýde. að em a heþlu

KRÁKUMÁL,

ER SUMIR KALLA

LOÐBRÓKARKVIÐU.

KRÁKUMÁL.

HJUGGU vèr með hjörvi!
Hitt var ei fyrir laungu,
Er á Gautlandi gengum
At grafvitnis morði;
Þá fengu vèr Þóru,
Þaðan hètu mik fyrðar,
Þá er ek lýngál umlagða'k,
Loðbrók, at því vígi;
Stakk ek á storðar lykkju
Stáli bjartra mála.

2.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Heldr var ek úngr, þá er skífðum,
Austr í Eyrasundi,
Undurn frekum vargi;
Ok fótgulum fugli
Fengu vèr, þar er súngu
Við háseymda hjálma
Hörð járn, mikils verðar;
Allr var ægir sollinn,
Óð rafn í valblóði.

KRAKAS MAAL.

SVUNGE vi med Sværdet!
Svandt ej mange Tider,
Siden i Gotland vi ginge
Til Grafvitners Bane;
Thora til Brud vi toge,
Tilnavn Kæmper mig gave
Lodbrok, da jeg den lede
Lyngaal gjennembored;
Stak jeg til stærken Drage
Staalets rungende Tunge.

2.

Svunge vi med Sværdet!
Svart var jeg ung, da vi skaffed,
Øster i Øresundet,
Ulven blodigt Maaltid;
Guulbenet Fugl vi gave
Goden Føde i Mængde,
Hvor mod de höje Hjælme
Haarde Sværde sjunge;
Svullen var Valens Vove,
Vadede Ravnen i Blodet.

3.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hátt bárum þá geira,
Er tvítugir töldumst,
Ok týr ruðum víða;
Unnum átta jarla
Austr fyrir Dínumynni,
Gera fengum þá gnóga
Gistíng at því vígi;
Sveiti fèll í sollinn
Sæ, tyndi lið æfi.

4.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hèðins kvanar varð auðit,
Þá er vèr Helsíngja heimtum
Til heimsala Óðins;
Lögðum upp í Ífu,
Oddr náði þá bíta,
Öll var unda gjálfri
Á sú roðin heitu;
Grenjaði brandr við brynjur,
Benshildr klufust skildir.

5.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hygg engan þá flýði,
Áðr enn á Heflis hestum
Herrauðr í styr fèlli;

Societati Literariæ
Oxoniæ

C. C. Rafn.

Klýfr ei Eigils öndrum
Annarr jarl enn frægri
Lunda völl til lægis
Á lángskipum síðan;
Sá bar siklíngr víða
Snart fram í styr hjarta.

6.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Herr kastaði skjöldum,
Þá er rægagar rendi
Ræstr at gumna brjóstum;
Beit í Skarpaskerjum
Skeribildr at hjaldri;
Roðinn var randar máni,
Áðr Rafn konúngr fèlli;
Dreif or hölda hausum
Heitr á brynjur sveiti.

7.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hátt grenjöðu hrottar,
Áðr enn á Ullarakri
Eysteinn konúngr fèlli;
Gengu gulli fáðir
Grundar vals at bryndum;
Rækindill smaug rauðar
Rítur at hjálma móti;
Svíra vín or sárum
Sveif of hjarna kleifar.

Kløver ej med Egils
Aarer berömtere Høvding
Siden paa lange Skibe
Søfugls Mark til Havnen;
Haardt bar Helten vide
Hjærtet frem i Kampen.

6.

Svunge vi med Sværdet!
Skjoldene kasted Hæren,
Udsendt, Aadseldyret
Ilte mod Kæmpers Bryster;
Bed paa Skarpaskæret
Skærejærnet i Kampen;
Rødnet blev Randemaanen,
För Rafn Konning fældtes;
Fløđ af Heltes Hjærner
Hed paa Brynjer Sveden.

7.

Svunge vi med Sværdet!
Sælsomt tudede Kaarder,
Förend paa Ullarager
Eysten Konning fældtes;
Pryded med Guld de ginge
Graadige Falk at mætte,
Liglys risted de røde
Rande i Hjælmemøde;
Viin af Nakkens Vunder
Vædede Hjærnens Kløfter.

8.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hafa gátu þá hrafnar,
Fyrir Einderis eyjum,
Ærna bráð at slíta;
Fengum Fálu hestum
Fullan verð at sinni;
Íllt var eins at gæta
Með uppruna sólar,
Streingvölur sá ek stíga,
Stakk málmr á skör hjálmi.

9.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Háðum rendr í dreyra,
Þá er benþvara bendum
Fyrir Borgundarhólmi;
Hreggský slitu hrínga,
Hratt álmr af sèr málmi;
Vulnir fèll at vígi,
Varat einn konúngr meiri;
Val rak vítt of strandir,
Vargr fagnaði tafni.

10.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hildr var sýnt í vexti,
Áðr Freyr konúngr fèlli
Í Flæmíngja veldi;

8.

Svunge vi med Sværdet!
Svælge kunde da Ravne,
Ud for Ejnderis Øer
Overflødig Føde;
Finge Falas Heste
Foder da i Mængde;
Vanskeligt var det sig at
Vogte ved Solens Opgang;
Strengmøer saae jeg stige,
Stødte paa Hjælmen Malmet.

9.

Svunge vi med Sværdet!
Skjolde med Blod vi væded,
Vundeboret vi böjed
Foran Borgundarholmen;
Regnskyer slede Ringe,
Rendte fra Almen Malmet;
Vulner faldt paa Valen,
Var ej en Konning större;
Lig laa strøed ved Stranden,
Staal gav Ulven Maaltid.

10.

Svunge vi med Sværdet!
Saae man ej Stridens Udfald,
Inden Freyr Konning fældtes
I Flæmmingers Rige;

Náði blárr at bíta
Blóði smeltr í gyltan
Högna kufl at hjaldri
Harðr bengrefill forðum;
Mær grèt morginskæru,
Mörg þá er tafn fèkst vörgum.

11.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hundroðum frá ek liggja
Á Eynefis öndrum,
Þar er Englanes heitir;
Sigldu vèr til snerru
Sex dægr, áðr lið fèlli;
Áttum odda messu
Við uppruna sólar;
Varð fyrir vorum sverðum
Valþjófr í styr hníga.

12.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hrundi dögg af sverðum
Brýn í Barðafirði,
Bleikan ná fyrir hauka;
Umdi álmr, þá er oddar
Allhratt slitu skyrtur,
At slíðrloga sennu
Svelnis hamri þæfðar;
Rendi ormr til unda,
Eitrhvass, drifinn sveita.

Bed den blaa og haarde
Blodige Saargravstikke
Heftig i Høgnes gyldne
Harnisk i Kampen fordum;
Mø græd for Morgenstriden,
Mødig blev Ulven af Føde.

11.

Svunge vi med Sværdet!
Saae jeg Utallige ligge
Ej langt fra Englenæsset
Paa Ejnefers Skier;
Sejled i Dage sex til
Slag vi, för Hæren fældtes,
Mænd holdt Oddes Messe,
Medens Solen oprandt;
Maatte for vore Vaaben
Valthjof i Striden falde.

12.

Svunge vi med Sværdet!
Sydede Dug af Kaarder
Bradt i Bardefjorden,
Blege Lig fik Høge;
Tudede Almen, da Odde
Ilsomt bede de Skjorter,
Som til Sværdetrætten
Svelners Hammer virked;
Ormen ilte til Vunder,
Edderhvas, sprængt med Sveden.

13.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hèldum Hlakkar tjöldum
Hátt at Hildar leiki
Fyrir Hèðnínga vâgi;
Sjá knáttu þá seggir,
Er sundruðum skjöldu,
At hræsílna hjaldri
Hjálm slitnaðan gotna;
Varat sem bjarta brúði
Í bíng hjá sèr leggja.

14.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hörð kom hríð á skjöldu,
Nár fèll niðr til jarðar
Á Norðimbralandi;
Varat um eina óttu
Öldum þörf at frýja
Hildar leik, þar er hvassir
Hjálmstofn bitu skjómar;
Bauðmána sá ek bresta
Brá því fíra lífi.

15.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Herþjófi varð auðit
Í Suðreyjum sjálfum
Sigurs á vorum mönnum;

13.

Svunge vi med Sværdet!
Svævede Hlakkas Telte
Höjt i Hildes Lege
Foran Hedningevigen;
Kunde Kæmper, da vi
Klövede Skjolde, mærke
Stærkt i Aadselsilds Stöjen
Sledne Mændenes Hjælme;
Det var ej paa bløden Bolster
Brud at favne hin prude.

14.

Svunge vi med Sværdet!
Stormede Regn mod Skjolde,
Døde til Jorden daaned
Da i Nordhumberlandet;
Man ej nødtes den Morgen
Mænd til Strid at ægge,
Der hvor skarpe Straaler
Skare Hjælmens Flade;
Kampmaaner saae jeg kløves,
Kæmperne misted Livet.

15.

Svunge vi med Sværdet!
Skjenked da Herthjof blev i
Selve Syderøer
Sejer over vore Kæmper;

18.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Haldorða sá ek brytja
Ekki smátt fyrir úlfa
Endils niða bröndum;
Varat á vík á Skæði,
Sem vín konur bæri,
Roðinn var Ægis asni
Ófárr í dyn geira;
Skorin var Sköglar kápa
At skjoldúnga hjaldri.

19.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Háðum suðr at morni
Leik fyrir Lindiseyri
Við lofðúnga þrenna;
Fárr átti því fagna,
(Fèll margr í gyn úlfi,
Haukr sleit hold með vargi)
At hann heill þaðan kæmi;
Íra blóð í ægi
Ærit fèll inn skæra.

20.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hárfagran sá ek hrökkva
Meyjar dreing at morni
Ok málvini ekkju;

18.

Svunge vi med Sværdet!
Saae jeg for Ulve hugge
Endils ordholdne Sönner
Ikke smaat med Brande;
Var det ej i Vigen ved Skæde,
Som naar Vinen af Kvinder
Bæres, Ægers Æsler
Ikke faa blev rydded;
Skaaret var Skøguls Kappe
I Skjoldungers Kampgny.

19.

Svunge vi med Sværdet!
Sjunge en Morgen vi Kaarders
Leg, ud for Lindesøre,
Med Lofdunger trende;
Faa kunde fryde sig over
Frelste bort at komme,
Aad da Ulven mange,
Örnen sled Kjød med Høgen;
Irers Blod i den blanke
Bølgeflade sig baded.

20.

Svunge vi med Sværdet!
Saae jeg, at haarfagre Kæmpe,
Møernes Elsker, en Morgen
Maatte af Valen vige;

Varat, sem varmar laugar
Vínkers njórun bæri,
Oss í Álasundi,
Áðr enn Örn kouúngr fèlli;
Varat sem únga ekkju
Í öndvegi kyssa.

21.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Há sverð *bitu skjöldu,*
Þar er gullroðinn glumdi
Geirr við Hildar næfri;
Sjá mun í Aungulseyju
Ofaldr mega síðan,
Hví vèr at lögðis leiki
Lofðúngar framgengum;
Roðinn var út fyrir eyri
Ár flugdreki sára.

22.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hví sè dreingr at feigri,
At hann í odda èli
Öndurðr látinn verði;
Opt sýtir sá æfi,
Er aldreigi nístir;
Íllt kveða argan eggja
Örum at sverða leiki;
Hugblauðum kemr hvergi
Hjarta sitt at gagni.

Det var ej, som varmen Vædske
Viinkarrets Mø os frembar,
Inden Örn Konning faldt i
Alasund i Kampen;
Ej det var, som ungen Pige
I Öndvege at kysse:

21.

Svunge vi med Sværdet!
Svart bed Kaarder i Skjolde,
Klang mod Hildes Klædning
Klart de skinnende Landser;
Det vil paa Angulsøen,
Aldre igjennem, skues,
Hvor vi Helte fremginge
Heftig i Sværdelegen;
Rødnet var ud for Øret
Aarle Vunders Drage.

22.

Svunge vi med Sværdet!
Svæver for Kæmpen vel Døden
Nærmere, om han i Oddes
Uvejr end stilles forrest?
Den, som aldrig ængstes,
Ofte Liv begræder;
Ondt er det at egge
Usling til Hildes Lege;
Blødhjærtede i Barmen
Baader aldrig Modet.

23.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hitt tel ek jafnt, at gángi,
At samtogi sverða,
Sveinn í móti sveini;
Hrökkv'at þegn fyrir þegni!
Þat var dreings aðal leingi;
Æ skal ástvinr meyja
Einharðr í dyn sverða!
Æ skal ástvinr meyja
Einharðr í dyn sverða!!

24.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hitt sỳnist mèr raunar,
At forlögum fylgjum,
Fárr gengr of sköp Norna;
Eigi hugða'k Ellu
At aldrlagi mínu,
Þá er ek blóðvali brædda,
Ok borð á lög keyrða'k;
Vítt fengum þá vargi
Verð í Skotlands fjörðum.

25.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hitt hlæir mik jafnan,
At Baldurs föður bekki
Búna veit ek at sumlum;

23.

Svunge vi med Sværdet!
Slig Færd jeg kalder billig,
At i Sværdes Samtog
Svend gaaer imod Svenden;
Vige ej Karl for Karlen!
Det var Kæmpers Lov længe;
Møernes Elsker ile
Altid frejdig til Valen!
Møernes Elsker ile
Altid frejdig til Valen!!

24.

Svunge vi med Sværdet!
Synes det mig vises,
At vi Ødet følge,
Undgaaes ej Norners Love;
Ej tiltænkte jeg Ella
Over min Død at raade,
Da Blodfalken jeg feded,
Førte Køl gjennem Søen;
Føde i Skotlands Fjorde
Fuldelig gav vi da Ulve.

25.

Svunge vi med Sværdet!
Svart det mig fryder altid,
Balders Faders Bænke
Bredte jeg veed for Gjæster;

Drekkum bjór at bragði
Or bjúgviðum hausa;
Sýtir ei dreingr við dauða
Dýrs at Fjölnis húsum;
Eigi kem ek með æðru
Orð til Viðris hallar.

26.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hèr vildu nú allir
Burir Áslaugar bröndum
Bitrum Hildi vekja,
Ef vandliga vissi
Of viðfarar ossar,
Hví úfáir ormar
Eitrfullir mik slíta;
Móðernis fèkk ek mínum
Mögum, svâ't hjörtu duga.

27.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Harðla líðr at arfi,
Grimt stendr grand af naðri,
Góin byggir sal hjarta;
Væntum hins at Viðris
Vöndr í Ellu standi,
Sonum mínum man svella
Sinn föður ráðinn verða,
Ei munu snarpir sveinar
Sitt kyrt vera láta.

Ud af Hoveders Krumtræ'r
Øl vi snart skal drikke;
Klager ej Kæmpe ved Død i
Kostelige Fjölners Bolig;
Ikke jeg kommer med Angstens
Ord til Vidrers Borde.

26.

Svunge vi med Sværdet!
Snart nu Asløgs Sönner
Vilde med skarpe Vaaben
Vække Hildes Lege,
Hvis kun nu de vidste
Vore store Kvaler,
At en Flok af Orme,
Edderfulde, mig slide;
Moder gav jeg mine Börn, som
Modige Helte fødte.

27.

Svunge vi med Sværdet!
Svart mod min Død det lider,
Ængster mig voldsomt Ormen,
Øglen mit Hjærte bebygger;
Vænter jeg, at Vidrers
Vaand flux Ella træffer,
Svulne vil mine Sönner
Svart ved Faderens Bane;
Ej ville kjække Kæmper
Kaare roligt Sæde.

28.

Hjuggu vèr með hjörvi!
Hefi'k fimtigum sinna
Fólkorrostur framdar,
Fleinþíngs boði, ok eina;
Minst hugði ek manna,
At mèr vera skyldi
(Úngr nam'k odd at rjóða)
Annarr konúngr fremri;
Oss munu Æsir bjóða,
Erat sýtandi dauði.

29.

Fýsumst hins at hætta!
Heim bjóða mèr Dísir,
Sem frá Herjans höllu
Hefir Óðin mèr sendar;
Glaðr skal ek öl með Ásum
Í öndvegi drekka;
Lífs eru liðnar stundir,
Læjandi skal ek deyja!
Lífs eru liðnar stundir,
Læjandi skal ek deyja!!!

28.

Svunge vi med Sværdet!
Samlet til een og femti
Hovedkampe har jeg
Hære paa Pilens Budskab;
Jeg blandt Mænd ej meente
Meer end mig fortrinlig
(Ung jeg Odden rødned)
Anden Konning fandtes;
Os monne Aser byde,
Ej skal jeg Døden begræde.

29.

Önske vi nu at ende!
Indbyde hjem mig Diser,
Som fra Herjans Haller
Har mig Odin tilsendt;
Glad skal jeg Øl med Åser
I Öndvege drikke;
Ledne er Livets Timer,
Leende gaaer jeg i Døden!
Ledne er Livets Timer,
Leende gaaer jeg i Døden!!!

MELOS CRACÆ

SIVE

EPICEDIUM LODBROCI.

MELOS CRACÆ.

PERCUSSIMUS gladio! Haud longo abhinc tempore in Gothlandia ad necem serpentis accessimus. Tunc Thoram obtinuimus; hinc nominavere me viri Lodbrocum [1]), qvum ericeti angvillam [2]) transfoderem illo certamine. Terræ fibulam [3]) chalybe nitida inscriptione [ornato] transfixi.

II.

Percussimus gladio! Admodum juvenis eram, qvum ad orientem in freto Helsingorano [4]) voraci lupo cibum dissecuimus, flavisqve pedibus volucri [5]), ubi altis galearum compagibus dura ferra obsonuere, multam escam comparavimus. Totum erat mare tumidum [6]); corvus in cæsorum sangvine vadabat.

III.

Percussimus gladio! Alte gestavimus tunc lanceas, lateqve gladium rubefecimus, qvum bis

1) i. e. braccis hirsutis indutum. 2) colubrum. 3) angvem. 4) s. Oeresundo. 5) aqvilæ. 6) sc. cruore.

denos annos numerabamus. In oriente ad ostium Dunæ octo comites superavimus; lupo sufficiens epulum eo prœlio præbuimus. Sudor [1]) in tumidum mare delabebatur, perdebat vitam exercitus.

IV.

Percussimus gladio! Tum Hedini sponsa [2]) [nobis] contigit, qvum ad Odini ædes [3]) Helsingos citabamus. In Ivam appulimus, tunc mucro mordebat; totus hic amnis calido vulnerum susurro rubefactus erat. Loricis ensis obganniebat; vulneris Bellonâ [4]) clypei diffindebantur.

V.

Percussimus gladio! Neminem tum fugisse arbitror, anteqvam in eqvis Hefleris [5]) in prœlio Herraudus caderet. Neqve postea alius etiam celebrior comes calopodiis Egilli [6]) campum alcarum sulcabit [7]) ad portum longis navibus. Acre in prœlium cor iste princeps passim agitabat.

VI.

Percussimus gladio! Abjecere milites scuta, qvum ensis in heroum pectora, [arcu] emissus, ruebat. In prœlio ad Scarpasceros gæsum mor-

---

[1]) Sangvis. [2]) Hilda, Bellona veterum Scandinavorum, per metonymiam: pugna. [3]) Valhallam, bello cæsorum domicilium. [4]) securi. [5]) navibus. [6]) carinis. [7]) Hæc tota phrasis notat: velificabitur.

debat. Rubida erat clypei luna, anteqvam Rafnus Rex occumberet. Fluxit ex virorum capitibus calidus in loricas sudor [1]).

VII.

Percussimus gladio! Alte rugiere lanceæ, anteqvam in Ullaragro [2]) Eisteinus Rex occumberet. Auro splendentes ad æstuantes campestris accipitris epulas [3]) gradiebantur. Rubra scuta in *galearum consursu* cadaveris candela [4]) penetravit. Ex saucia cervice in cerebri clivos [5]) vinum destillavit.

VIII.

Percussimus gladio! Ante insulas Einderis corvi superfluam escam dilaniandam obtinuere. Falæ eqvis [6]) ea vice plenum prandium comparavimus. Difficile erat singula attendere oriente sole. Sagas nervi [7]) ascendere videbam; cassidis umbellam metallum percussit.

IX.

Percussimus gladio! Sangvine clypeos madefecimus, qvum ante Borgundiæ insulam spatham vulneris [8]) vibravimus. Pluviosa nubes annulos [9]) discerpsit; ulmus [10]) metallum [11]) contorsit. Vulner in prœlio cecidit; non erat illo

---

[1]) sangvis. [2]) in Campo laneo *apud Saxonem.* [3]) prœlium. [4]) ensis. [5]) humeros. [6]) Furiæ eqvis i. e. lupis. [7]) tela nervo evolantia. [8]) gladium. [9]) sc. thoracis. [10]) arcus. [11]) jaculum.

Rex præstantior. Cadavera cæsorum in littora late ejiciebantur; prædâ lupus gaudebat.

X.

Percussimus gladio! Anceps erat pugna, anteqvam Freyus Rex in Flæmingorum regno occumberet. Cælum vulneris [1]) cæruleum, sangvine infectum, durum, inauratam Hœgnii chlamydem [2]) in proelio olim corrosit. Virgo matutinam pugnam deploravit; multa enim esca lupis dabatur.

XI.

Percussimus gladio! Centuriatim ad Englanesum [bellatores] in xylosoleis Einefris [3]) prostratos jacere narro. In pugnam sex dies navigavimus, anteqvam milites caderent. Sole oriente mucronum missam [4]) peregimus. Nostris gladiis in pugna occumbere Valthiofo destinatum est.

XII.

Percussimus gladio! In Bardorum sinu ex ensibus præceps ros [5]) destillavit; pallidum cadaver accipitribus [offerebamus]. Murmurabat ulmus [6]), qvando mucrones in rixa flammæ vaginæ [7]) indusia Svelneris malleo fabricata [8]) fe-

---

[1]) ensis. [2]) thoracem. [3]) navibus.
[4]) prœlium. [5]) sangvis. [6]) arcus.
[7]) rixa ensis i. e. pugna. [8]) loricas.

stinanter discerpserunt. Veneno acutus, sudore conspersus, ad vulnera vermis [1]) proruebat.

XIII.

Percussimus gladio! Ad Hedningorum sinum Hlachæ tentoria [2]) in Hildæ ludo [3]) alte tenuimus. Diruptam bellatorum galeam, qvum in cadavera-facientium halecum [4]) fremitu clypeos dissecabamus, viris tunc videre contigit. Non *idem erat aç splendidam sponsam* in toro juxta se collocare.

XIV.

Percussimus gladio! Dura in scuta venit procella [5]); in Nordumbria cadaver humi procumbebat. Tempore matutino non opus erat, viros in Hildæ ludum, ubi galearum fulcrum fulgentes gladii mordebant, ciere. Bellicas lunas [6]) dissilire et homines animam efflare vidi.

XV.

Percussimus gladio! Herthjofo in Hebridibus ipsis a nostratibus victoriam reportare contigit. In clypei pluvia [7]) occumbere Rœgnvaldo destinatum est. Hic maximus luctus in gladiorum turbine [8]) militibus accidit. Amentationis palum [9]) concussor galeæ acriter jactavit.

---

[1]) hasta. [2]) scuta. [3]) prœlio. [4]) lancearum. [5]) sc. belli. [6]) scuta. [7]) pugna s. multitudine sagittarum. [8]) certamine. [9]) telum.

XVI.

Percussimus gladio! Alius super alium acervatim jacuit; lætus fiebat captura in fremitu pugnæ lupi frater. Nec aqvilam nec alces Marstanus Rex, qvi Irlandiam gubernavit, esurire sivit; occursus fiebat metalli [1]) et clypei. In Vedræ sinu esca funebris corvo dabatur.

XVII.

Percussimus gladio! Permultos vidi secanti [2]) occumbere viros matutino tempore in mucronum rixa [3]). Meo filio vaginarum spina [4]) præmature cor perfricuit; Egillus Agnarem, impavidum virum, vita privavit. In griseo Hamderis indusio [5]) resonabat lancea; vexilla micabant.

XVIII.

Percussimus gladio! Promissorum tenaces vidi Endilli filios [6]) lupis [7]) [escam] non minutim gladiis dissecare. Non erat in sinu Scædæ ac si vinum [nobis] virgines propinarent. Evacuabantur haud pauci Ægeris asini [8]) in lancearum fragore [9]). Dissecabatur in Scœldungorum [10]) certamine Scœgulæ chlamys [11]).

---

[1]) teli. [2]) viro aut gladio. [3]) pugna. [4]) ensis. [5]) lorica. [6]) bellatores maritimos. [7]) piscibus rapacibus. [8]) naves. [9]) prœlio. [10]) regum. [11]) thorax.

XIX.

Percussimus gladio! Matutina hora ad austrum Lindisoeræ [gladii] ludum cum tribus regibus peregimus. Paucis contigit gaudere (multi in rictum lupi ceciderunt; carnem accipiter cum fera discerpsit), qvod inde salvi evasissent. Hibernorum sangvis in mare limpidum copiose defluebat.

XX.

Percussimus gladio! Pulchricomum puellæ amatorem et confabulatores virginis mane cedere vidi. Non erat in Alæ freto, anteqvam Oernus Rex caderet, ac si calida lavacra schyphi nympha nobis gestaret. Non erat ac si juvenem virginem in primaria sede oscularer.

XXI.

Percussimus gladio! Sublime vibrati enses scuta mordebant, ubi obaurata lancea cortici Hildæ [1]) obsonuit. In Anglorum insula [2]) per futura secula videre licebit, qvomodo ad ensis ludum [3]) nos principes processimus. Rubefactus erat mane ante lingulam volans vulnerum draco [4]).

XXII.

Percussimus gladio! Qvî sit heros mortem propior, si in cuspidum procella [5]) inter prima-

[1]) loricæ. [2]) Mona. [3]) prœlium. [4]) jaculum. [5]) pugna.

rios collocatus sit. Qvi nunqvam conflictatur, vitam sæpe luget. Difficile esse, ferunt, ad alacrem gladiorum ludum[1]) ignavum excitare. Timido nusqvam cor suum usui est.

XXIII.

Percussimus gladio! Illam æqvam pugnam dico, ubi in ensium contactu[2]) vir viro occurrit; nec cedat militi miles! ea erat diu fortis viri indoles. In gladiorum fremitu[2]) semper se fortem [præstare] debet virginum amator!

XXIV.

Percussimus gladio! Cæterum compertum hoc mihi videtur, qvod fata seqvimur; pauci decreta Parcarum evadunt. Non credideram, Ellam meæ vitæ finem impositurum, cum sangvinolentis falconibus cibum præbui, ac trabes in mare detrusi. Tunc late in Scotiæ sinubus lupo escam dabamus.

XXV.

Percussimus gladio! Hoc mihi perpetuo arridet, qvod sedilia patris Balderis[3]) symposio parata scio. Brevi cerevisiam ex curvis arboribus craniorum[4]) bibemus. Heros mortem non moeret in palatio magnifici Fjœlneris[5]).

---

[1]) prœlium. [2]) pugna. [3]) Odini.
[4]) cornibus. [5]) Odini.

Ædes Vidreris[1]) non meticulosis verbis ingrediar.

XXVI.

Percussimus gladio! Hic vellent nunc omnes filii Aslaugæ acutis gladiis pugnam excitare, si nostra commercia accurate scirent, qvomodo non pauci serpentes venenosi me vellicent. Maternum genus tale meis filiis dedi, ut cordibus valeant.

XXVII.

Percussimus gladio! Res ad hæreditatem[2]) valde properat. Crudelis mihi est a serpente noxa. Penetralia cordis vipera inhabitat. Speremus, Vidreris virgam[3]) Ellæ cito fore infixam. Ira intumebunt filii mei ob cædem patris, nec acres juvenes, qvod in illis est, qviete fruentur.

XXVIII.

Percussimus gladio! Semel et qvinqvagies magna prœlia, hastæ fecialis nuntio indicta commisi. Neqvaqvam putaram, ullum regem (teneris enim ab annis mucronem rubefacere didici) me celebriorem fore. Nos Asi invitabunt; non est mors lugenda.

---

[1]) Odini. [2]) mortem. [3]) hastam.

XIXX.

Cupimus nunc cessare! Domum invitant me Disæ, qvas ab aula Herjani [1]) mihi Odinus misit. Cerevisiam cum Asis lætus in sede principali bibam. Elapsæ sunt vitæ horæ; ridens ego moriar!!!

---

[1]) Odini.

ODE DE KRAKA

OU

CHANT DU CYGNE DE LODBROK.

ARGUMENT.

Vers la fin du huitième siècle de l'Ère Chrétienne, Ragnar Lodbrok, roi de Danemarck, fut fait prisonnier par son ennemi Ella, roi d'une partie d'Angleterre. Le vainqueur se vengea sur le captif d'une manière à faire frémir. Il le fit jeter dans une prison qu'il avait fait remplir de reptiles venimeux. On a dit que Ragnar composa dans cette horrible prison cette ode, dans laquelle il chante ses exploits et exhorte ses fils à venger sa mort, mais, à s'en rapporter au commentaire ci-après, il paraît évident que les vingt-trois premières strophes ont servi de chanson guerrière à Ragnar et à ses guerriers, et que les dernières strophes y ont été ajoutées, après la mort du roi, peut-être même par sa reine Kraka. On retrouve dans cette ode les mêmes expressions que lui attribue l'ancienne histoire; il n'y a que le style qui en soit plus poétique.

— Quant à la version de ce poème, les métaphores du texte ne sont pas traduites littéralement, toutes les fois qu'elles ont paru en empêcher l'intelligence, mais, en de tels cas, les expressions originales se trouvent traduites à la lettre au bas du texte.

ODE DE KRAKA.

Nous avons frappé du glaive! Il n'y a pas long-temps que nous exterminâmes le reptile [1] en *Gothland*; alors Thora nous fut livrée. Dans ce combat je transperçai d'un coup d'épée l'anguille de la bruyère. On m'en donna le nom de Lodbrok. [2] J'enfonçai le fer flamboyant dans le corps du serpent qui, tortillé en forme d'anneau, se reposait sur la terre.

II.

Nous avons frappé du glaive! *j'étais* encore bien jeune, lorsque j'allai avec mes guerriers vers l'orient du Sund, où nous épaisâmes la faim des animaux voraces. [3] Quand l'acier de l'epée fit gémir la haute crête du morion,

---

[1] On conjecture qu'il pense à un guerrier nommé *Ormr*, nom qui désigne la dénomination danoise d'un reptile.

[2] Lodbrok signifie des culottes velues. On le nomma ainsi à cause de l'espèce de chausses qu'il portait au combat.

[3] "Au loup affamé." Le nom du loup s'emploie dans le poème pour indiquer toute sorte de bêtes carnassières; mais comme il est question ici d'un combat naval, j'ai préféré le nom général à celui de l'original.

nous offrîmes une nourriture abondante aux oiseaux de proie.[1] La mer s'était enflée. Le corbeau marcha dans le sang des tués.

III.

Nous avons frappé du glaive! J'avais vu s'écouler vingt hivers, quand nous couchâmes les lances, et baignâmes de tous côtés l'épée dans le sang. Vers l'orient à l'embouchure du fleuve de Duna, nous emportâmes la victoire sur huit comtes ennemis. Dans ce combat nous régalâmes les animaux de proie[2] d'un bon repas. Le sang découlait dans la mer bruyante; bien des hommes y perdirent la vie.

IV.

Nous avons frappé du glaive! La femme de Hédin[3] était de notre partie, quand nous envoyâmes les peuples d'Helsingie dans les salons d'Odin. Nous montâmes le fleuve d'Iva, et tandis que les flèches perçaient les armures, les flots furent rougis dans les torrents de sang qui jaillissaient des blessures.[4] Le fer étincelant frappa à grand bruit les cot-

[1] "Aux oiseaux aux jambes jaunes."

[2] "Le loup."

[3] Hilde, femme de Hédin, était la Bellone des anciens peuples du Nord.

[4] "Dans la source bouillante des blessures."

tes de mailles, et la hallebarde fendit les boucliers.

V.

Nous avons frappé du glaive! Je sais que personne ne s'en alla avant que Herroed eût succombé sur le bord de son vaisseau.[1] Jamais comte plus vaillant n'ira avec de longs vaisseaux sillonner la plaine liquide.[2] Partout dans la guerre ce roi faisait voir un courage intrépide.

VI.

Nous avons frappé du glaive! Les soldats jetèrent les boucliers, quand les flèches partant de nos arcs vinrent assaillir la poitrine des héros. Dans le combat sur les brisants de Skarfé, les lances percèrent les boucliers ronds,[3] qui devaient rougir avant que le roi Rafn tombât. Le sang qui découlait des fronts des guerriers, venait comme une sueur rouge arroser les cottes de mailles.

VII.

Nous avons frappé du glaive! Dans la mêlée à Ullarager les coups d'épées retentissaient dans le lointain, avant que le roi Eisten

---

[1] "Sur les chevaux de Hefler." Hefler était un roi maritime.

[2] "Les plaines des oiseaux aquatiques."

[3] "La lune des boucliers."

succombât. Replendissants d'or les ennemis se rendirent au repas fumant des vautours. La flamme de l'épée[1] exterminante se fit jour au travers des boucliers rougis dans la rencontre des casques. Le sang[2] ruissela des plaies de la nuque, et inonda les épaules.

VIII.

Nous avons frappé du glaive! Devant les îles d'Eindéris, les corbeaux eurent à déchirer une riche proie. Nous donnâmes cette fois un bon repas aux chevaux de Fala.[3] Il était difficile d'avoir l'oeil à tout. Au lever du soleil j'entendis les flêches[4] siffler dans les airs. Le fer volant perça le bord du morion.

IX.

Nous avons frappé du glaive! Les boucliers furent teints de sang, quand, devant l'île de Bornholm, nous agitâmes l'aiguillon de la blessure. Les nuages de la grêle meurtrière déchirèrent les annelets des armures. L'arc[5] lança le fer. Voulner périt dans le combat; jamais roi ne fut plus vaillant. Au haut et

---

[1] "La lueur mortelle."
[2] "Le vin."
[3] Fala était une des sorcières qui, selon la tradition, voyageaient à travers l'air montées sur des loups.
[4] "Les vierges enchanteresses de la corde."
[5] "L'orme."

au loin les corps morts furent jetés sur le rivage. Le loup se régala de la proie.

X.

Nous avons frappé du glaive! Dans le pays des Flamands le combat était douteux, jusqu'à ce que le roi Frey fût tué. Infecté de sang, l'aiguillon bleu de la blessure perça la cotte d'armes dorée. [1] La vierge pleura le combat de la matinée. On rassassia la faim dévorante du loup.

XI.

Nous avons frappé du glaive! Devant Englanèse les guerriers étaient tombés par centaines sur le bord des vaisseaux. Nous luttâmes pendant six jours avant que l'armée ennemie fût vaincue. Au lever du soleil nous livrâmes le dernier combat. [2] Le sort voulut que Valthiof tombât sous les coups de nos armes.

XII.

Nous avons frappé du glaive! Un torrent [3] de sang tombait à grands flots de nos épées dans le golfe de Barda. Nous offrîmes aux vautours [4] les pâles victimes de la mort. La cor-

---

[1] "La cotte d'armes dorée de Hœgne." Hœgne était un ancien guerrier célèbre.

[2] "Nous célébrâmes la messe des flèches."

[3] "une rosée."

[4] "Aux éperviers." Les éperviers ne se nourrissent pas de cadavres.

de de l'arc[1] retentit, quand le fer tranchant perça dans la mêlée[2] les cottes de mailles, forgées par le marteau de Svelner.[3] La flêche,[4] arrosée de sang et infectée de venin, volait à travers l'air, portant les blessures sur ses ailes.

XIII.

Nous avons frappé du glaive! Nous levâmes bien haut les boucliers[5] dans le jeu de Hilde, que nous jouâmes à la baie de Hedning. On y voyait se fendre les casques des guerriers, quand, au milieu du fracas des épées,[6] nous rompîmes en mille pièces les boucliers. C'était autre chose que de coucher au lit nuptial avec une tendre épouse d'une beauté éblouissante.

XIV.

Nous avons frappé du glaive! En Northumberland la grêle meurtrière perça les boucliers, et la terre fut jonchée de morts. Le matin de cette journée on n'eut pas besoin d'ex-

---

[1] "L'orme."

[2] "Dans la mêlée de la flamme du fourreau."

[3] On croit que Svelner était un des noms d'Odin, ou peut-être un de ces magiciens que forgeaient et enchantaient les armes.

[4] "Le reptile."

[5] "Les tentes de Hlaka." Hlaka était une des déesses nommées Valkuries, lesquelles Odin envoyait dans les combats pour dispenser la victoire, ou pour choisir ceux qui devaient être tués pour venir chez lui.

[6] "Des harengs de la mort."

horter les hommes au jeu de Hilde. Les lances étincelantes [1] fracassèrent les têtes. Je vis dans ce combat les boucliers se rompre, et les hommes mordre la poussière.

XV.

Nous avons frappé du glaive! Dans les îles des Hébrides le destin donna à Herthiof de remporter la victoire sur nos hommes. Une grêle de traits abattit Rœgnvald; cela mit le comble à la douleur qui atteignit les combattants au milieu du fracas des épées. Le guerrier [2] lança avec force son javelot.

XVI.

Nous avons frappé du glaive! Les morts faisaient un énorme monceau. Le vautour [3] se réjouissait dans l'espérance que fit naître le bruit du combat. Le roi Marstan, qui régnait sur l'île d'Irland, rassassia de carnage les aigles et les loups, pendant que les flêches mordaient sur les boucliers. Le golfe de Vedra engraissa les corbeaux par de bons repas.

XVII.

Nous avons frappé du glaive! Un matin je vis tomber une foule d'hommes sous les coups d'épée du guerrier dans la mêlée des flê-

---

[1] "Les rayons tranchants."
[2] "Celui qui ébranle les casques."
[3] "Le frère du loup."

ches. L'épine du fourreau pénétra trop tôt jusqu'au cœur de mon fils. Égil fit mordre la poussière à Agnar, ce héros intrépide. La lance perça à grand bruit la chemise de mailles grise.[1] Les enseignes resplendirent au soleil.

XVIII.

Nous avons frappé du glaive! Je vis les braves mariniers aguerris[2] éventrer la proie, avec les épées resplendissantes, pour en régaler les animaux carnassiers. Ce n'était pas dans le golfe de Skède comme quand les vierges nous présentent le nectar. Bien des vaisseaux[3] furent vides de guerriers au fracas des lances. Les chemises de mailles[4] furent mises en pièces dans la mêlée des rois.

XIX.

Nous avons frappé du glaive! Au sud de Lindesoere nous jouâmes un matin le jeu de Hilde avec trois rois. Peu de personnes échapèrent au carnage; la plupart des ennemis furent sacrifiés aux bêtes feroces.[5] Les vau-

---

[1] "La chemise de mailles grise de Hamder." Hamder était un ancien fameux guerrier.

[2] "Les fils loyaux d'Endil." Endil était un ancien roi maritime.

[3] "Des ânes d'Égir." Égir était le dieu de la mer.

[4] "Le manteau de Skœgul." Skœgul était une des Valkuries. Voyez pag. 46.

[5] "Tombèrent dans la gueule des bêtes feroces."

tours [1] et les loups s'arrachaient la proie. Le sang d'Hiberniens coulaient à grands flots dans la mer agitée.

XX.

Nous avons frappé du glaive! Je vis s'enfuir un matin les favoris des femmes et l'aimant de la vierge, lui qui était fier de sa belle chevelure. Avant la chute du roi Oern, ce n'était pas dans le détroit d'Ala, comme quand la fille [2] vient nous présenter des bains chauds. Ce n'était pas comme quand assis aux premières places nous embrassons d'aimables vierges.

XXI.

Nous avons frappé du glaive! Nous agitâmes avec force les épées qui allaient trancher les boucliers, quand la lance dorée fit fléchir les cuirasses [3]. L'île d'Angul montrera encore pendant des siècles comment nous rois nous nous sommes comportés dans le jeu des épées. Devant la langue de terre le dragon qui apporte les blessures sur ses ailes fut de grand matin rougi de sang.

XXII.

Nous avons frappé du glaive [4]! Pourquoi la mort frappera-t-elle le héros, au choc des

---

[1] "Les éperviers." Voyez pag. 45.

[2] "La vierge du pressoir."

[3] "L'écorce de Hilde."

[4] Au lieu des premières lignes de cette strophe, on

flêches, parce qu'il s'avance au premier rang. Il arrive souvent que la mort surprend plus tôt celui qui ne fait jamais face à l'ennemi. Il est bien difficile d'emmener un poltron dans le jeu divertissant des épées. Le lâche ne tire jamais avantage de son cœur.

XXIII.

Nous avons frappé du glaive! Il est de la justice du combat que dans la rencontre des armes un homme en attaque un autre, et que le guerrier ne fuit jamais devant son ennemi; telle était, depuis long-temps, la loi du vrai guerrier. Celui qui aspire à l'amour de sa maîtresse, doit toujours se montrer intrépide au bruit des armes.

XXIV.

Nous avons frappé du glaive! Il me semble que j'éprouve que nous sommes entraînés par le destin. Jamais personne n'échappa aux décrets des Nornes [1]. Quand je mis les vaisseaux à la mer pour aller rassasier les corbeaux affamés [2], je ne croyais point qu'Ella me fît toucher à la fin de la vie. Dans les gol-

---

pourrait lire selon une variante: "Quel sort plus heureux peut attendre le héros que d'être placé au premier rang dans l'orage des flêches. Celui qui ne fait jamais face à l'ennemi doit mener une triste vie."

[1] Les Nornes étaient les Parques du Nord.

[2] "Les faucons sanguinaires."

fes d'Écosse nous avons abondamment régalé les animaux de carnage [1].

XXV.

Nous avons frappé du glaive! Je me réjouis toujours en pensant qu'un festin se prépare pour les héros sur les bancs du salon du père de Balder [2]. Bientôt nous boirons de la bière dans des cornes de bêtes [3]. Un homme brave qui arrive dans le palais magnifique de Fiölner [4], ne regrette point d'avoir perdu la vie. On ne m'entendra pas prononcer des paroles d'effroi en entrant dans la salle de Vidrer [5].

XXVI.

Nous avons frappé du glaive! Si les fils d'Asloeg [6] connaissaient bien mes tourments, et qu'ils sussent comment nombre de serpents venimeux me déchirent, ils saisiraient leurs armes et voleraient au combat. La mère que j'ai donnée à mes fils leur a donné en héritage un coeur vaillant.

---

[1] "Le loup."
[2] Balder était le second fils d'Odin.
[3] "Dans des branches recourbées de crânes."
[4-5] Fioelner et Vidrer étaient des noms d'Odin.
[6] Asloeg était la femme de Ragnar; son premier nom était Kraka.

XXVII.

Nous avons frappé du glaive! La mort approche à grands pas; le serpent m'a fait une blessure profonde; la vipère habite déjà les recoins du coeur. J'espère que la lance [1] pénétrera bientôt jusqu'au coeur d'Ella. Mes fils seront enflammés de colère à la nouvelle de l'assasinat de leur père; la bouillante jeunesse ne leur laissera point de repos.

XXVIII.

Nous avons frappé du glaive! Cinquante et une fois j'ai livré des batailles sanglantes [2]. Je n'aurai jamais cru rencontrer un roi plus vaillant que moi. Dès ma jeunesse j'appris à rougir le fer tranchant. Les Ases [3] viennent m'inviter; il ne faut pas se plaindre de la mort.

XXIX.

Il me tarde à présent de finir. Les déesses [4] que m'a envoyées Odin m'invitent à entrer dans son salon. Plein de joie je vais boire de la bière, assis avec les Ases aux premières places. Les heures de la vie touchent à leur fin; je meurs avec joie.

---

[1] "La hart d'Odin."

[2] "Des batailles proclamées par la flèche-messagère (Budstikken)."

[3] Les Ases étaient des héros qui accompagnaient Odin.

[4] "Les Dises." Ces déesses étaient les messagères d'Odin.

UNDERSØGELSE

OM

KRÁKUMÁLS
ALDER OG FORFATTER

SAMT

EFTERRETNING

OM

DE TIDLIGERE UDGAVER OG OVERSÆTTELSER AF KVADET OG DE VED DENNE UDGAVE BRUGTE HJÆLPEMIDLER

HVOREFTER FØLGER

KVADET

I

GRUNDSKRIFT EFTER SKINDBOGEN MED FORSKJELLIGE LÆSEMAADER

SAMT

KRITISKE OG *PHILOLOGISKE* ANMÆRKNINGER.

De ældre Fortolkere have ikke taget i Betænkning at ansee *Ragnar* for Forfatter af Kvadet om hans Bedrifter og Død, sandsynligen ledede mest ved det, at han indføres selv deri talende. *Worm* giver Kvadet Overskrift: *Bjarkamál er orti Ragnar Loðbrók*, og at *Sandvig* var af samme Mening, yttrer han ved disse Ord: „Jeg har saa nöje som mueligt fulgt hver Linie, ja endog oversat hver Translation, i hvor uforstaaelig den end maatte falde, for at give en nogenledes Idee om denne store Skjalds Smag i Digtekunsten, thi at den virkelig er forfattet af den Helt, hvis Navn den fører, troer jeg vist og fast;" ja saa fast er han endog i denne Mening, at han antager, at den sidste Strophes Mangel paa 2 Verslinier er foraarsaget „ved Dødens Nærmelse til den syngende Helt." Dog! hvo der er Forfatter, er et Spörgsmaal, hvis Besvarelse kræver forudskikket Undersøgelse om Kvadets Alder. I dens Angivelse ere Meningerne ulige, og adskillige grundige, dybsindige og i den oldnordiske Sprogkyndighed meget bevandrede Lærde have hensat Kvadets Forfattelse til en langt sildigere Old. Her møder man Navnene *Gram*, *Arne Magnusen*, *Erichsen*, *Nyerup*, *P. E. Müller*. Deres Meninger vil jeg fremsætte og siden overveje i Forbindelse med min Undersøgelse. I en Recension over *Mallets Monumens de la Mythologie et de la Poésie des Celtes*, der findes indrykket i *Efterretninger om nye Bøger og lærde Sager i Danmark og Norge* for 1756 S. 332, udtrykker den lærde *Erichsen* sig saaledes: „Kong Ragnar Lodbroks Svanesang, *Bjarkamál* kaldet, hvori han holdes for at have, kort för sin Død i England, indbefattet alle sine Bedrifter; — Hr. *Mallet* mener, at allene nogle af de første Stropher af det Vers, vi nu have, ere Kong Ragnars eget Arbejde, men de øvrige tilsatte af den Poët, som, efter de Tiders Maade, har været sat til at gjöre, ved hans Begravelse, en Sang over hans Heltebedrifter; men vi tvivle om begge Dele; vi kan vel med Saxo og Ragnárs Saga

troe, at Kongen har gjort saadant et Vers, uden tillige at troe med Worm, Björner og andre, at dette, som vi nu have, er det rette. Salig Etatsraad *Gram* har anseet det for en sindrig Islænders Arbejde 2 til 300 Aar efter Kong Ragnars Død, og *Otto Sperling* har gjort sig megen Umage for at bevise, at det ikke er fra Kong Ragnars Tid; dog er ikke det Ord *Northymbraland*, som han deraf anfører, noget Bevis paa, at det er yngre, thi *Beda*, som døde 735 nævner *(Hist. eccl.*, *Lib.* II. *c.* 9*) Northan-Humbros;* Sproget og Stilen derudi seer altfor ung ud, og svarer ikke til andre Vers, som endnu haves af den Alder, og Poësien er temmelig fuskeragtig og krybende, saa at dets Forfatter synes ikke at have ret forstaaet den Kunst, at narre Folk; det kan da ikke være blevet gjort tildeels af Kongen selv, tildeels af een af hans Hofpoëter. I det Navn *Ægis asne* ɔ: Soens (skal være Søens) Asen, istedenfor et Skib (jfr. mine Bemærkninger til Str. 18) ligger altfor nedrig og bondeagtig en Talemaade, baade for denne formeente Hofpoët og Kong Ragnar selv, der uden Modsigelse var een af de Tiders store Skjaldrer; om man videre ved *Hárfagran meyjardreng* (Str. 19) skal forstaae Kong Harald Haarfager efter Worms Mening, hvilket vi dog ikke troe, da det strider imod Tidsregningen, saa følger deraf, at dette Vers ikke er bleven gjort förend efter eller i hans Tid. Det Ord *odda messa* ɔ: Spidsernes Messe (Str. 11), istedenfor et Feldtslag, viser, at Forfatteren har været en Kristen, og undskyldes forgjæves af Worm, med at Kongen derved har villet spøge med den kristelige Religion, hvilken han hadede, thi det smager ret af det nye islandske Versmageri, hvis Esprit i øvrigt overalt er kjendelig i denne forfalskede Heltesang." Efterat have anført denne Bedömmelse og billigen dadlet Erichsens haarde Dom om Saugens æsthetiske Værd, yttrer *Nyerup* (i *Bildur Danskur*, S. 497-99, 505) sig saalunde om den: „Resultatet vilde blive et Spillerum for Kritiken af ikke mindre end 4 a 5 Aarhundreder, da man enten med Gram, Suhm og Thorlacius kan sætte den oppe i det 10de eller med Erichsen dybt ned i det 14de Aarhundrede. Der møde Omstændigheder, som bestyrke den Erichsenske Hypothes. Først og fremmerst, at han har Medhold af *Arnas Magnæus*, et Navn, som ved

deslige Undersøgelser er af allerstörste Vægt. Af ham har jeg følgende Anmærkning for mig, skreven med hans egen Haand (den fandtes paa en løs Seddel, der laa i Nr. 764 i 4 af hans Haandskriftsamling): „I Ragnars Loðbróks drápu, (Hjuggum vèr með hjavrvi) er allr hinn sami genius, sem i Örvarodds drápu, og þess Slags *effictis carminibus. Illa omnia longe recentiora sunt temporibus Erici et Haqvini, fratrum, Norvegiæ regum;*" Sangens Forfattelses Tid hensættes altsaa efter hans Paastand til henimod Slutningen af det 14de Aarhundrede. Den anden Omstændighed, der kan paaberaabes som et Argument for Sangens unge Alder, er, at Ragnars Saga, hvortil den hører, eller hvori man forefinder den indlemmet, ikke haves i nogen gammel Codex. Man har den vel i ikke faa Afskrifter, men de ere alle paa Papir og saa nye, at man vel næppe kan regne dem for höjere end fra Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. Det kunde derfor vel være, at Hr. Prof. *Müller,* naar han i Sagabibliotheket antager, at Ragnars Saga er forfattet i det 13de Aarhundrede, har gjort den et Sekulum ældre, end den virkelig er. Min Mening bliver det: at naar man istedenfor med Gram at erklære det for et Produkt af en snild islandsk Skjald fra det 10de eller 11de Aarhundrede, nöjes med at lade det være forfærdiget af en vittig Islænder i det 13de eller 14de, saa skjönner jeg ikke rettere, end at dets Værd, dets Interesse, dets Hæderlighed paa det fuldkomneste er hævdet." Saavidt Nyerup om denne Sag. *P. E. Müllers* Mening findes i hans berömte Sagabibliothek, 2 B. S. 479-480: „Flere Lærde have meent, at Ragnar Lodbrok selv havde forfattet denne Sang i Ormetaarnet, uden at tage Hensyn til, at det dog var langt rimeligere, at en Skjald i dette, som i saa mange lignende Tilfælde, havde digtet en Sang i Heltens Navn, end at den døende Konge havde haft Lyst til at improvisere mellem Slangerne og de tilstedeværende Fjender Evne og Villie til at forstaae og mindes hans Kvad. Desuden er Sangens Ælde heel uvis. Vel kunde det tale for samme, at *Saxo* har kjendt en saadan Sang (9 B. S. 176), og at dens Indhold er saa afvigende baade fra Sagaens og Saxos Beretninger, at den ej kan være digtet efter disse." Nu anføres Erichsens Paastand samt Udtrykkene hárfagran meyjardreng og odda messa: „Ifølge dette kunde vel San-

gen henføres til det 11te eller 12te Aarhundrede, til hvilken Tid Digteren kunde have benyttet flere nu forsvundne Sagn." Jfr. Dansk Literatur-Tidende for 1824 S. 342.

Af de ældste Kvad, mod hvis Ægthed som olddanske og i Danmark forfattede ingen gyldig Indvending har været anført, vil jeg her nævne til Sammenligning: Brudstykkerne af *Bjarkamál hit forna* i *Heimskringla* II. S. 347 og i *Skálda* (*Rasks Udgave af Snorra Edda* S. 154-5); Brudstykkerne af *Brage hin Gamles Æredigt til Thor* i *Skálda*, S. 98, 101, 102, 145, samt et Brudstykke i Ynglingasaga, *Hk.* I. S. 9; Brudstykker af samme Forfatters *Ragnars drápa Loðbrókar*, *Sk.* S. 145, 165, 340; et andet Brudstykke af samme Forfatter i *Sk.* S. 175; et Brudstykke af selve Ragnar Lodbrok i *Bragarhættir* i *Sk.* S. 252. Fra de efterfølgende Tider frembyde *Snorres Noregs Konúnga Sögur* og disses Fortsættelser, saavelsom de historiske Sagaer, løse Viser og hele Kvad i tilstrækkelig Mængde til Sammenligning.

For nu at bestemme Kvadets Alder, vil jeg først betragte og overveje de indvortes Kriterier, der kunne tale for eller imod dets Ægthed, og kommer saaledes først til Formen, og vil der særskilt omtale: *Versbygningen*, hvorunder indbefattes den ved Stavelsemaalet bestemte Verseart, Alliterationen og Assonancen; *Skjaldesproget*, hvorunder hører enkelte charakteriserende Ord, Omskrivninger og omvendte Talebrug (Tropi); og endelig *det poetiske Foredrag*.

Krákumál er forfattet i den Verseart, som kaldes Dróttkvæði, hvis Vers bestaae af 3 Trochæer eller Spondæer, af hvilke de to første kunne afvexle med Daktyler. Dog er Krákumál ingenlunde regelmæssigt Dróttkvæði, thi ikke sjælden træffer man et Vers Fornyrðalag med Øgeord; der ere faa Stropher, hvor saadant Vers ikke findes, i adskillige findes endogsaa flere, saaledes ere der 3 i den 13de, 24de og vel ogsaa i den 26de Strophe, om man ikke vil bogstavrime hv i Vers 7 med Vokalerne; i det Hele er den 7de Deel af Versene Fornyrðalag med Øgeord; jeg vil til Prøve nedtegne enkelte Exempler; Str. I. v. 4: at grafvitnis morði; Str. II. v. 5: ok fótgulum fugli; v. 7: við háseymda hjálma; Str. XXIV. v. 3: at forlögum fylgjum. v. 6: at aldrlagi mínu; v. 8: ok borð á lög keyrða'k;

Str. XXV. v. 5: or bjúgviðum hausa. Alliterationen forbyder her at skandere anderledes end o | - ⏑ • | - ⏑. Foruden denne mærkværdige Uregelmæssighed finder man ogsaa, som vel fortjener at bemærkes, skjönt det ikke er noget, hvorved Krákumál saa mærkeligen adskiller sig fra andre Kvad, mange Vers, som mangle en Stavelse i første Fod eller Takt, eller hvor Forfatteren, om man hellere vil forklare det saa, hvilket jeg dog ikke antager, har hjulpet sig med en Diastole; t. Ex. I. 5: þá fengu vèr þóru; III. 10: Sæ, týnði lið æfi; XXIX. 2: Heim bjóða mèr dísir, hvor der efter min Mening bör skanderes - | - ⏑ • | - ⏑. Ligeledes finder man ogsaa enkelte Gange en Stavelses Mangel i anden Fod, som man dog ogsaa kan forklare ved at antage en anvendt Systole; t. Ex. XV. 2: Herþjófi varð auðit; XXI. 8: lofðúngar framgengu; her var der vel mere Grund til at skandere - - | - - | - ⏑. Men hvad der er mærkeligere end denne Stavelsemangel er Brugen af et Øgeord i et Vers, som er fuldstændigt Dróttkvæði, nemlig XXV. 3: *at* Baldurs feður bekki.

Hvad dernæst angaaer Alliterationen, da finder man Rimbogstaverne heelt igjennem anvendte efter den i Dróttkvæði almindelige Brug, undtagen i Str. IV. v. 5 og 6, hvor de ganske fattes, saafremt man følger den til Grund lagte Oldbogs Læsemaade, og 2det Vers i den 7, 8, 13, 16 og 20de Strophe, hvor der findes et Rimbogstav for mange. I Henseende til Rimbogstavernes Plads har jeg intet særeget bemærket, undtagen at Hovedstaven stundum falder paa anden Fod; t. Ex.

XI, 3: á Eynefis öndrum,
4: þar er Englanes heitir.

XVI, 5: Lèt ei örn nè ylgi
6: sá er Irlandi styrði.

Dog maa man her hellere ogsaa antage de paagjældende Vers 4 og 6 for Fornyrðalag med tostavelset Øgeord.

I Assonancens Brug har Kvadet langt större Uregelmæssighed, saa at det hører til det Slags Dróttmælt, der af de Gamle kaldtes Háttleysa; det har i nogle af de første Stropher Halvassonance i næst sidste og Heelassonance i sidste Vers; dog iagttages ikke engang dette heelt igjennem; men af de 29de Stropher findes det kun anvendt i 10, nemlig i den 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 15, 16, 17de Strophe; dog findes, uden at den sædvanlige Orden iagttages, snart Heel-

assonance, snart Halvassonance enten i eet eller i begge de tvende sidste Vers i den 5, 6, 8, 10, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 29de Strophe, hvoraf sees, at Assonancerne falde mest, dog uregelmæssig, i det sidste Distichon. Desuden findes ganske enkelte, snart Heelassonancer, snart Halvassonancer, ogsaa i de øvrige Vers, og Omkvædet Vers 1: Hjuggu *vèr* með hjörvi! maa ogsaa regnes for en Halvassonance, eftersom *v*, som tiltaget ved Flexionsendelsen, ikke kan gjöre Hinder.

Af disse Betragtninger skjönnes, at Poësien, thi derved mener Erichsen upaatvivlelig nærmest Versbygningen, er heel uregelmæssig, eller hvad han kalder „temmelig fuskeragtig." Og om man nu sammenligner Kvadet med islandske Digte af det 11te og 12te Aarhundrede, som med hvilketsomhelst Offer have heelt igjennem vedligeholdt Assonancens Tvang, saa at man nu maa glæde sig ved, med spændt Opmærksomhed, af og til, i afbrudte Lyd at kunne opfange, som Digteren synger:

af Gudernes Sprog det Echo, Barbarers
klingende Bjælde med klirrende Rim fra Dalene bortjog;

hvor aldeles forskjellig finder man da ikke her hele Versbygningen; jeg vil opstille eet Exempel af mange, og dertil tage følgende Vise af Ottar Svarte, *Hk.* I, S. 160:

G*egn* ero þèr at þ*egn*um
þj*óð*skjöldúnga g*óð*ra
h*ald*it hæft á v*eld*i
Hjaltl*end*ingar k*end*ir;

Eingi v*arð* á j*örð*u
ógnbráðr *áð*r þèr n*áð*um
*aust*r sá er Eyom v*est*an
*ýng*lingr und sik þr*ýng*vi.

Dog er det især den hyppige Afvexling med Fornyrðalag, samt Uregelmæssigheden i Alliterationens og Assonancens Brug, hvorved Krákumál adskiller sig fra det 10de, 11te og 12te Aarhundredes Digtninger; thi paa de øvrige Afvigelser fra den almindelige Brug vil man ogsaa kunne finde ikke faa Exempler i disse.

Fremstiller man dernæst de os levnede Brudstykker af *Brage hin Gamles* poëtiske Værker, saa finder man, at ogsaa i dem Dróttkvæði hyppig afvexles af Fornyrðalag med Øgeord, t. Ex. af Brudstykkerne af Ragnar Lodbroks Drapa Versene, *Sk.* S. 145: með dreyrfár dróttir; ok bláserkjan birkis; S. 165: til fár huga færi; sem orosta lètti; með algífris lifru; er þrym regin þremja. I Assonancen finder

man i denne Digters Værker næsten samme Mangel og Uregelmæssighed som i *Krákumál*, t. Ex. Sk. S. 102:

Hamri fórsk *i* hægri   eygir Avflug-barða
hönd þá er allra *landa*   *endi* skeiðs of-*kendi*.

Den i *Sk.* S. 252 opbevarede Strophe af selve *Ragnar Lodbrok* er mere regelmæssig, da hvert andet Vers er Dróttkvæði uden Assonance, og hvert andet heellinierimet Fornyrðalag med Øgeord.

I *Ragnars Saga Loðbrókar* findes 41 Viser, som jeg har udgivet i Grundsproget med Varianter og kritiske Anmærkninger bag ved min Fordanskning af denne Saga (Nordiske Kæmpe-Historier 1 B. 3 H. S. 177-251). Ogsaa disses Versbygning ligner ved ovenmældte Afvigelser Krákumál og Brages Kvad; til Exempel vil jeg nedsætte det første Distichon af den 27de Strophe S. 223, Ragnars Ord i Ormegaarden, om hvis Ægthed der saa meget mindre kan være Tvivl, da de ogsaa opbevares os af Saxo:

Gnið*j*a mundu grísir,
ef galtar hag vissi,

hvilke Ord nu ere blevne til et almindeligt Ordsprog paa Island. Her er første Vers Dróttkvæði, sidste derimod Fornyrðalag med Øgeord. Det vilde røbe en altfor overdreven Ængstelighed i kritisk Tidsbestemmelse, at antage den ganske mærkelige Lighed i Versbygning af disse paa saa heelt forskjellige Veje, ved Krákumál, Skálda og Ragnars Saga, til os forplantede Skjaldekvad for aldeles tilfældig.

Fornyrðalag er som bekjendt Nordens ældste Digteart; af den dannedes henimod Harald Haarfagers Tid, ved at forlænge Verset, Dróttkvæði, der upaatvivlelig i Begyndelsen, ligesom hin første Digteart, har været uden Linierim, der siden efterhaanden mere og mere fuldstændig ere tilkomne. Upaatvivlelig paa Grund af de samme Uregelmæssigheder i Brages Kvad, som jeg ovenfor har antydet, mener ogsaa John Olafsen (Nordens gamle Digtekunst, S. 15) at denne Skjald har taget Deel i Opfindelsen af den senere Verseart. Men Versbygningen i Krákumál sees af de anførte Betragtninger at indeholde ligesaa mange, ja endog flere Mærker, end hine Kvad, paa at høre til denne Overgangsperiode, da Fornyrðalag udvidede sig til Dróttkvæði, og efterhaanden mere og mere fuldstændig uddannedes med halve og hele Linierim.

Dernæst maa jeg betragte selve Sproget, og vil begynde min derpaa grundede Undersøgelse med at overveje enkelte mærkelige Ord, Kvadet frembyder.

I 11te Strophe forekommer Ordet *messa*, i Omskrivningen *odda messa*, Oddenes eller Spidsernes Messe, paa Grund af hvilket Udtryk Erichsen antager, at en Kristen er Forfatter til Kvadet, og reent ud erklærer, at det forgjæves undskyldes af Worm med, at Morgenkampen er bleven saaledes benævnet med et foragteligt Sideblik paa de Kristnes Fromesse. Jeg kan ikke være enig i denne Mening, i det jeg formener, at snarere dette Ord maatte vidne om, at en Odinianer er Forfatter, eftersom denne Omskrivning af Kampen synes at bære altfor meget Præg af Ringeagt mod hin de Kristnes hellige Ritus, til at en Kristen kunde have tilladt sig den. Kristendommen var, som bekjendt, alt i det 8de Aarhundrede udbredt i England og flere af de Lande, paa hvilke Ragnar uafladelig fejdede, og han kan altsaa paa ingen Maade antages at have været ubekjendt med de Kristnes hellige Skikke og deres Benævnelser. Hensyn dertil synes mig maa give ovenmældte Forklaring fuldkommen Gyldighed; og om man ikke vilde antage det, kan dog et enkelt nyt Ord ikke bevise et Kvads senere Forfattelse; da man har saamange Exempler paa, at en Afskriver har sat et nyt Ord for et gammelt, kunde her jo paa samme Maade være sat *odda messa* for *odda senna* eller hvilkensomhelst anden her passende Benævnelse paa Kampen. Har Kvadet, som har al Rimelighed for sig, været brugt som Krigssang for Ragnars Sönner og deres Krigere, som ogsaa fejdede idelig paa kristne Folkefærd, kunde Ordet i alt Fald ligesaa godt være tilsat i deres Tid, og man behøver ikke engang at antage det for senere indkommet. Men at Ordet *messa* er jævntidigt med selve Kvadet, vinder end videre Bestyrkelse af, at dette Ord, i Omskrivningen *vápna messa*, Vaabnenes Messe, ligeledes en Benævnelse paa Kampen, ogsaa forekommer i *Thord Hredes Saga* (Björn Markussons Saga-Samling i 4, S. 70), i det Kvad, hvormed Thord opflammer sig til Kamp mod Indrid og hans 5 Ledsagere. Kvadet skal siden anføres. Sagaens Begivenheder henføres til Slutningen af det 10de Aarhundrede, en Tid, da Kristendommen vel var bekjendt, men ikke almindelig udbredt her i Norden. Verse-

arten i dette Kvad er forskjellig fra den Verseart, hvori Sagaens øvrige Viser ere forfattede, hvilken Forskjellighed er et Tegn paa, at de ikke bör tilskrives Sagaskriveren, og adskillige i det forekommende Archaismer, saasom *faldin*, og *gegn* i den Betydning, det der maa tages, bestyrke Antagelsen af dets Ægthed.

I Str. 14 findes Ordet *ótta*, som jeg var tilböjelig til at antage for tilsat af en Afskriver, hellere end det forrige, da saadant her kunde have været skeet for at fuldstændiggjöre Alliterationen. *Stephan Björnsen* (i *Corollaria*, bag ved Rymbegla S. 61) holder det dog for meget rimeligt, at dette Ord kan have været kjendt og brugt her i Norden i Slutningen af det 8de Aarhundrede.

Flere Ord, der røbe Kundskab til Kristendommen, finder jeg ikke i Kvadet; thi at *fasta* (Str. 16) ikke hører derhen, viser Tilværelsen af Ordets Grundlyde i den slavoniske Sprogklasse, t. Ex. Russisk *post*, Polsk ligeledes *post*, Fasten.

Erichsen antager, besynderlig nok, Udtrykket *hárfagran meyjardreng* (Str. 20) som et Bevis for, at Kvadet er yngre end Harald Haarfager. Haarfager er ikke saa besynderligt et Øgenavn, at jo mange kunne have baaret det för hin Norges første Enehersker. P. E. Müller anfører i sin Undersøgelse om Snorres Kilder S. 197, at et Haandskrift kalder Halfdan Svartes anden Kone Helga hin Haarfagre.

Efter saaledes at have, som jeg haaber, tydeliggjort Urigtigheden af, paa Grund af ovenmældte enkelte Ord at tvivle om Krákumáls Ægthed, vil jeg anføre nogle af de mærkeligste af de mange forældede, tildels nu ganske dunkle og næsten uforklarlige Ord, der findes i dette Kvad; t. Ex. *mál* (Str. 1); *undurn* (Str. 2); *tyr* (Str. 3); *Streinglavgar* (Str. 15) o. fl. Dog flest findes saadanne Ord i *Omskrivninger* og omvendte Talebrug, hvoriblandt jeg vil nævne: *grafvitnir, lýngál* og *storðar lykkja* (Str. 1); *bens hildr* (Str. 4); *Heflis hestum; Eigils öndrum; lunda völl* (Str. 5); *rægagar, skeribildr* (Str. 6); *streingvölur* (Str. 8); *benþvara* eller *beinstara* (Str. 9); *Eynefis öndrum* (Str. 11), som ogsaa forekommer i et Kvad af Brage (Sk. S. 101); *skyrtur Svelnis hamri þæfðar* (Str. 12); *vinkers njórun* (Str. 20); *Hild-*

ar næfri (Str. 21), o. fl. Jeg nævner blot disse Ord og Omskrivninger her, og henviser Granskeren til mine Undersøgelser desangaaende paa vedkommende Steder, og han vil give min Mening Medhold, at saadan en Mængde af saadanne Archaismer, hvoraf faa træffes i islandske Digte fra en sildigere Tid, fuldkommen bestyrker Kvadets höje Alder.

Hvad ellers Omskrivningerne og de omvendte Talebrug angaaer, da finder man dem langtfra ikke i Krákumál af den udsvævende Vidtløftighed, eller saa vidt søgte, som de, der saameget bidrage til at gjöre de sildigere Tiders Digtninger, hvori de findes opdyngede paa hinanden, höjst vanskelige at forstaae, og, formedelst den deraf fulgte Mangel paa Tanker, trættende at læse; men de idelige Afvexlinger af let fattelige og smagfulde Omskrivninger, give Beskrivelserne Liv og Ynde.

Ved at betragte det poëtiske Foredrag møder os først Omkvædet: Hjuggu vèr með hjörvi. Denne Anaphor staaer kun i svag Forbindelse med Strophernes Indhold, især fra den 22de til den 29de, hvor Indholdet gaaer over fra at være beskrivende til at blive belærende. Dog er den heel overenstemmende med Kvadets Indhold, og bestyrker især den Mening, at det har været brugt som Krigssang. Dette Omkvæde kan ikke være et Bevis mod Sangens Ægthed, da der af lignende Omkvæde netop i de allerældste Digte findes mange, f. Ex. i *Havamál*, *Vafþrúðnismál* og flere Digte i den ældre Edda. Naar Johnstone antager dette Omkvæde for et Chor, og selve Sangen for en Tvesang, saa kan jeg ikke give hans Mening Medhold.

Vi komme nu til Ordstillingen, som til at bestemme et Kvads Alder er af megen Vigtighed. Naar enkelte Ord, ved Kvadets Forplantelse fra Mund til Mund eller gjennem flere Afskriveres Penne, mueligen kunne være ombyttede med andre, saa bestaaer Ordstillingen uforandret i den saa bestemte Verseart; og det er især ved denne, at den odinske Olds Digtninger saa mærkeligen adskille sig fra de sildigere Tiders poëtiske Frembringelser. Efterat de nordiske Skjalde foruden Bogstavrimene endnu paalagde sig Assonancens Tvang, og denne blev en nødvendig Fordring til et Kvads Skjönhed, søgte de at gjöre sig fyldestgjorte for dette poëtiske Trældoms Aag ved en höjst vilkaarlig Frihed

med Synchysis, saa at de ofte omkastede Ordene i Flæng hvor de bedst kunde passe, indenfor det Meningen udgjörende Halvvers's Enemærker; herved blev Meningen i disse Kvad höjst indviklet og vanskelig at udfinde. Til Exempel vil jeg anføre det første Hemistichium af en Vise af Guttorm Sindre, som opbevares i Hakon Adelsteensfostres Saga (Hkr. I. 146):

Álmdrógar varð ægis barma öld fyrir baldri
opt sinn þess ek minnumst, ben-siks vita ríkis.

Constr. Álmdrógar ægis barma öld varð optsinn ríkis fyrir bensíks vita baldri; þess minnumst ek.

I *Krákumál* forholder det *sig* derimod i denne Henseende heel anderledes; *her følge* Ordene ganske jævnt med Tanken; hvor höjligen adskiller sig ikke f. Ex. nedenstaaende Hemistichium fra det ovenanførte:

Fysumst hins at hætta, sem frá Herjans höllu
heim bjóða mèr Dísir, hefir Óðin mèr sendar.

Disse frie og flydende Vers staae i en mærkelig Modsætning til hine kunstlede og tvungne. Vel træffer man i Krákumál, dog ganske enkelte, Mellemsætninger og indskudte Sætninger, saasom i den 1, 12, 13, 16, 19de Strophe; men de have *ikke foranlediget nogen* voldsom Omsætning af Ordene. Det eneste Sted i hele Kvadet, hvor nogen mærkelig Omsætning findes, er i Str. 10:

Náði blárr at bita Högna kufl at hjaldri
blóði smeltr í gyltan harðr bengrefill forðum;

og hvor let falder dog ikke her Constructionen, da Epitheterne til Hovedordet bengrefill, hvilke udgjöre de omsatte Ord, ere udmærkede baade ved Bogstavrim og ved at have faaet Plads foran i Versene.

Ligesaa kraftfuldt et Bevis for Krákumáls Ælde og Ægthed, som det Formen afgiver, frembyder ogsaa selve Indholdet. Navngivelsen af de forskjellige Kamppladse og Beskrivelsen af de der holdte Træfninger vidne tilfulde om, at Forfatteren har haft fuldstændig Underretning om Begivenhederne; og at han har været samtidig med disse, ja selv deeltaget i de mærkelige Bedrifters Udførelse synes hans Anelse om Følgerne af Kampen paa Angulsø (Strophe 21):

Sjá mun í Aungulseyju hví vèr at lögðis leiki
of aldr mega síðan Lofðúngar framgengu,

ganske tydelig at stille os for Öjne. Og nu Aanden, som, sig selv ganske lig, trænger igjennem det hele Kvad; hvor aldeles oldtidsagtigt og mythisk er her ikke alt: vore odinske Forfædres Lyst til Kamp aabenbarer sig tydelig i de skjönne og afvexlende Kampbeskrivelser; deres Manddom og Kæmpeadel i de kraftfulde, saa ganske med Fortidens Begreber stemmende Vers i den 23de Strophe:

Hitt tel ek jafnt, at gángi
at samtogi sverða
sveinn ímóti sveini o. s. v.

jfr. Str. 22 o. fl. St.; deres Fortrøstning til deres Tapperhed i de skjönne Linier i den 22de Strophe:

Hví sè dreingr at feigri,
at hann í odda èli
öndurðr látinn verði,
opt sytir *sá* æfi,
er *aldreigi nístir;*

deres Tro paa en uundgaaelig Skjæbne i følgende Linier i den 24de Strophe:

Hitt synist mèr raunar,
at forlögum fylgjum,
fárr gengr of sköp Norna;

deres krigerske Haardhed i Sæder saavel i den hele Beskrivelse af Kampen som af dens Følge, de mangfoldige Omskrivninger paa den blodige Val; og deres Ringeagt for Døden i de Trøstens Ord, hvormed Ragnar i *de sidste* Stropher forblider sine voldsomme Smerter, og de Beundring vækkende dejlige Linier, hvormed han ifølge Kvadet ender sin bedriftfulde Løbebane:

Lifs eru liðnar stundir,
Læjandi skal ek deyja.

Hvad der i den 1ste Strophe besynges om Ormen, Ragnar dræbte, för han fik Thora, der maa forklares allegorisk, kan, som aldeles passende med Tidens Smag og Tænkemaade, naturligviis ikke tale mod Kvadets Ægthed. Det Mythiske viser sig især i den Maade, hvorpaa Kvadet nævner Odin med forskjellige Navne og Omskrivninger, og hvorpaa det beskriver Nydelsen af Valhals Glæder:

Fysumst hins at hætta!
heim bjóða mèr Dísir,
sem frá Herjans höllu
hefir Óðin mèr sendar,
glaðr skal ek öl með Ásum
i öndvegi drekka,

synger Helten i den sidste Strophe, og i de øvrige (see især den 10, 24, 25, 28de) træffer man ikke faa lignende mythiske Hentydninger.

Saa mange Træk i Hensyn til Form og Materie, der ere fremmede for de sildigere Tiders Digtemaade og Sæder, maae vel ansees for tilstrækkelige, ikke blot til at godtgjöre Kvadets Ægthed som forfattet, medens Odindommen endnu herskede her i Norden, men ogsaa, formedelst dets paafaldende Lighed i alle Henseender saavel, som vi have seet i Versbygning, som i Sprog, Foredrag og Indhold, med Brudstykkerne af Brage hin Gamles Værker, til at henføre det til selve Begivenhedernes Old.

Jeg gaaer dernæst over til at betragte de udvortes Kriterier, og møder der først Nyerups Indvending, „at Ragnars Saga, hvortil Kvadet hører eller hvori det findes indlemmet, ikke haves i nogen gammel Codex." Herved maa jeg først bemærke, at det ved at sammenligne Sagaens og Kvadets Fortællinger bliver öjensynligt, at Forfatteren til hin ikke har kjendt dette. Adskillige Afskrifter af Sagaen (de magnæanske Nr. 5, 8, 281, 282), have ogsaa aldeles ikke Kvadet, og i de øvrige staaer det bagved Sagaen, og dets Indlemmelse i denne, saaledes som i Björners Udgave, er næppe ældre end Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Fra Sagaens Forfattelse kan altsaa aldeles intet sluttes til Kvadets Forfattelse. Og den Indvending, at Kvadet ikke findes i nogen Oldbog, kan ikke længer gjælde, efterat denne, som er lagt til Grund for nærværende Udgave, lykkeligviis er funden. Da denne Oldbog, som efter al Rimelighed er fra Begyndelsen af det 15de Aarhundrede, er Afskrift af en ældre, hvorpaa den har tydelige Mærker, t. Ex. Ordet hampi (Str. 12), der tydeligen sees at være eftermalet efter en ældre Oldbogs ulæselige hamri, saa føres Kvadets Opskrivning i Pennen med temmelig Sikkerhed op i det 13de Aarhundrede, til hvilken Tid ikkun nogle faa af de ældste Haandskrifter, Tiden har levnet os, kunne henføres. Desuden er Worms Afskrift, som siden skal omtales, tagen af en anden nu tabt Oldbog, der formedelst Pergamentets Sorthed og Skriftens Ælde i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, da Afskriften toges, næsten var ulæselig. Fra Haandskrifternes Beskaffenhed kan altsaa ingen Indvending hentes.

Da Forfatterne af Ragnars Saga og Skálda, som efter P. E. Müllers Mening (Sagabibl. 2 B. S. 482 og Skand. Lit. Selsk. Skr. for 1812, S. 57) ere skrevne i Begyndelsen af

det 13de Aarhundrede, aldeles ikke have kjendt til Krákumál, kan deraf rimeligen sluttes, at dette Kvad ikke har været bekjendt paa Island til den Tid, hvoraf vel igjen maa følge, at det heller ikke kan have været forfattet paa denne Ø. At det ikke gaaer an at antage det forfattet paa Island efter denne Tid, og saaledes henføre det til en Old, da den islandske Digtekunst, i det mindste forsaavidt Krigsbedrifter vare dens Gjenstand, var aldeles forfalden, og til hvilken den saa heel forskjellige Kæmpevisesmag med Rimur var begyndt at træde isteden for den ældre Poësi, vænter jeg, at de forudskikkede Betragtninger fritage mig fra at føre Bevis for. Til Danmark henføres saaledes Kvadets Forfattelse.

Det er af Kampbeskrivelserne hos Saxo öjensynligt, hvad P. E. Müller i sin Undersøgelse om Saxos Kilder S. 160 ogsaa bestemt antager, at denne Forfatter, som skrev i det 12de Aarhundrede, har benyttet det. Der er intet utroligt i, at et Kvad, der besang een af Oldtidens mest navnkundige Kongers daadfulde Løbebane og mærkværdige Død, kan gjennem flere Aarhundreder være forplantet fra Mund til Mund, og saameget mindre, da det upaatvivlelig har været brugt som Krigssang for denne Konges berömte Ætlinge, men henimod Saxos Tid maa det rimeligen allerede have været gaaet af Brug som Krigssang. Til hans Tid har det upaatvivlelig allerede længe været opskrevet, sandsynlig i Begyndelsen med Runer paa en Tavle, ligesom Egil Skallagrimssöns Sørgedigt over hans Sön (jfr. Magnusens Fordanskning af Edda I, Fortalen S. XXV. Efterat det, ligesom ikke för, saa rimeligen heller ikke sildigere end i det 13de Aarhundrede var bragt til Island, har en Afskriver af Ragnars Saga, da dette Kvad tjente til at oplyse dens Begivenheder, troet det passende at sætte det bag ved denne, og saaledes reddet for Efterverdenen denne kostelige Skat.

Forinden jeg gaaer over til Undersøgelsen om Kvadets Forfatter vil jeg nöjere omtale dets forskjellige Titler.

Hos den ældste Udgiver Worm benævnes Kvadet Bjarkamál, i den her til Grund lagte Oldbog fører det allene Titel af Krákumál; i de øvrige Haandskrifter betitles det Krákumál, er sumir kalla Loðbrókarkviðu, hvilken sidste Titel Johnstones Udgave har beholdt. Hvad nu angaaer Benævnelsen Bjarkamál ɔ: Bjarkes Kvad eller Sang, thi *mál*

bemærker ikke blot Tale, Sprog, men ogsaa Sang (jfr. det græske *μέλος*), da mener Worm, og efter ham Per Syv, at Kvadet er saa kaldet, „efter Paafinderen *(qvi hoc genus carminis excogitavit)*, eller at det er gjort efter den Maade som Bjarkemaal." Men det forekommer besynderligt at benævne et Kvad med et andets Navn blot formedelst Lighed i Formen, og desuden findes denne Lighed netop ikke her, da Bjarkamaal hit forna er digtet i Fornyrðalag, nærværende Kvad derimod er Dróttkvæði.

Vil man antage, at Navnet Bjarkamál har i ældre Tider været brugt om Ragnars Kvad, og om Tilværelsen af et yngre Bjarkemaal synes Tillægsordet til det ældre *hit forna* at vidne, da er det min Formening, at saadan Opnævnelse maa hidrøre fra Digtets Anvendelse. Hint gamle Bjarkemaal, der begynder med de dejlige Linier:

Dagr er uppkominn,	ɔ: Dagen er oprunden,
dynja hana fjaðrar,	ryste Hanens Fjedre,
mál er vilmögum	Tid er for Kæmper
at vinna erfiði,	til Daad at gange,

har upaatvivlelig ligefra dets Forfattelse været almindelig brugt som Morgensang i Kampen, ligesom Thormod i sildigere Tider kvad det Morgenen för Slaget ved Stiklestad, og hertil var det fortrinlig skikket, saavel formedelst denne Begyndelse, som ved flere af dets Udtryk, især disse i anden Strophe:

Vekkat ek yðr at víni	ɔ: Vækker jeg eder ej til Viin,
nè at vífs rúnum,	ej til Kvinders Tale,
heldr vek ek yðr at hörðum	men jeg eder til Hildes
Hildar leiki;	haarde Leg nu vækker.

Ragnars Kvad kan, som en passende Krigssang, have for Ragnars Sönner og deres Krigere afløst hin ældre, og kan saaledes, som brugt i samme Anledning, have beholdt den ældre Krigssangs Navn.

Benævnelsen Loðbrókarkviða kan være meget passende, da Kvadet i første Strophe nævner Anledningen til Ragnars Tilnavn Loðbrók og siden heelt igjennem omhandler hans Bedrifter og Heltedød, men findes blot i Papirs-Haandskrifterne, og forskriver sig saaledes fra en sildigere Tid. Men vi holde os til det Navn, Kvadet fører i vor Oldbog, hvor der staaer tydelig med rød Farve Krákumál

(jfr. *Bartholin Ant. Dan.* S. 424). I at forklare dette Navn kan jeg ikke være af Skule Thorlacius's Mening, naar han i sine *Ant. boreal. Spec.* II, S. XVI, ved at fortolke Rafnsmál antager, at ogsaa vort Krákumál skal, fordi Forfædrene tillagde disse Fugle Spaadomsevne, have faaet Navn af Fuglen Krage. *Krákumál* er upaatvivlelig saa kaldet af *Kráka*, det Navn Ragnars Dronning Asløg bar, medens hun levede paa Spangarejde (jfr. *Ragnars Saga Loðbrókar;* min Oversættelse i Nordiske Kæmpe-Hist. 1 B. 3 H. S. 10). Her i Danmark kalder man endnu et Slags Dølgesprog med Navnet *Kragemaal*, og det er, formedelst de mange i Ragnars Kvad indeholdte vanskelige og forældede Udtryk, ikke aldeles usandsynligt, hvad Brynjulf Svendsen i sine *Observationes tumultuariæ ad Danicam literaturam Olai Wormii (Wormii Epist.* S. 1061) antager, at dette Kragemaal ikke har faaet Navn af Kragens Skrig men af Ragnars Kvad.

Nu staaer tilbage at efterforske, hvem der rimeligen er Forfatter. *Skule Thorlacius (Antiqv. boreal. Sp.* VII p. 70-71) yttrer sig herom bestemt saaledes: „*Verum non ipse (Ragnarus) sed Bragius Boddii filius verus est carminis autor, qvamvis illud a Ragnari uxore Kraka nomen subinde sortiatur vulgo Krákumál, Graculæ melos dictum, eo qvod in ejus jam viduæ, gratiam a Brago fuerit compositum.*" *Finn Magnusen* er af samme Mening; hans Ord ere disse (Forklaring af nogle Steder af Ossian, Skand. Lit. Selsk. Skr. for 1813 S. 324): „Den var efter Suhms Beretning, der vistnok har den störste Sandsynlighed for sig, skjönt jeg ikke kjender dens Kilde, forfattet af Brage den Gamle efter Begjering af Ragnars Enke Asløg eller Kraka, for at ophidse hans Sönner til at hævne hans grusomme Mord." Skule Thorlacius bygger sikkert ogsaa sin bestemte Paastand allene paa denne *Suhms* Beretning, der findes i hans Hist. af Danmark I, 574; men at Suhm her har fremsat, som en hjemlet historisk Beretning, hvad der ikke er mere end hans egen Formodning, skjönnes af følgende Sted i hans kritiske Historie III, S. 654. „Dette Vers af Brage (det, som anføres i Skálda under Navn af Ragnar Lodbroks Drapa) kan bringe En paa de Tanker, at han og har gjort Krákumál, Ragnar til Ære, efter Asløgs Befaling."

Graeter mener, at Asløg selv er Forfatterinde, da hun „efter forskjellige Vidnesbyrd af troværdige Skribenter selv var en stor Digterinde." Foruden de Kvad, der tillægges hende i Ragnars Saga, siger ogsaa det i den arnamagnæanske Haandskriftsamling Nr. 761 i 4. opbevarede Skaldetal udtrykkelig: „Ragnar Lodbrok og Asløg og deres Sönner vare Skjalde," hvorefter det nævner „Brage den Gamle, Boddes Sön."

Kvadets eneste Titel i den gamle Codex: *Krákumál* ɔ: Krakas Sang, hvilken det unægtelig har faaet af det Navn Kraka, som Dronning Asløg bar, för hun blev Ragnars Dronning, anseer jeg for et aldeles sikkert Bevis, som i Forbindelse med den forudskikkede Undersøgelse maa berettige til at henføre Kvadets Forfattelse til hendes Tidsalder; thi hvorledes vilde man ellers forklare denne Titel? Men at slutte deraf til, at hun selv er Forfatterinde, er altfor dristigt; thi det er ikke altid, saaledes som ved Titlen *Bjarkamál*, Tilfældet, at det med Ordet *mál* sammensatte Egennavn bemærker Kvadets Forfatter, t. Ex. Hákonarmál og fl. Det kunde ogsaa være, at det har faaet Dronningens Navn, enten, som hine Lærde ville, fordi det var digtet paa hendes Befaling, eller fordi hun fortrinlig yndede og maaskee ofte selv sang det, eller lod det synge for sig.

De ældre Fortolkere meente, som ovenfor anførtes, at Ragnar selv har forfattet denne Sang i Ormegaarden. *Saxo* beretter (*ed. Stephan.* S. 173), at Ragnar, da Bjarmernes Konge var dræbt og Finnernes dreven paa Flugt, lod, til et evigt Mindesmærke om sin Sejer, sine Bedrifter udhugge i Steenstøtter; hvilken Indskrift sandsynlig efter de Gamles Maade har været i Vers. Hvor rimeligt er det ikke, at den Konge, som saaledes viste sin Lyst til at vedligeholde Mindet om sine Bedrifter, ogsaa kan have, længe för sin Død opbevaret dem i et Kvad. I Beretningen om Ragnars Død nævner Saxo heller slet intet om, at Ragnar i Ormegaarden har forfattet Efterretningen om sine Bedrifter. Det hedder nemlig hos ham saaledes (a. St. S. 176): „*Comprehensus enim atque in carcerem conjectus noxios artus colubris consumendos advertit, atque ex viscerum suorum fibris triste viperis alimonium præbuit. Cujus adeso jecinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret* o m n e m o p e-

rum suorum cursum animosa voce recensuit, superiori rerum contextui hanc adjiciens clausulam: Si suculæ verris supplicium scirent, haud dubio, irruptis haris, afflictum absolvere properarent." Saxo siger her med Flid *recensuit*, og tilkjendegiver netop ved dette Ords Valg, at det var et alt tilværende Kvad (thi i bunden Stiil maa man antage, at det har været), som Ragnar der med mandig Stemme reciterede for at styrke sit Mod til at udholde de udtænkte gruelige Pinsler, under hvilke hans Fjende vilde lade ham ende Livet. Paa saadan Uforsagthed, under de voldsomste Smerter, hvorved vore Forfædre væntede at vinde et berömmeligt Eftermæle, fremstiller den nordiske Oldhistorie for mange Exempler, til at vi behøve at tvivle om Sandfærdigheden af denne Saxos Beretning; og da nu Tiden har levnet os et Kvad, for hvis Ægthed saa mange Beviser tale, hvorfor da antage, at det har været et andet og ikke dette, hvortil Saxo sigter. Dog her er kun Talen om de 21 første Stropher, som jeg er tilböjelig til at antage for Ragnars eget Arbejde, ligesom ogsaa de tvende næstfølgende dejlige Stropher den 22de og 23de, der passende ende Krigssangen, saaledes som jeg antager den at have været brugt i selve Ragnars Tid. Det, at netop den 23de Strophe er 2 Vers kortere end de øvrige, synes at tale stærkt for denne min Formodning, og vil jeg ikke skrive denne Mangel paa en Afskrivers Regning, men antager, at det sidste saa skjönne Distichon.

Æ skal ástvinr meyja   Einharðr í dyn sverða!

har i Sangen været gjentaget, hvorved altsaa Strophen fik sin behørige Længde (lignende Gjentagelser omtaler Jon Olafsen i Nordens gamle Digtekunst S. 147); hvilket jeg ogsaa troer har været Tilfældet med det sidste mærkværdige Distichon i den 29de Strophe, hvormed Sangen efter sit nuværende Omfang slutter.

Med de 6 sidste Stropher bör sammenholdes de øvrige Beretninger om Ragnars sidste Ord, som man har tilbage, nemlig Saxos, som jeg desaarsag ovenfor anførte fuldstændig og Ragnars Sagas. I Pergaments-Oldbogen af denne Saga berettes, at, da Ormene hæftede ved ham paa alle Sider, sagde han: Gniðja mundu nú grisir, ef þeir vissu, hvað hinn gamli þyldi (al. liði), og kvad siden:

Orrustur hefi'k áttar,
þær er ágætar þóttu,
(gerða'k mörgum mönnum
mein) fimtigi ok eina;
eigi hugða'k orma
at aldrlagi minu,
þat verðr mjök mörgu sinni
er minnst varir sjálfan.

d. e. Jeg har holdt 51 Slag, som tyktes berömmelige (jeg gjorde mange Mænd Meen); ej jeg troede, at Orme skulde vorde min Bane; det hændes meget mange Gange, hvad man selv mindst vænter.

Ok enn kvað hann:

Gniðja mundu grísir
ef galtar hag vissi,
mèr er gnat at [granði]
grafa inn rönum sinum,
ok harðliga hrína,
hafa mik sogit ormar,
nú mun ek nárr at bragði
ok nærr dyrum deyja.

d. e. Grynte vilde Grisene, om de vidste Galtens (Ornens) Tilstand; mig er (Ormenes) Biden til Død; de grave ind med deres Brodde, hvisle haardelig, og have mig suget, nu er jeg snart et Lig, og døer den herlige Død. (jfr. mine Nordiske Kæmpe-Historier I. *γ*. S. 58-59, 163-164 og S. 222-225, paa hvilket sidste Sted disse tvende Viser med Varianter og kritiske Anmærkninger ere aftrykte).

I det første Distichon af den anden Strophe, som i Annalerne Nr. 417 i 4. af den arnamagnæanske Samling, udtrykkes lidet anderledes: gríma mundi grísir, ef galta böl vissu, opdager man Kilden til de Ord, *si suculæ verris supplicium scirent* o. s. v., som Saxo beretter, at Ragnar har föjet til, efter at han havde opregnet sine Bedrifters Række. I den forudgaaende Beretning om Ormenes Sliden synes Saxo derimod at have taget mest Hensyn til det 2det Distichon i den 27de Strophe af Krákumál. Sammenholder man dernæst de tvende ovenanførte Viser med Krákumáls Slutning, saa finder man den første Vises første Hemistichium med liden Forandring i Krákumáls 28de Strophe V. 2-4; og V. 5 og 6 af samme Vise findes i Krákumals 24de Strophe V. 5-6, blot med Varianten, Ellu istedenfor orma.

Begyndelsen af den anden Vise:

Gniðja mundu grísir
ef galtar hag vissu o. s. v.

er udført i et höjere Skjaldesprog i Krákumáls 26de Strophe:

Hèr vildu nu allir
burir Áslaugar bröndum
bitrum Hildi vekja,
ef vandliga vissi
of viðfarar ossar o. s. v.

Beretningerne om Ormenes Sliden i samme Vises V. 3-4 og i den 27de Strophes V. 3-4 staae omtrent i samme Forhold til hinanden. Det samme er muelig ogsaa Tilfældet med det sidste temmelig ufortolkelige Distichon af den anden Vise sammenholdt med det sidste Distichon af Krákumáls 29de Strophe.

Da nu de tvende mærkelige udtryksfulde Vers:

Grynte vilde Grisene, om Galtens Kaar de vidste,

ved at de gjentages baade i *Saxos Krönnike*, i *alle* Afskrifterne af *Ragnars Saga*, det af Thorkelin udgivne historiske Brudstykke *Nordymra*, S. 8, og de ovenanførte Annaler, fortjene Troværdighed som ægte, saa synes samme at burde tillægges ogsaa de øvrige Vers saavel i denne som i den foregaaende Vise, saa at Ragnar antages under sine Pinsler at have brugt de i disse tvende Viser forekommende Udtryk, der ogsaa ligne meget efter at være improviserte.

Disse Viser kunne da antages at have tjent som Grundlag for selve Dronning *Asløg* eller *Brage hin Gamle* eller hvilkensomhelst anden ypperlig Digter, der har forøget Krigssangen om Ragnars Bedrifter med de skjönne Stropher om hans Heltedød, for som eet sammenhængende Drapa at sjunges i Dronningens Hal og i Fremtids Kampe.

Da saaledes denne Undersøgelse har ledet til at erkjende Krákumáls Ægthed og endogsaa afgivet Sandsynlighed for, at selve Kong Ragnar tildeels kan have været Forfatter, saa synes dette Kvad, som eet af de *allermærkeligste* Mindesmærker, der ere levnede os fra den hedenske Oldtid, og som det ældste os opbevarede fuldstændige historiske Kildeskrift i det danske Tungemaal, vel at kunne fortjene en *omhyggelig* kritisk Udgave, og for at give denne her fremtrædende, saavidt det stod til mig, den störst muelige Fuldstændighed og Nöjagtighed, har jeg omhyggeligen benyttet alle de Hjælpemidler, jeg til dette Værks Oplysning i de herværende offentlige og private Bibliotheker og Haandskriftsamlinger havde Lejlighed til at overkomme. Men för jeg gaaer over til at omhandle disse, vil jeg forudskikke en Optegnelse efter Tidsfølgen og Underretning om de tidligere Udgaver og Oversættelser af Kvadet, saavidt jeg er kommen til Kundskab om dem.

Udgaver og Oversættelser.

1) Allerførst blev Lodbrokskvadet udgivet af den lærde *Ole Worm* i hans RUNIR *Seu Danica literatura antiqvissima, vulgo Gothica dicta, cui accessit de priscâ Danorum Poësi dissertatio. Hafniæ* 1636 *i* 4. Her findes Originalen trykt med Runer og ledsaget med ordret latinsk Oversættelse samt Anmærkninger tilföjede. Saavel af Udgaven, som af sin Oversættelse har Worm, der maatte bryde Isen til dette vanskelige Digts Fortolkning, megen Fortjeneste, og man maa snarere beundre, at han med de Hjælpemidler, som da vare for Haanden, har bragt det saavidt, end opholde sig over, at Udlægningen paa flere Steder er forfejlet.

2) Af dette *Ole Worms* Værk udkom 1651 en ny Udgave i Folio, hvor Kvadet findes ligesom i den forrige. Antallet af Trykfejl, som findes i den, forøges her med adskillige især ved Forvexling af Runerne Maðr og Ýr ᛘ. ᛦ. Anmærkningerne ere paa enkelte Steder forøgede.

3) Aaret derpaa har man allerede en særskilt nydansk Oversættelse under Titel: *Bildur Danskur: Det er den Danske Bilde eller Kaarde, præsenterende en gamle Kjempe-Vise om danske Mands Tapperhed oc mandelige Gjerninger, dictet af Regner Lodbrog, en Enevolds-Konge udi Danmark; paa det danske Sprog, som nu brugelig er, af den gamle usædvanlige danske udsæt, med smaae Forklaringer udi Brederne hvor behov gjöres af Christen Berntszön Wiborg*: (ɔ: Viborgenseren).

Med Motto:

Hør danske Mand! gak ej forbi,
Et Öje kast kun først heri!
Om du har Lyst til Pris og Dyd,
Læs mig, det skal Dig ej fortryd'.

Prentet Aar 1652.

Trykkestedet er ikke angivet. Skriftet bestaaer af 6 Blade i 4. Af dette Skrift gives der, saavidt bekjendt, nu kun

eet Exemplar, der opbevares paa det store Kongelige Bibliothek, „og hvis Blade ere saa mølædte, mugne, skjøre og forraadnede, at Tidens Tand meget snart vil kunne faae Bugt med dem." Paa Titelbladets omvendte Side læses blandt andet følgende: „Thi saadan Lystighed (Viser til tapre Mænds Pris) er ligesom Vækkeren udi et Sejerværk, der lader Ungdommen ikke sove hen udi Vanartigheds og Fulheds slemme lastelige og forgiftige Sövn. Iblandt andre saadanne vore gamle Digte og Viser er denne efterfølgende en meget besynderlig, hvilken en af vore gamle hedenske Konger ved Navn Regner Lodbrog, i sit Fængsel, kort för sin Død haver lagt om sin og sine danske Mænds Manddom og Krigsbedrifter. Der findes udi hende mange vigtige og synderlige Stykker, som ere ligesom Stærkodders gloende Mijlkul for den liebhabende og cavallerske Ungdom. Og efterdi den gamle Danske, som tilforn var brugelig her i Danmark, er nu her ubrugelig, kan ikke lettelig forstaaes, samt og eftersom der findes udi dette Rige mange ærlige Knaber, som har stor Lyst til saadan Videnskab, da haver jeg mig foretaget, den paa saadan Danske, som nu i Brug hos os er, at oversætte, og dog efter hæderlig og höjlærde Mand D. Oluf Worms Raad lempet mig ogsaa nogenledes efter den gamle Stil, det meste mueligt var." Dette lille Skrift har haft den betydelige Lykke at blive afhandlet i en egen Forelæsning af vor berömte Literator Prof. *R. Nyerup*, hvilken under Titel: „*Bildur Danskur*, *en Bogruin eller Regner Lodbrogs Dødssang*," findes i Maanedsskriftet Dansk Minerva for 1819 S. 481-524. Hans Yttring om Skriftet lyder saaledes: (S. 490-491) „Uagtet man maa tilstaae, at Christen Berntszöns Arbejde for os nu har föje Værd, forholdt det sig, da det først kom frem, ganske anderledes. Man betænke, at danske Læsere derved deelagtiggjortes i Nydelsen af et Digterværk, hvis poëtiske Værd det ene Folkeslag efter det andet, Evropa rundt, har erkjendt ved at indlemme samme hver i sit Lands Literatur."

4) Denne Christen Berntszöns Oversættelse blev med nogle Forbedringer indrykket i *Peter Syvs* Udgave af *Kæmpeviserne* 1695. „Dog er Oversættelsen endnu her saa

fri, at ikke blot den poëtiske Kraft, men endog Originalens Mening er gaaet ganske tabt."

5) I Aaret 1723 udgav den hollandske Sproggransker *Lambert ten Kate* sin *Anleiding tot de Kennisse van het verhevene Deel der Nederduitsche Sprake*, *Amsterdam*. st. 4. I dette sit berömte Værk (Erste Deel S. 79-108) optog Forfatteren den Wormiske Text og latinske Oversættelse, og vedföjede desuden en ordret hollandsk Oversættelse og en Deel Anmærkninger (jfr. S. 51-52.) Titelen lyder her: *Oud-Noords Gedigt van Regner Lodbrog*. „Men da han ikke gjorde sin Oversættelse for at vise Sangens poëtiske Kraft, men for at anstille en Sprogsammenligning mellem det Nordiske og Hollandske, saa havde Kritiken og Smagens Historie kun vundet lidet derved."

6) 1737 udgav *Erik Julius Björner* sine *Nordiska Kämpa-Dater, i en Sagaflock samlade om forna Kongar och Hjältar*, Stockholm. Fol. Her findes Sagan af Ragnari Loþbrók og sonum hans, hvori (S. 43-51) Lodbrokskvadets Original med svensk og latinsk Oversættelse.

7) 1756 udkom: *Monumens de la Mythologie et de la Poësie des Celtes et particulièrement des anciens Scandinaves; pour servir de Supplement et de Preuves à l'Introduction à histoire de Dannemarc, par Mallet; Copenhague*, in 4. Blandt de her værende Skjaldekvad har Lodbrokskvadet den første Plads; dog findes her ikke nogen fuldstændig Oversættelse, men et, dog med Smag gjort, Udvalg af de skjönneste Tanker. De 22 første Stropher ere sammensmeltede i 4, og det Hele udgjör her ikkun 10. En kort Indledning er forudskikket S. 150-151; dernæst følger selve *Ode du Roi Regner Lodbrog*, S. 152-154.

8) *Five Pieces of runic poetry, translated from the islandic language, London* 1763, 8. Her findes en aandrig, men fri, engelsk Oversættelse, betitlet: *The Dying Ode of Regner Lodbrog* S. 27-42, efter en forudgaaende kort Indledning S. 23-26. Bag i S. 88-92 er Originalen aftrykt efter Ole Worms *Literatura Runic, Hafniæ* 1636. Forfatteren til dette Værk er den berömte irlandske Biskop *Thomas Percy* (jfr. Nyerups Bildur Danskur, S. 501-504).

9) *Τυρταιου τα σωζομενα*, *Tyrtæi qvæ supersunt omnia, collegit, commentario illustravit, edidit C. A. Klotzius. Alten-*

burgi 1767. I den bag i tilföjede Afhandling *De carminibus bellicis qvorundam populorum* har den lærde Udgiver til Sammenligning med Tyrtæus's Krigssange ogsaa S. 211-221 indført Lodbrokskvadet i Björners latinske Oversættelse med tilföjede Anmærkninger tildeels efter Worm, og enkelte Parallelster af Mallets franske Oversættelse.

10) *Northern Antiquities: or, a description of the Manners, Customs, Religion and Laws of the ancient Danes, and other Northern Nations; including those of our own Saxon Ancestors. With a translation of the Edda, or System of Runic Mythology, and other Pieces from the Ancient Islandic Tongue. Translated from Mons. Mallets Introduction à l'Histoire de Dannemarc. With Additional Notes by the English Translator.* Volume II. London 1770. Her findes S. 228-233: *Extracts from the ode of King Regner Lodbrog*, og S. 234-236 *Remarks on the preceding Ode.* Forfatteren er den foran omtalte irlandske Biskop Thomas Percy.

11) *Die Isländische Edda. Das ist: Die geheime Gottes-Lehre der ältesten Hyperboräer, im Jahr 1070 bis 1075 aus alten runischen Schriften mit lateinischen Buchstaben zuerst edirt von Sämund Froden; hiernächst im Jahr 1664 von dem Königl. Dänischen Rath Resen in die Dänische und Lateinische Sprache übersetzt besorget, und nun in die Hochteutsche Sprache, mit einem Versuch zur rechten Erklärung übersetzt und edirt von Jacob Schimmelmann, Stettin* 1777. 4. Her findes S. 72-81: *Ode des Königs, Regnar Lodbrugs, so im Gefängnisz zu London an den Stichen der Schlangen Anno* 817 *gestorben ist.* Forfatteren siger vel S. 69, at han vil give en tro Oversættelse af dette Digt, men man finder dog, hvilket han ogsaa selv bemærker S. 76, ikke uden en tydsk Oversættelse af Mallets Udtog; hvorhos dog bag ved ere föjede nogle flere Uddrag af Worms Oversættelse. Saavel hin Oversættelse som disse Uddrag ere forfattede uden tilstrækkelig Indsigt og Flid.

12) *Danske Sange af det ældste Tidsrum, indeholdende blandt andet nogle Danske og Norrske Kongers Bedrifter. Af det gamle Sprog oversatte* [af Sandvig]. Kjøbenhavn 1779. 8.

Heri findes S. 37-51 *Bjarkemaal, sjunget af Regner Lothbrog.* Om denne med saa *megen Flid udarbejdede* Oversættelse vil jeg lade Forfatteren selv tale: „Jeg har saa nöje som mueligt," siger han, „fulgt hver Linie, ja endog oversat hver Translation, i hvor uforstaaelig den end maatte falde, for at give en nogenledes Idee om denne store Skallds Smag i Digtekunsten."

13) *Essai sur la musique ancienne et moderne. Tome second, à Paris* 1780. *Chapitre* IX indeholder *Chansons du Dannemark, de la Norvege et de l'Islande.* Iblandt disse findes: *Chansons anciennes Scandinaves, comme on les chante encore en Islande*, som begynde S. 402 med Noder til Lodbroks-Kvadets 25de Strophe, efter den Melodi, som den lærde Islænder *John Olafson* tonede for Concertmester Hartmann og Conferentsraad Jacobi (jfr. Nyerups Udsigt over Nordens Poësi og dens Literatur S. 43). Af den 25de og 29de Strophe findes en tro fransk Oversættelse, som upaatvivlelig ogsaa skyldes samme Lærde. Hele Mallets Oversættelse er desuden aftrykt S. 412-414. Disse i dette Værk opbevarede Noder lader jeg her følge udførte til Sang, som skyldes Hr. Lieut. *Keypers* Beredvillighed.

14) *The death song of Regnar Lodbrock, by Hugh Downman* 1781, i 4. Denne Udgave har jeg ikke kunnet træffe paa.

15) *Lodbrokar-Quida; or the deathsong af Lodbroc; now first correctly printed from various manuscripts, with a free English translation. To which are added, the various readings; a literal Latin version; an Islando-Latino glossary; and explanatory notes. By James Johnstone. Printed* [Kjøbenhavn hos Aug. Fred. Stein] 1782. 111 Sider i 8. Forfatteren var Præst hos den engelske Minister i Kjøbenhavn. Til dette sit Arbejde havde han, som han selv siger, megen Hjælp af en lærd Islænder, som han dog ikke nævner, men som man veed, var nuværende Etatsraad *Thorkelin.* Den latinske Oversættelse er tro og aandrig, den engelske er med Behold af Originalens Aand lidt mere fri. Glossariet er nöjagtigt, og gjennemgaaer hele Sangen Ord for Ord. Det Hele er et Arbejde, hvorved Kvadets Fortolkning har vundet uendelig meget.

16) *Nordische Blumen von Friedrich David Graeter.* Leipzig 1789. 8. Spidsen i dette skjönne Værk optager: *Regner Lodbroks Todesgesang, aus dem Original übersetzt*, S. 4-22, ledsaget med Anmærkninger S. 22-40.

17) *Neue Schriften von Karl Viktor Bonstetten, zweiter Theil, Kopenhagen* 1800. Det tredie Stykke i denne Samling udgjör: *Einleitung zu Ragnar Lodbroks Saga* S. 165-200, hvorefter i det fjerde Stykke selve denne Sagas Fortydskning følger under Titel: *Saga von Ragnar Lodbrock und seinen Söhnen* S. 204-306. Sagaen er oversat efter Björners svenske og latinske Oversættelse, dog tildeels efter Originalen, med en indfødt Islænders Hjælp. Den prosaiske Oversættelse af Lodbrokskvadet, som her ved en Skrivefejl har faaet den urigtige Overskrift *Bjarmala* for Bjarkemaal, staaer S. 267-280, ledsaget med enkelte korte Anmærkninger. Forfatteren har benyttet Etatsraad Thorkelins Raad. Oversættelsen er meget aandrig, men, skjönt i Prosa, aldeles fri og unöjagtig.

18) *Lodbrokar-Qvida, carmen gothicum, famam Regis Ragnari Lodbrochi celebrans [Disputationes sex editæ Præside Nic. Henr. Sjöborg], Lundæ*, 1802. 77 Sider i 4. Efter en kort Indledning følger Kvadet i Grundsproget med hosföjet, paa flere Steder forbedret, latinsk Oversættelse og Glossarium, hvilket for största Deel følger Johnstones.

19) *Miscellaneous Poetry by the hon. W. Herbert, Vol. II, London* 1806, ogsaa med Titel: *Select Icelandic poetry, translated from the originals with notes.* I anden Deel heraf, S. 34-49, findes *the dying song of Regner Lodbrock* i en aandrig engelsk metrisk Oversættelse af denne vort gamle Bogvæsens Beundrer og heldige Dyrker, af hvis i vort Modersmaal forfattede Tilegnelseskvad til *K. Anker*, jeg her tillader mig at nedskrive følgende dejlige Linier:

Forlader mig, o Muser, om jeg her
Opvække tör den danske Lires Sang
Først i et fremmed Land! Vel kjender jeg
Min Svaghed til at synge Danmarks Roes
I Danmarks skjönne Sprog!
Mig er det nok,
At jeg fra Island og fra Norges Kyst
Kan friske Krandse bringe til min Ven.

20) *Saggio istorico su gli Scaldi o antichi poeti scandinavi di Jacopo Gråberg di Hemsö. Pisa* 1811. 8. I dette Skrift, som er tilegnet Dronning Carolina Napoleone af begge Sicilierne, findes en italiensk Oversættelse af Lodbrokskvadet S. 65-68, dog ikke efter Originalen, men efter Mallets franske. Ogsaa enkelte Anmærkninger ere tilföjede, deels under Oversættelsen, deels bag i S. 208-210. Forfatteren, der ved flere aandrige Skrifter har gjort Sydboerne nærmere bekjendte med Nordens Oldskrifter, er nu kgl. svensk Consul i Tripolis.

21) *Nordische Blumen von Friedrich David Graeter.* Zweite Ausgabe 1812. Her findes den af Nordens gamle Bogvæsen saa uendelig meget fortjente Forfatters Oversættelse af Lodbrokskvadet noget forbedret og ledsaget af indledende og kritiske Anmærkninger S. 9-82, et kosteligt Arbejde, der er forfattet med ligesaa dyb Sprog- og Sagkundskab, som sand nordisk Skjaldeaand. Hvad der her især ogsaa maa glæde enhver det gamle Nordens Ven, er, at der bebudes en *ny Udgave af Kvadet for Tydskland* efter Johnstones Mønster, med kritisk Indledning, forbedret islandsk Text og en rythmisk Oversættelse ved Siden, samt fortløbende historiske, kritiske og philologiske Anmærkninger, og et fuldstændigt islandsk-tydsk Glossarium. De bag Fortydskningen tilföjede *Kritische Zusätze* vise fuldelig, hvor særdeles meget der ved selve Udgaven vil være vundet til Kvadets Oplysning; og det vil glæde mig saare meget, om min nærværende Udgave af Kvadet vil fremskynde hint Værks Udgivelse, for at ogsaa den tydske Læseverden kan lettes Adgangen til at skatte dette kostelige Mindeskrift.

22) *Altnordische Sagen und Lieder, welche zum Fabelkreis des Heldenbuchs und der Nibelungen gehören, Herausgegeben durch Friedrich Heinrich von der Hagen. Breslau* 1814-1815. I Zweite Sammlung findes Björners Text af Ragnar Lodbroks Saga aftrykt og i samme Lodbrokskvadet S. 161-171 med tilföjede Varianter efter Worms og Johnstones Udgaver.

23) *Iceland or the Journal of a Residence in that Island during the years* 1814 *and* 1815 *by Ebenezer Henderson. Edinb.* 1818. I 2det Bind findes baade Grundskriften

og engelsk Oversættelse af Lodbrokskvadet, begge tagne af Johnstones Udgave.

24) Bildur Danskur, en Bogruin eller Regner Lodbrogs Dødssang. (En Forelæsning af R. Nyerup), indrykket i Dansk Minerva, Junii 1819. Til Slutning lader vor fortjente Literator her følge: Skyggerids eller Paraphrase af Regner Lodbrogs Bjarkemaal, forfattet fra Tid til anden af Christen Berntzön, Peder Syv, og Rasmus Nyerup. S. 511-524. Om dette sit Arbejde yttrer han sig: „Jeg vil være saare glad, hvis mit Flikkeri fik af Kunstdommere det Skudsmaal, at saa meget som Syvs Udgave overgaaer Viborgs, saa meget er Nyerups bedre end Syvs." Jeg haaber, at enhver Kunstdommer vil erkjende, at Sangen i denne Form har ved den sidste Omarbejdelse vundet betydelig mere end ved den første, baade i Henseende til digterisk Værd og til Overensstemmelse med Originalen. Dog, da Forfatteren har, for at gjöre Sangen cantabel efter den gamle Tone til Syvs Fordanskning, fulgt dennes Verseart, er det naturligviis en fri Oversættelse, man her har for sig.

25) I mine *Nordiske Kæmpe-Historier* 1 B. 3 H. Kbhvn. 1819, S. 82-96, bag ved Ragnar Lodbroks Saga, har jeg udgivet en dansk Oversættelse af Krákumál, som her er indført med adskillige Forbedringer.

26) Hertil kommer, at *Bartholin* i sit berömte Værk *Antiqvitates danicæ* anfører mange Steder af Kvadet. At han har fulgt et eget Manuscript antyder han S. 425. Ligeledes anfører *Stephanius* i sine Notæ in Saxonem et Par Stropher, jfr. *Olai Wormii et ad eum doct. vir. epist. Hfn.* 1751, S. 157, 158, 160, 163.

Af Kvadets 8 sidste Stropher findes en tydsk metrisk Oversættelse i *Ossians und Sineds Lieder. Dritter Band, Wien* 1784, i den der forudskikkede *Hugo Blairs Kritische Abhandlung über die Gedichte Ossians*, p. XII-XV. Denne Oversættelse er tagen af *Neue Bibliothek der schönen Wissenschaften und der freien Künste, Lpz.* 1765. Vol. II. S. 250. Den er forfattet efter den latinske Oversættelse af en Unævnt.

En ny engelsk Udgave af Ragnar Lodbroks Saga, og altsaa formodentlig tillige af Sangen, omtaler *F. H*

v. d. Hagen i Fortalen til *Altnordische Sagen und Lieder, Zweite Samml.*, S. XXVI, men en saadan har jeg ikke kunnet komme paa Spor efter.

Ved denne nærværende Udgave af Grundskriften ere følgende Hjælpemidler afbenyttede:

1) En *Pergaments-Codex* af *Ragnars Saga Loðbrókar* i Haandskriftsamlingen paa det store kongelige Bibliothek, efter al Rimelighed ikke yngre end Begyndelsen af det 15de Aarhundrede. Denne Oldbog, som i nærværende Udgave benævnes med Bogstavet *M*, blev i Aaret 1821 funden i en Krog paa Kunstkammeret. Et nöjagtigt kobberstukket *Facsimile* af en heel Side i den lader jeg følge. Det indeholder foroven Slutningen af Ragnar Lodbroks Saga og dernæst Begyndelsen af Krákumál. Af det paa dens sidste Side staaende Bomærke *L L* ɔ: *Lupus loricatus* eller *Brynjúlf* og Aarstallet 1641 seer man, at det er den samme Codex, som Biskop *Brynjulf Svendsson* nedsendte til Kong Frederik den Tredie, men som allerede kort Tid efter Nedsendelsen kom bort, saa at Kongen nogle Gange forgjeves lod den eftersøge, om hvilket *Torfæus (Torfæana* p. 51-52) giver denne Underretning: „*Nullum autem membraneum exemplar, qvantum scio, historiæ Ragnaris superest. Bis de illo omni seculo gloriosiss. memoriæ Regem Dominum meum clementiss. Fridericum tertium juvenis interpellare non erubescebam, eo confidentius, qvod Thorarinus Eiricius, qvi Halfdani Nigri vitam scriptis promulgavit, mihi confirmasset, se ab episcopo Scalholtensi insigni viro, Mag. Brynjolfo Svenonio transmissum ei tradidisse, qvod deinde ipse Rex aliqvoties reqvirere dignatus non invenit.*" Kvadet fører her allene den Titel: *Krákumál*, skreven med rød Farve, hvilket end mere bestyrker Identiteten af nærværende Codex og den, Brynjulf Svendsson ejede, eftersom han i et Brev til

6*

Olaus Worm, dat. Skalholt den 28de Juli 1651 (*O. Wormii et ad eum doctorum virorum epistolæ T. II, S.* 1057, jfr. 1061) siger om Lodbrokskvadet: „*Et poëma in membranaceo codice meo titulum hunc [Krákumál] rubrica scriptum præfert*": Kvadet indtager Codexens to sidste Blade, dog saaledes, at Sagaens Slutning optager de tre øverste Linier paa det første af disse Blades forreste Side. Krákumál findes ikke her fuldstændigt; først fattes den 16de Strophe, dernæst rækker Codexen ikkun til den 22de Strophes 5te Vers, saa at det sidste Ord, den har, er „sytir." Det sidste Blad med Resten er desværre borte, men er dog allerede gaaet tabt, för Biskop Brynjulf Svendsson fik Codexen til Eje, thi det ovenanførte Bomærke og Aarstal staae nederst paa den sidste af de tilværende Sider. Codexen er, saavidt den rækker, lagt til Grund for den herefter følgende Udgave, saaledes at endog dens Orthographi med stræng Nöjagtighed er fulgt. Ved at forfatte den Afskrift, hvorefter Trykningen er skeet, har jeg stræbt at bruge al den Forsigtighed, som Arbejdets Værd fortjente, og hvortil dets Interesse opmuntrede mig, og siden har jeg, for at vedligeholde og forøge tro Nöjagtighed, flere Gange sammenholdt min Afskrift og ligeledes hvert Correcturark med Membranens Grundtext. Hvor eet eller flere Bogstaver eller Ord ere ulæselige, har jeg angivet det ved Punkter. Dette er især Tilfældet ved Membranens sidste Side, som paa enkelte Steder er udslidt af noget Træbindet sammenholdende Seglgarn, der indvendig danner trende Forhöjninger. Hvor derimod et Ords Læsning er uvis, har jeg tilföjet det i Anmærkningerne.

Afskrifter, hvor Kvadet fremdeles findes i Forbindelse med Ragnar Lodbroks Saga:

2) Et Papirs-Haandskrift Nr. 6 i Folio af den Arnamagnæanske Haandskriftsamling, skreven af Præsten *Jon Erlendsson* i Villingaholt med latinske Bogstaver. Kvadet findes bag ved den her indeholdte Ragnar Lodbroks Saga under Titel: *Kráku mál, er sumer kalla Loðbrókarqvidu..* Efter dette Haandskrift er den Deel af Kvadet, som fattes i Membranen, nemlig den 16de Strophe og fra Ordet „sa" i den 22de Strophes 5te Vers til En-

den, tagen, hvilket alt er indsluttet i Parenthestegn. Haandskriftet har Varianter tilföjede i Randen med Afskriverens Haand for det meste efter Worms Udgave.

Den øvrige Deel af Kvadet i denne Afskrift er, ligesom de følgende Afskrifter, der alle ere paa Papir, og Udgaverne afbenyttede til de under hver Strophe staaende Varianter. Ved at anføre disse har jeg ikke taget Hensyn til den Forskjellighed, som blot vedkommer Orthographien, undtagen hvor den er meest mærkelig eller særegen. At jeg heri, saavelsom i ogsaa at anføre Varianter, der endog ved første Öjekast af den Kyndige sees at være aldeles meningsløse, har været mere vidtløftig end det ved et Værk af större Omfang var mueligt eller önskeligt, er skeet for desto tydeligere at fremstille de forskjellige Udgavers og Afskrifters Beskaffenhed og Værd. Hvor der findes Varianter tilföjede i Randen paa Afskrifterne, tilkjendegives det ved et til Afskriftens Mærke föjet *m.*

3) Afskriften Nr. 7 i Folio af den Arnamagnæanske Samling, med Asgejr Jonssons Haand. Med samme Titel, som i forrige Afskrift, staaer Kvadet her som Sagaens 62de Kapitel.

4) *Nr. 1006 i Folio af den* ældre kongelige Haandskriftsamling [R], hvor Ragnar *Lodbroks Saga* staaer forrest i den der værende Sagasamling.

5) Nr. 2 i Folio af den Arnamagnæanske Samling.

6) Nr. 3 i Folio af samme Samling, der er en temmelig ny Afskrift, og hvori findes adskillige Rettelser med Arne Magnusens Haand tildeels efter Worms Udgave.

7) En Afskrift i 4., hvilken Etatsraad B. Thorlacius af sin Samling godhedsfuld havde udlaant mig [Th.] I denne staaer Kvadet, ligesom i Björners Udgave, inde i selve Sagaen, *isteden* for at det *i* alle de foregaaende staaer, som en særskilt, af Sagaen uafhængig, Behandling af Ragnars Levnet, bag ved Sagaen. Foran Kvadet i denne Afskrift staae de tvende Viser, som vel ikke findes i Björners Udgave, men som ellers i alle de øvrige Haandskrifter af Sagaen, saavel i de, der have Krákumál bag ved, som i de, der aldeles ikke have dette Kvad, findes ved Fortællingen om Ragnars Død. Kvadet fører her

Overskrift: *Bjarka-Mál*, og har følgende Indledning, svarende til Stedet: I þessum ormagarði orte Ragnar Kóngur Bjarkamál, er sumer kalla Krákumál eðr Loðbrókarqviðu, sem so hljóþar. Efter Kvadets Slutning staaer:

W. Th. J. s.

Ragnar Rander slegnar,	Elle Englands stiller
Riste i Jele mistur,	Olle dauda ó-hollum,
Hrotta hördum beitte	Kvala i kvölldum schóla
hlaut ból linna sjóle,	qvad mál Bjarka gladur;

oc voru nú menn tilsetter at rista þetta kvæde epter hönum á ferstrend kjefle, oc nú lætur hann líf sitt oc er færdur ibrott þadan;

d. e. Ragnar ristede de *slagne* Skjolde i det taagede Krigsuvejr, Kongen hug med det haarde Sværd, [og] erhvervede *sig* Ormens Leje [ɔ: Guldet]; Elle, Englands Konning, forvoldte ham den umilde Død; i Kvalers kvalte [kvælende] Skole kvad han glad Bjarkes Maal.

Og bleve nu Mænd satte til at riste dette Kvad efter ham paa en firkantet Kævle, og nu lader han sit Liv, og blev ført bort derfra.

Læser man i V. 4. *böl*, hvilket dog Heelassonancen forbyder, da blev det at oversætte: erholdt Kval af Ormene.

Denne Afskrift følger en *meget søgt* og archaiserende Orthographi. Den har Versene opstillede linieviis ligesom alle de øvrige Papirsafskrifter, men meget fejlfuldt, da Afskriveren ikke tilstrækkelig har kjendt den islandske Metrik.

Hertil kommer:

8) Udgaven i *Björners* Nordiska Kämpa-Dater [B]. Kvadet staaer her inde i Sagaen ved Fortællingen om Ragnars Død med følgende Indledning og Titel: I þessum ormagarðe orte Ragnar Loðbrók Bjarkamál, þaug er hèr eptir fylgja. Orthographien er archaiserende og slet. Af at flere af Trykfejlene i Worms sidste Udgave ogsaa findes her ligesom i den foran nævnte Afskrift Th., sees det, at disse have fulgt denne Udgave.

Afskrifter og Udgaver, hvor Kvadet ikke findes i Forbindelse med Ragnar Lodbroks Saga:

9) Nr. 276 i 4. af den kongelige Haandskriftsamling [K], som er en Afskrift af et Exemplar med Assessor Arne Mag-

nusens Haand, som fandtes i hans Samling i Nr. 761 i 4.

10) Nr. 738 i 4 af den Arnamagnæanske Samling, som indeholder Edda eþur Samtok fornra æfintyra og Dæmesagna; hvori og findes en Deel af Lodbrokskvadet, nemlig fra Begyndelsen indtil Strophe 17, Vers 5 [U]. I samtlige disse Afskrifter, hvor Titelen ikke er anført, er den den samme, som i Nr. 6 i Folio.

11) Kvadets Udgave i Worms *Danica literatura antiqvissima* Hafniæ 1636 [W]. Da man maa antage, at Worms Text er tagen af en umiddelbar Afskrift af en Pergamentscodex, som nu er tabt, saa har denne Udgave for os meget Værd, og maa især komme i fortrinlig Betragtning i de Stropher, som fattes i vor Membran. At der ligger en nu tabt Membran til Grund for den, kan sluttes af et Brev fra Magnus Olafsen til Ol. Worm (*Ol. Wormii et ad eum doctorum virorum epistolæ* S. 363) dateret *Laufasii in Islandia* den 28 Aug. 1632, hvori det hedder: „*Verum hisce diebus fortuito ad manus erat libellus, qvi ad calcem habebat Ragnari Lodbrok, prisci Danorum regis fatalem Cantilenam, sed ob nigrorem membranæ et vetustissimam scriptionem lectu difficillimam. Eam demum laboriose erutam, hoc, qvo vides, modo explicui — Danica interpretatio, ut facile cernitur, mihi vix favet. Declarationem ergo hujus cantilenæ poterit aliqvis Islandus, Hafniæ agens, qvi lingvam bene norit danicam, facere &c.*"; jfr. Ol. Worms Svar paa dette Brev, a. St. S. 364. Om dette Exemplar af Ragnar Lodbroks Saga giver Magnus Olafsen ogsaa Underretning i sin *Enodatio Cantilenarum qvarundam*, som opbevares i Haandskrift i den Arnamagnæauske Samling Nr. 762 i 4. Efter at have anført den 1, 3, 4 og 5te Vise af Ragnars Saga (see Nord. Kæmpe-Hist. I. γ. S. 251) siger han: „*Plures hujusmodi Rhythmi exstant in historia Ragnari — sed exemplar, qvod nactus sum, ob vetustatem et maculas legi nullo modo poterit. Pauca hæc cum R. epicedio ægre tandem erui.*" Hin tabte Membran, hvorom, her er Talen, har altsaa indeholdt Ragnars Saga og bag ved den Ragnars Kvad.

12) Et Brudstykke, nemlig den 29de Strophe, i en Papirsafskrift i 4. Nr. 616 i den Kallske Haandskriftsamling paa det store Kongelige Bibliothek [Kl.]. Denne Strophe findes i den der værende Ragnar Lodbroks Saga ved Fortællingen om Ragnars Død.

Johnstones Udgaves Varianter ere ogsaa anførte paa enkelte Steder, hvor de ere forskjellige fra de andres, men de kunne da næppe ansees for andet, en Udgiverens egne Gisninger.

Et Par Afvigelser i Strophernes Orden i disse forskjellige Haandskrifter og Udgaver maa bemærkes, nemlig; Strophe 7 og 8 følge i B, Th, W og Strophe 19 og 20, i 6, 7, R, 2, 3, K, U, B, Th, W i omvendt Orden af den de have i M. *I Anledning af*, at den 16de Strophe fattes i M, bemærkes det, at Oldbogens 3die Side slutter med Strophe 15 og den 4de begynder med Strophe 17, saa det er sandsynligt, at denne Mangel blot hidrører fra Afskriverens Forglemmelse.

KRAKV MAL

EFTER

SKINDBOGEN MED FORSKJELLIGE LÆSEMAADER OG ANMÆRKNINGER.

I.

Hiuggu 1) uer med hiorfe. 2)
hitt var ei 3) fyrer laungv. 4)
er æ gautlande gengv. 5)
at grauitnis 6) morde.
þa 7) fengv ver þoru.
þadan hetu 8) mik fyrdar. 9)
þa 10) er ek 11) lungolum 12) lagdag.
lodbork 13) at þui vig. 14)
ſtakk ek 15) a ſtordar lykkiu. 16)
ſtali biartra 17) mala.

1) Hiuggum, 6, 2, 3, *U*, *W*. 2) hiörvi, 6 *og fl.* 3) æi, 3*m*, *Th*, *W*. 4) longu, *Th*, *W*. 5) geingum; 6 *og fl.* 6) grafvitnis, 6, 7, *R*, *B*, *K*; grafvitins, 2, *Th*, *W*; gráfoffnis, *U*. 7) þar, *U*. 8) heitu, *Th*, *W*. 9) firdar, 2 *B*, *W*; firar, *K*. 10) *fattes i* 6, 7, 2, 3, *B*, *K*, *U*, *W*. 11) *fattes i* 6, 7, 2, 3, *B*, *K*, *W*. 12) *eller* limgolum, *M*; lyngaal um, 6, 7, *R*, 2; lingál um, 3, *J*; lingaulum, *Th*, *B*, *W*. 13) Lodbrók, 6 *og de øvrige*. 14) vige, *de øvr.* 15) *fattes i R.* 16) likiu, *Th*; licke, *Km*. 17) biarta, *U*.

Vers 1. *Hjuggu* bör foretrækkes *hjuggum*, da det er en almindelig vedtagen Regel, at bortkaste Endekonsonanten af Personernes Fleertal, naar Pronomet kommer umiddelbar efter. *Hjörfi* eller *hjörvi*, *Dat. sing.* af *hjörr*, et Sværd; svensk *hör*, angelsaxisk *heor*, møsogothisk *hairus*, græsk ἄορ, jfr. Gloss. Eddæ P. I.

V. 4. For at tydeliggjöre Grunden til mit Valg blandt de forskjellige Læsemaader i dette Vers, vil jeg fremsætte Betragtning af hver enkelt for sig: *Gravitnis*, M, *Genit.* af *Gravitnir*. *Grá-* kommer af *grárr*, graa. At *vitnir* er en poëtisk Benævnelse paa en Ulv, lærer Skálda (Snorra-Edda ásamt Skáldu utgefin af Rask) S. 178, jfr. 222. Deraf Ud-

trykket i Njáls Saga (latine reddita) S. 72 (jfr. Glossar. S. 824) *at rjóða vitnis varrar (varir)*, at rødne Ulvens Læber, en Omskrivning paa at stride. Ligeledes bruges *vitnir* flere Steder i Sæmunds Edda (Grímnismál XXIII 6, jfr. XXI. 2; Vafþrúðnismál LIII. 6) til at betegne Fenrisulven; *Grávitnir* bliver altsaa Graaulven. Men det var en Orm eller Slange, der ifølge Sagnet laa om Thoras Sal, og dette Dyr synes ikke passende at kunne tillægges Benævnelsen Graaulv. Torde man udlægge *vitnir* ved Slange (jfr. Prof. Magnusens Den ældre Edda I. S. 179 Anm. 81), saa fik man en Benævnelse Graaslangen, der, skjönt den ikke var saa passende som *Grábakr*, Graaryg (i Grímnismál XXXIV 7, jfr. Snorra Edda S. 20, 180) dog lod sig høre, men en saadan Bemærkelse af *vitnir* er aldeles usikker. — *Gráfoffnis*, *Genit. af Gráfoffnir*, hvilket Ords Brug om en Orm eller Slange paa to forskjellige Maader kan forklares. Enten maa man, naar man med U's Afskriver accentuerer *a*, tænke Ordets Sammensætning *Grá-foffnir*, eller man kan, naar man lader *a* være uaccentueret, tænke Ordet sammensat *graf-offnir. Fofnir* eller *Fáfnir* forestilles i en Orms Skikkelse, og bruges i Skjaldesproget om enhver Orm, hvorfor det ogsaa findes blandt Ormaheiti i Sk. S. 180. Blandt disse findes ogsaa *Ofnir. Grafoffnir* kan altsaa udlægges Graaormen eller Gravormen. — *Grafvitins*, bör ansees for en Skrivefejl eller Trykfejl for *Grafvitnis*. — *Grafvitnis* Genit. af *Grafvitnir*. Gravulven synes ikke at være en passende Benævnelse paa en Orm; men det har megen Grund for sig, at forklare *vitnir* (af *at vita* eller af *vit*) viis, kyndig, snild, hvilken Bemærkelse af Ordet mueligen ved en Metonymi, da Ulven tillægges Snildhed, kan have ledet til ogsaa at bruge det om dette Dyr. Hvad enten man nu udleder *Graf-* af *at grafa* eller af *gröf*, faaer man en passende Slangebenævnelse den Gravekyndige (Johnstones *vafrifossor*) eller den Gravkyndige. *Grafvitnir* findes og blandt Orma heiti i Sk. S. 180, og som en mythologisk Ormebenævnelse i Grímnismál XXXIV, hvor de under Asken Ygdrasil liggende Orme Goïn og Moïn siges at være Grafvitners Sönner. Denne Ormens Benævnelse er endog saa almindelig, at den er brugt til Guldets poëtiske Omskrivning. Saaledes i et i Sk. S. 150 opbevaret Kvad af Ejnar Skúlason, hvor Guldet kaldes *Grafvitnis beð*, Grafvitners Leje eller Sæng. Det hedder der:

Frá ek at Fróþa meyjar (lætr stillir grið gulli)
fullgóliga mólu Grafvitnis beð (slitna).

d. e. Siger jeg, at Frodes Møer med megen Allarm malede Grafvitners Sæng (d. e. Guldet, hvorover Ormen rugede). Ej skaanede Kongen Guld. Ligeledes kaldes Guldet i Bjarkemaal hint Gamle *dún Grafvitnis* ɔ: Grafvitners Duun. Da saaledes baade *Grafvitnir* lader sig godt forklare om en Orm, og Ordet i denne Bemærkelse tillige er hjemlet ved en hyppig Brug, saa tager jeg ikke i Betænkning at forkaste de øvrige Læsemaader, endogsaa Membranens, der sandsynlig er fremkommen, ved at Afskriveren har forglemt *f*.

V. 6. *Fyrðar oc firar oc verar heita landvarnarmenn* hedder det i Sk. S. 195, men skjönt disse Ord egentlig betyde Landværnsmænd, *milites præsidiarii*, findes de dog ofte af Skjaldene brugte om Mænd i Almindelighed, og med dem fortjene at jævnføres det latinske *vir, viri* og maaskee det danske *Fyr*.

V. 7. Worm forklarer sin Læsemaade *lingaulum* som en Benævnelse paa Ormen af *aulum*, *lente incedens*, som den der kryber langsomt gjennem Lynget; et saadant Ord *aulum* kjender jeg ikke, men Læsemaaden tjener til at vise, at der i M kunde læses *lúngölum*, som kan være *Dativ. plur.* af *lúngalr*, hvilket Ord jeg dog ej veed at forklare. Der staaer da tilbage at adskille Ordet, og lade *um* høre til *lagða 'k*. *Lúngol* kunde forklares som *lúng-ál*, den krybende Aal, om Slangen, men langt hellere gaaer jeg dog endnu et Skridt videre, og vælger den anden Læsemaade *lyng-ál*, da Lyngaal er en meget passende Omskrivning paa en Orm, tagen af dens Opholdsted i Lynget, og man just finder lignende Ormebenævnelser, saasom *lyngfiskr* i Edda II. S. 306, jfr. Völsunga Saga, 41 Cap.

V. 8. *Loðbork* er en *Metathesis* eller rettere Skrivefejl for *Loðbrók*, hvilket Navn Ragnar ifølge Sagnet skal have faaet af de lodne Buxer, han i denne Kamp betjente sig af for at modstaae Ormens Gift. *vig* maa naturligvis suppleres til *vigi*.

V. 9. *storðar lykkju; lykkja* ɔ: *fibula*, Løkke, Hægte. Efter Worms Mening *angvis*, *qvod tortuose per terram serpat*. ten Kate oversætter *Kronkelworm*, Johnstone *annulus terræ*, Graeter *Erdschlinge* eller *Erdenwurm*. Man kunde tænke sig Benævnelsen Jordløkke af Slangens kredsformige Leje paa Jorden, men sindrigt forklarer Bonstetten den ved *Erdumgürter*, Jordomringer, som et Navn paa Midgardsormen og dernæst paa en Orm i Almindelighed.

V. 10. *stáli*, Dativ; man underforstaa *með! stáli* er en Metonymi for *spjóti*. *stáli bjartra mála*. Af dette Udtryk møder man formedelst Uvisheden af Betydningen af *mála* saare forskjellige Fortolkninger. Worm kalder det: *ferro lucidorum stipendiorum*, *qvia stipendium*, *qvod ferrum meret*, *lucido auro vel argento solvitur;* og efter ham Biörner: *Stål, som klaran lön gifwer*. Bonstetten udtrykker det, dog vel uden at tage Ordene saa nöje: *Der Stahl strahlt noch unsterblichen Ruhm!* Graeter, følgende Johnstones Glossarium, der udlægger *mál* ved Metal, Guld, oversætter: „*Mit dem Stahl, der glänzte von Gold.*" For at bringe noget Lys i dette Mörke, er det nødvendigt at sammenstille Udtryk af andre Skrifter, i hvilke det samme dunkle Ord forekommer. Saadanne ere: *Málaspjót* i Gisle Surzsons Saga, Cap. VI, hvor det hedder: *þeir rista þar upp úr jörðu jarðarmen, svo at báðir endar voru fastir í jörðu, ok settu þar undir málaspjót, þat er maðr mátti taka hendi sinni til geirnagla*, ɔ: De opskare af Jorden Grönsvær saaledes, at begge Ender vare faste paa Jorden, og satte derunder et *Málaspjót*, hvis Bladnagler man kunde

berøre med sin Haand; hvilket nogle nærmere forklare: hvis Blad var af en Alens Længde eller af et Menneskes i Vejret rakt Arms Længde, hvoraf Laugmand Paul Vidalin har villet slutte, at Benævnelsen *mál* hidrører fra et vist Maal paa Spydbladet, og kunde dernæst ved en Metonymi være brugt om selve Bladet. Dog denne Gisning synes ikke at være heldig. — *Mál í* eller *á spjóti.* Det hedder i Viga Glums Sagas 8 Cap. S. 46: „*En er Þorsteinn sá gerðar hans, er hann hafði, bæði feld ok spjót, þá fann hann blóð í málunum, ok spyrr, ef hann hefði höggvit með því fyrir skömmu*" ɔ: Men da Thorstejn saae hans Rustning, baade Peltsen og Spydet, da mærkede han, at der var Blod i *málunum*, og spurgde, om han nylig havde hugget med det. Om dette Sted afgiver Laugmand Magnus Olafson (Olavius) i et Brev til Udgiveren af Viga Glums Saga, G. Petersen (see denne Sagas Index, S. 211) følgende Erklæring: „*mál í spjóti*" holder jeg for intet andet end nogle Bogstaver eller Runer, med hvilke Spydene vare mærkede som Knivblade eller Kaardeklinger; thi ligesom Bladet eller Klingen paa Spydet ofte var indlagt med Guld, som Kaardeklinger hos os, saaledes have og nogle, men ej alle Spyd været prydede med nogen særdeles Inscription, hvoraf jeg troer, at *málaspjót* har faaet Navn. Denne Mening har jeg først truffet paa i et Brev fra Sal. Arne Magnusen til Thormod Torfesen (Torfæus) om det anførte Sted af Viga Glums Saga, hvilken Mening tykkes mig langt rimeligere end Laugmand Paul Vidalins, naar han siger, at *málaspjót* har sit Navn af et vist Alental eller Længde." Denne Fortolkning af dette Sted antager dog Udgiveren ikke, men holder for, at *mál*, pl. der bemærker et tveegget Spyds tvende Egge; og dersom ikke *mál* i *málaspjót* er det samme som *fjöðr* i *fjaðraspjót*, troer han dog, at der kun er liden Forskjel derimellem, og at de begge sandsynlig have bestaaet af Staal eller det reneste Jærn, og været af en meget skarp Klang baade formedelst Materien og den Tyndhed, hvortil det var strakt. Dette sidste anmærker han, da han har hentydet til, at *mál* i de tvende Sammensætninger i Eddaerne, som siden skulle nævnes, kunde betyde Klang.

Málajárn. I Hervarar Saga hedder det om Svafurlami, da han red vild i en Skov, og ved Solens Nedgang fik Öje paa en stor Steen, ved hvilken der stode to Dverge: *hann vígði þá utan steins með málajárni; hann brá sverði yfir þá* ɔ: han forhexede dem med *Málajárni* saaledes, at de ikke kunde komme ind i Stenen. Han svang Sværdet over dem. I Fortællingen om Orm Storolfson (see Appendix til den islandske Udgave af Olaf Tryggvasons Saga S. 16) siges der, at Orm lagde *málajárn* i Indgangen til Bruses Hule: „*hann geck þá inn í hellin ok lagði málajárn í dyrnar;*" sandsynlig for at disse ikke skulde tillukkes. Her oversætter en ikke navngiven Forfatter til et paa islandsk skrevet physisk-theologisk Brudstykke om Tingenes Grundstoffe og Tilblivelse ligesom Stephen Björnsen i sin Oversættelse af det anførte Sted af Hervarar Saga *mál* ved Staal, *chalybs.*

Målfån, Accus. sing. af *målfáinn*, bruges i Skirnis För XXIII. 2 og XXV. 2, som et Epitheton til et Sværd. Det hedder der:

Sér þú þenna mæki, mær!
mjófan, målfån,

som Gudmund Magnusen oversætter:

Vides hanc machæram, virgo!
tenuem (ferro) politam:

vel *acutam, clarisonam;*

og Finn Magnusen:

Seer du denne Klinge, Mø!
Spids, skinnende blank.

Gunnar Paulsen forklarer *mål-fáinn* ved *málm-fáinn*, og anfører til Bestyrkelse af denne Mening Ordene *mállindi, málbelti, málfriðr,* i hvilke trende Ord Gudmund Magnusen derimod antager, at *mál* bemærker det samme som det danske *Malle*, franske *maille*, engelske *mail*, *fibula*, Ogsaa John Olafsen er af den Mening, at *mál* er beslægtet med disse Ord, see Viga Glums Sagas Index, hvis Forfatter og anstiller en Sammenligning af disse Ord med det latinbarbariske *maculæ*, *macla*, plur., Brynjeringe eller Led i en Lænke, men er tvivlraadig om, til hvad Nytte og paa hvilket Sted saadanne Ringe eller Maller kunde have været anbragte paa et Spyd. Prof. Magnusens Mening om Ordet *málfáinn* sees bestemtere af Glossariet til den magnæanske Udgave af Edda P. II, hvor *málfáinn* ɔ: *málfáginn* udledes af *mál*, *sermo* og *fága*, *polire*, *ornare*, og forklares ligesom af Magnus Olafson ved: prydet med Paaskrift. Nær derved er Björn Haldorsons Udlægning i hans Lexicon af *málaspjót* ved et Spyd med udpuklet, drevet Arbejde og af *mállindi* ved et udgraveret Sølvbelte.

Blandt Sverðaheiti i Skálda S. 214 findes Ordet *málvitnir*, hvilket Ord vel den af en Unævnt i Viga Glums Sagas Index anførte Fortolkning gjælder, naar han mener, at *mál* bemærker et Fæste, uden dog at anføre nogen anden Grund derfor, end at Skedens Maal eller Ende er ved Fæstet.

Af disse forskjellige Fortolkninger af Ordet *mál* mener jeg, at de øvrige uden videre Undersøgelse maa falde for een af disse tre: Johnstones og Graeters ved Guld, G. Petersens ved Staalegge, eller Magnus Olafsons og Finn Magnusens ved Paaskrift.

Til at *mál* maatte bemærke Metal eller Guld kan man paa flere Veje ledes. Man kan saaledes jævnføre Ordet med det angelsaxiske *mæl*, det kymriske *mael*, *malen*, Metal, det kymriske *mal*, Mynt, det persiske og arabiske مال Rigdom. Men man kunde ogsaa tænke sig denne Bemærkelse af Ordet fremkommen ved dets tidligere Brug metaphorisk i Omskrivning. I Sk. S. 134 angives Omskrivningen af Guld ved *orð eða rödd jötna*, Jætters Ord eller Stemme, og til Bestyrkelse anføres et Kvad af Brage. Grunden til denne Benævnelse var Fortællingen om, at Jætterne Thjasse, Ide og Gang skiftede det efter deres Fader Ølvald

arvede Guld ved hver at tage ligemange Mundfulde. Paa det samme Sted af Bragaræður, hvor denne Fortælling er opbevaret (Snorra Edda S. 83) tilföjes. at Guldet deraf er kaldet *mál eða tal þessa jötna*, hvilken Omskrivning ogsaa er anvendt i det gamle Bjarkemaal (see Bartholins Antiqvitates S. 181), hvor det hedder *Iðja glismálum* ɔ: med Ides favre (eller maaskee glimrende) Ord. At et Ord, som oprindeligen er brugt i Omskrivning til at betegne een eller anden Gjenstand, ogsaa siden bruges om samme Gjenstand, uden at det til Omskrivningen hørende Bestemmelsesord tilföjes, er ikke uden Exempel, (saaledes *haddr* for *haddr Sifjar*, jfr. Nordiske Kæmpe-Historier I. γ; S. 231), og at saadan Frihed netop i det paagjældende Sted af nærværende Strophe var brugt, kunde med megen Rimelighed forklares af den ved Assonancen *stáli-mála* Forfatteren paalagte Tvang. Denne Ordets Fortolkning lod sig ogsaa passende anvende ved nogle af de ovennævnte Udtryk, men ved andre derimod, især ved *málvitnir*, vilde den vist næppe være anvendelig.

I hvor sindrig den anden Udlægning af *mál* ved Staalegge end er, og hvor passende den end kan anvendes ved nogle af de nævnte Udtryk, *málaspjót*, *mál á spjóti*, *málajárn*, saa viser dog selve Udtrykket *Stáli bjartra mála* Urigtigheden deraf; thi om end *stáli* er en Metonymi for *spjóti*, saa tænkes der dog ved Ordets Brug paa Materien, og hvor upassende var det ikke at sige: Staal med blanke Staalegge. Ogsaa *málvitnir* lader sig ikke vel herved forklare. — Der staaer altsaa tilbage den tredie Udlægning af *mál* ved en Inscription, hvilken jeg vil udvide til en magisk Inscription med Runer eller andre Tegn. At *málajárn* har været brugt i magisk Hensigt er klart af de ovenanførte Steder af Hervarar Saga og Orm Storolfssons Saga, hvor det anvendes til at dæmpe Dvergenes og Jotunen Bruses Trolddom. At *málaspjót* i Gisle Surzsons Saga bruges ved höjtideligen efter oldnordisk Skik at indgaae Fostbrødrelag, synes ogsaa at lede til, at *mál* maa have haft noget Magisk ved sig. Denne Bemærkelse lader sig ogsaa heel vel anvende ved alle de øvrige Udtryk: *mál i spjóti*, *málfáinn*, *málbelti*, *málfriðr*; og Sværdbenævnelsen *málvitnir* kan ogsaa meget passende forklares: den ved Paaskrift snilde eller overnaturlige Kræfter besiddende. At Ordet *málrúnar* i Edda (Brynhildar Qviða I. 12. og Guðrúnar Qviða I. 22) har noget med vort *mál* at gjöre, tör jeg ikke antage; men da det er bekjendt, at magisk Egenskab forbandtes med Vaaben og andre Redskaber, især ved at man indgravede Runer eller andre Tegn paa dem (jfr. Brynjulfsens *Periculum Runologicum* §. 49), og da *mál*, Tale, Ord, ogsaa maa kunne bemærke de Skrifttegn, hvormed man fremstiller Ordene synlige for Öjet, saa er det höjst rimeligt, at *mál* maa forklares ved en Paaskrift af eet eller flere magiske Ord. Saadan Paaskrift kan mueligen have været udfyldt med Guld (jfr. i Forbigaaende det Franske *émail*); saaledes hedder det i Didrik af Berns Saga om Hejmer Studassons

Sværd Nagelring, at dets *gullmál* luede favert (see Nord. Kæmpe-Hist. 2 B. S. 609); men er vel snarere allene tydeliggjort ved Polering (jfr. det ovenanførte eddiske Ord *málfáinn*); og til mere tör jeg heller ikke slutte i det paagjældende Sted, hvorfor jeg oversætter *Stáli bjartra mála* ved *Chalybe, nitida inscriptione [ornato]*, hvilken Udlægning vinder end mere Bestyrkelse ved at see hen til, at Ragnar og med god Grund maa helst have valgt et Spyd, der besad magiske Kræfter, til Kamp mod et ikke saa ganske ligefrem naturligt Væsen.

II.

Hjuggu ver med hiorfe.
helldr var ek vngr þa 1) er ſkifdvm. 2)
auſtr i 3) eyra 4) ſvnde.
vndvrn 5) frekum vargi.
ok foth gvlum fvgle.
fengv ver þar 6) er 7) ſvngv.
vid haſeymda hialma.
haurd iarn mikilſ verdar.
allr var æger ſollinn. 8)
od rann 9) i valblodi.

1) *Fattes i Th, B, K, W.* 2) fengum, 3m, *B, J; Th, W;* skyffdum, *U.* 3) á, 6, 7, 3, *U.* 4) Eyrar, *Th, B, K, U, W, J.* 5) undarn, *B, K;* undarm, 3m, *Th, W;* undorn, *J.* 6) eþ, *j.* 7) þær, *U.* 8) sollium, *W.* 9) *der læses tydelig* ran, *med en Punkt over n, hvilken plejer at fordre Fordobling, M;* rafn, 6, 7, *R,* 2, 3, *Th, B, K, W, J;* hafn, *U;* hrafn, *J.*

V. 2. *feingum* ɔ: vi skaffede; *skifðum* af *at skifa*, flække, hugge, vi huggede.

V. 4. *Undurn.* Bartholin, som anfører denne Strophe i sine *Antiqvitates* S. 428, oversætter *undarn* ved *cadavera.* Af samme Mening, finder jeg, at Arne Magnusen er, naar han paa en løs Seddel, som fandtes ved hans Afskrift i hans Samling Nr. 761 i 4., udlægger *undarn* ved *cadaver, qvasi sub aqvila*, hvilken Fortolkning ikke synes heldig. Vorm udleder sin Læsemaade *undarm*, af *und*, Saar, og *ár*, plur. af *á*, en Aa, hvortil *m* skal være föjet *ob euphoniam* efter de Gamles Brug, og han oversætter det *vulnerum amnes.* Efter ham giver Sandvig det ved Saarström, ten Kate ved *Wondenvloed*, og Bonstetten ved *die blutströmende Wunde.* Dog en saadan Velklangs-Regel iagttoges aldrig af de Gamle. Johnstone antager *undorn for* Acc. plur. af *und*,

Saar, og oversætter *truncata membra;* men denne Accusativform er urigtig. Graeter hentyder til, at *orn* kunde være sammentrukket af *órunn*, Navnet paa en Flod i Edda, og da blev det ogsaa *vulnerum amnes;* men da han ikke vover at gjöre Valg mellem de tidligere Fortolkninger, troer han at gjöre Digteren mindst Uret ved at oversætte *undorn* ved blodigt Bytte.

Ordet *undorn* forekommer to Steder i den ældre Edda; i Völuspá, Strophe 6 hedder det:

Morgin settu	d. e.	Morgen de bestemte
ok miðjan dag,		og Middag,
aptn ok undorn,		Aften og Undorn,
árum at telja.		for Aar at beregne.

Her synes Morgen og Aften, Middag og *Undorn* at svare mod hinanden, hvilket bevæger Gudmund Magnusen (Edda, P. I. S. 225, Not. 75) til at antage, at *undorn* (udledt af *und*, under og *at árna*, *at gaae) bemærker noget bestemt* Tidsrum, maaske det, i hvilket *Solen* er under Horizonten eller snarere Midnat. I *Glossariet* S. 701 derimod udleder han *undórn* af *und*, under og *örn*, Forretninger, og holder for, at det bemærker Tiden strax för Dag. Det Udtryk, som hans Fortolkning gjælder, findes i Hrafna Galdr Oðins, 20de Strophe: *Undorn ofram*, om hvis Udlægning Fortolkerne have været meget uenige. Gunnar Paulsen læser snart *undr*, snart *undörn*, hvilket han antager at være sammentrukket af *undrin*, *undorin*, *undurin*, *prodigia*, og paa et andet Sted troer han *undörn* sammensat af *und*, ved en Apocope for *undr* og *örn*, den demonstrative Partikel *þau arna;* men han har vistnok i begge *Udlægninger forfejlet* Meningen. Finn Magnusen forklarer *det: fram yfir undorn*, og oversætter: til *Spisetidens Ende*.

I flere beslægtede Sprog træffer man med liden Forskjellighed det samme Ord: det angelsaxiske *undern*, udlægges i Lyes og Mannings Lexicon ved Jødernes tredie Time, som er vor niende, Klokken 9 om Formiddagen. Det møsogothiske *undaurni* udlægger Reinwald i Glossariet til Ulphilas Gothische Bibelübersetzung, herausgegeben von Zahn, 2 Th. S. 161, ved Mellemmads-Tid, *tempus refectionis*, der var forskjellig efter de forskjellige Folks Sæder. Det er i St. Lucæ Evangelium, 14 Cap. 12 V. (1 Th. S. 163) at dette Ord forekommer, hvor det hedder: *Quaþ uþþan jah þamma haitandin sik*, *þan vaurkjais undaurnimat* (ἄριστον) *aiþþau nahtamat* (δεῖπνον), ɔ: Men han sagde og til den, som ham havde budet: naar du gjör Middags eller Aftens Maaltid. Ordet er endnu tilbage i Almuesproget paa flere Steder her i Norden. Hos Jæmterne bemærker *undan* efter Ihre det samme som vort Davre *(jentaculum);* Smaalændernes *under* ɔ: Midaftensmaaltid *(merenda);* Vermelændernes *sofwa unda* ɔ: sove Middagssøvn; Ditmarskernes *unnermeel holen* ɔ: at udhvile sig fra Arbejdet ved Klokken tre; Juliacensernes *onder* og *ongher*, ɔ: Middag; *onderen* og *ongheren*, ɔ: at spise til Middag; Nord-Frisernes *undren* bemærker Middagsmaaltid ligesom *medundren*, Frokost, som

spistes Klokken 10; efter [Hans Jessens] Neue Curiositäten-Sammlung, Flensburg 1780, uddraget af *Iter Risummorense*, see Nyeste Skilderie af Kbhavn, 1823, S. 1592–93. Jydernes *undern* eller *ynden*, ligesom Fynboernes *úne* eller *únde* betyder, som Arne Magnusen paa den ovennævnte Sedel meget rigtig anmærker, ikke Spisetiden, men selve Middagsmaden. Pastor Lyngbye nævner i Tillæget af jydske Ord til hans Udgave af Færøiske Qvæder dette Ord *Ynnen*, *Unnen* eller *Øjen*, men hans Udledning af det fra det isl. *nón* kan jeg ikke bifalde. I Øvre-Tellemarken i Norge hedder det *undaalen*; jfr. Rasks Oplysninger til nogle slesvigske Landskabsord, i Tidskrift for nord. Oldk. 2 B. S. 64.

Da dette Ord saaledes næsten blot bruges om en vis Spisetid eller et vist Maaltid, saa kunde man maaskee med Ihre jævnføre det med det græske ἀνδρεῖον, Navnet paa Lacedæmonernes og Kretensernes offentlige Maaltid. Af de Gamles forskjellige Brug i Henseende til Spisetid og Tidens Inddeling lader sig den Forvirring let forklare, at Ordet bruges om forskjellige Tider paa Dagen. Ved at betragte denne Brug af Ordet bliver det rimeligt, at det oprindeligen har bemærket en vis Tid paa Dögnet, især en vis Spisetid, og dernæst Maaltidet og da ogsaa selve Maden og Drikken; og ligesom *undarn* i et i Skálda S. 182 opbevaret Kvad af Ottar Ejnarson maa bemærke Drik eller Blod, naar det hedder:

Örn drekkr undarn,	d. e.	Örnen drikker Blod,
ylgr færr at hræm sylg,		Elgen svælger Aadsler,
opt rýðr úlfr kept,		ofte rødner Ulven Kjæften,
ari getr verð þar.		Örnen erholder Føde der,

saaledes mener jeg, at *undurn* i nærværende Strophe maa udlægges ved Mad eller Føde.

frekum vargi er Dativ sing. og ej plur., som Johnstone og Sjøborg ville.

V. 5. *fótgulum fugli*, den guulbenede Fugl ɔ: Örnen.

V. 7. *við háseymda hjálma*, mod höjsömmede eller höjkantede Hjælme. Graeter oversætter *An hochverbrämte Helme*, og Sjøborg *prominentes galeæ compages*, Hjælmens fremstaaende Sammenfældinger.

V. 9. *ægir*, Havets Gud, er her en Metonymi for Havet selv.

sollium hos Worm er en Trykfejl.

V. 10. *ran.* Antog man den Punkt, der i Membranen staaer over *n* for en Skrivefejl, saa læstes her *ran;* men man kunde ogsaa tænke sig, at der i den ældre Codex, hvorefter M er afskreven, har staaet *rafn*, og at *f* har været saa utydeligt, at Afskriveren har taget det for n. Det synes ikke nogen passende Idee, om det end er en Søtræfning her beskrives, at fremstille Havets Gudinde *Rán* som vadende i de Slagnes Blod; men paa nærværende Sted var det end mere upassende, da hendes Mand Ægers Navn i det forrige Vers brugtes for Havet. Jeg tager derfor ikke i Betænkning at foretrække Læsemaaden *rafn*. U's Læsemaa-

de *hafn* maa naturligviis betragtes som en Uagtsomheds-Fejl *h'afn* for *hrafn*.

III.

Hiuggu ver med hiorfe.
hatt barum þa geira.
er tuitugir tauldumzt.[1]
ok tir[2] rudum[3] vida.
vnnum[4] atta[5] jarla.
austr fyrer[6] dino[7] minni.[8]
gera fengum[9] þa gnoga.
gifting at þui vigi.
sveiti[10] fell i sollinn.[11]
sæ[12] tyndi lid æfi.

1) tavldunst, 6 *og flere*; taldunz, *J*. 2) tyr, 7, 3, *Th*, *B*, *K*, *W*, *J*; tijr, 2. 3) endumm, *U*. 4) vunnum, *B*. 5) alla, *U*. 6) i, 6, 7, 2, *J*. 7) þinu, *B*; dynu, *U*. 8) mynni, 3, *B*, *J*. 9) feigum, *W i første Udgave; men i sidste er det rettet til* feingum. 10) sveit, *B*. 11) sollium, *Th*, *W*; sollum, *B*. 12) sæf, *U*.

V. 4. *týr ruðum*. Worm oversætter: *celebrem laudem comparavimus*. *týr* kan vel bemærke et berömmeligt Rygte, men Worms Forklaring af *ek ryð* „*proprie navem exonerare*, *qvasi diceret laude se exonerasse eos*, *qvos debellaverat*," kan ingen billige. *Ek ryð* af *at ryðja* bemærker vel at rydde, men *ek rýð af at rjóða* eller *rýða* bemærker at farve med Blod; og skjönt jeg ikke finder *týr* blandt de 166 Benævnelser paa Sværdet, der opregnes i Skálda S. 214-215, saa holder jeg det dog udenfor al Tvivl, at den nordiske Krigsgud *Tyr* her har maattet laane sit Navn til det Vaaben, der fortrinligen afgjör Kampen, og jeg vil til denne Menings Fremme med Graeter jævnføre Angantyrs af Hervarar Saga bekjendte Sværd *Týrfing* og Ulf Uggasons Sværd *Manna-Týr*, Menneske-Tyr. Accusativet *týr* for *tý* kan forklares som en gammel Form af Nominativet *týrr*. *endum* af at *enda*, *finire*, giver ingen Mening; det maatte da være ved en Aphaeresis, hvortil dog her ingen Grund var, for *hendum* (af *hönd*, en Haand) vi førte.

V. 6. *fyrir Dinu mynni*. Følgende Worms *ante Dimini portum* kalder ten Kate det *voor Dimmer-haven*, og Schimmelmann griber Lejligheden til at omhandle den ved Peene beliggende Stad Demmins Vigtighed i ældre Tider med megen Udførlighed, fordi, som han til Slutning gjör

Undskyldning for, det var hans Fødested. Dog har allerede Brynjulf Svendsson i sine *Observationes tumultuariæ ad Danic. liter. Olai Wormii* (see *Wormii Epistolæ*, S. 1061) gjort opmærksom paa den rigtige Udlægning: for Dynas Munding (af *munnr*).

V. 7. *Gera*, Dativ af *geri*, hvilket næsten alle have udlagt ved en Örn, Grib eller anden Rovfugl. Johnstone mener, at et Slags Høge, som paa Engelsk hedde *ger-falcon* have deres Navn af dette Ord, og Graeter troer, at *geri* er den Fugl, som paa Tydsk hedder *Geyer*. Dog da een af Odins Ulve bærer Navnet *Geri*, som det hedder i Grímnismál XIX. 1. (jfr. Snorra Edda, S. 42):

Gera ok Freka	d. e. Gere og Freke
seðr gunntamiðr	mætter den krigsvante
hróðigr herjaföðr;	hædrede Heltes Fader:

saa har Bartholin (*Antiqvitates Danicæ*, *S.* 424) deraf sluttet til, at *geri* i nærværende Strophe ogsaa maa betyde Ulven, og da disse eddiske Ulvenavne i den gamle Poësie tillægges alle Ulve overhoved (jfr. Finn Magnusens Den ældre Edda I. S. 240 og John Olafsen om Nordens gamle Digtekunst, S. 160), saa vil jeg ogsaa i dette Ords Udlægning tiltræde Bartholins Mening.

V. 9. *sollum* og *sollium* maa ansees for Trykfejl.

V. 10. *sæ;* U har, for at fuldstændiggjöre Assonancen, hjulpet sig med en Paragoge, og sat *sæf* svarende til *æf-i.*

IV.

Hiuggu ver med hiorfe.
heidinſ 1) kvanar 2) vard audit. 3)
þa er ver 4) helſingia heimtum. 5)
til heimsala 6) odinſ.
lavgdvm vpp i 7) modo. 8)
fiodr 9) nadi þa bita.
oll var vnda gialfri.
aſv 10) rodin heitu.

1) Heidnis, 6, 3, 7; Hiedins, 6*m*, 2, 3*m*, *Th*, *U*, *W*; Hedins, 7*m*, *B*, *K*, *J*. 2) kvonar, *Th*, *J*, *W*. 3) anþit, *W*. 4) *fattes i* 6, *Th*, *B*, *K*, *W*, *J*. 5) heimptum, *U*. 6) *s har vel i den nordiske Ligatur nogen Lighed med d, men skjönt tilmed dette Bogstav begynder den nye Linie inde ved den inderste Kant, hvilket forvolder lidt Utydelighed, kan man dog være sikker paa, her at læse s og ikke d*, *M*; heimdala, 6*m*, 7*m*, 2, 3*m*, *Km*, *Um*. 7) *fattes i B;* uppi, *Th*, *W*. 8) ifu, 6*m*, 7*m*, 2, 3*m*, *B*, *Km*, *W*, *J*. 9) Oddur, 6*m*, 2, 3*m*, *Th*. *B*, *K*. *U*. 10) a su, 6, 7, *R*, 3, *K*, *U*, *J;* Aſver, 2, *B*, *W;* a ſver, *Km*, *Th*.

Greiniar 11) brandr vid 12) bryniur. 13)
benf hilldr 14) klufuzt 15) ſkillder. 16)

11) gveimar, 6, 7, *R*, *(saaledes og ved et flygtigt Öjekast i M)*; gueinar, 2; greniade, *B*, *K*, *U*, *J*; grenjaþi, *af Arne Magnusen rettet til* gveimar, 3; greniaþa, 6*m*, 7*m*, 3*m*, *Th*, *W*. 12) i, *Th*, *B*, *U*, *J*. 13) briniu, *Th*; bryniu, *B*, *J*; brynu, *W*. 14) Benſilldur, 2, *Th*, *B*, *K*, *U*, *W*; Benſillr, 7*m*; Ben-ſilder, *J*. 15) klufu, *Th*, *B*, *K*, *U*, *W*, *J*; klufuz, 7. 16) ſkillde, *Th*, *B*, *K*, *U*, *J*.

V. 2. *Hèðins kvanar varð auðit. kvanar* forklarer Skule Thorlacius *(Antiqvit. boreal. observ. miscell. Spec.* VII. S. 125) som Genitiv af *kvan*, en gammel Form for *kvona* eller *kona*, engelsk *queen*, græsk *γυνή*. Om Hedins Kone giver Skálda (S. 163-165) os Underretning, at det var Kong Høgnes Datter Hilde, hvem Kong Hedin bortrøvede. Da Kong Høgne forfulgde ham, kom det til et svært Manddrab imellem dem; men Hilde gik om Natten hen paa Valpladsen, og vækkede ved sin Trolddom de faldne Helte, som igjen næste Dag fornyede Kampen, og saaledes, berettes der, skulde det vare ved til Ragnarokkr. Deraf have Skjaldene taget Anledning til at omskrive Kampen ved Hildes Navn, hvorpaa det ikke behøves at anføre Exempler; og Hilde er da igjen omnævnt Hedins Kone. Saaledes kvad Sturla i Thveraavisen (Sturlúnga Saga, II. B. I. D. S. 246):

þik sá ek þórgils vekja d. e. Dig Thorgils! *saae jeg* vække
þingmót Hèðins snótar. *Hedins Kvindes Træfning.*

Men Hildes Navn sættes ofte uden Omskrivning med Træfning, Leg, Vejr o. d. l. ved en ganske enkelt Omnævnelse for Kampen; saaledes bruges hyppig for at begynde Kampen det Udtryk: at vække Hilde. Paa samme Maade finder man ogsaa „Hedins Kone" andensteds brugt ligefrem for Kampen, som det hedder i et Kvad af Gitsur för Slaget ved Stiklestad (Heimskríngla II. S. 345, jfr. Fóstbræðra Saga, S. 196):

segi vân Hèðins kvanar, d. e. sige, at Kampen stunder til.

auðit forklarer Johnstone som Partic. pass. af det Verbum neutrum *at auðnast*, som maa udledes af *auðna*, Skjæbne. Skjönt Meningen bliver den samme, vil jeg hellere med John Olafsen *(Gloss. Syntagm. hist. eccles. de Baptismo*, S. 35) udlede *auðin*, neutr *auðit*, af et obsolet Verbum *auða*, *uða*, nu *unna*, *concedere*, yde, ynde. Den Talemaade: *mèr verðr þess auðit* eller *unt* bemærker: mig vorder det til Deel, ligesom det hedder et Sted i Olaf Tryggvasons Saga: *„ef þèr yrði þess auðit at eiga son."* *Hèðins kvanar* (ɔ: *orrostu) varð auðit* bemærker altsaa: Hedins Kone (ɔ: Kampen) blev [os] til Deel, eller netop som Björner oversætter: *Hård herstrid vart då öde, proelium ingens contigit*, eller som Bonstetten friere giver det: *Ha! schrecklich war die Schlacht.*

V. 3. Lagerbring (Svea Rikes Hist. I. D. S. 151) forstaaer ved *Helsingerne* Indbyggerne i Helsingborg og deromkring. Johnstone mener, at man ved Helsingerne maa forstaae Indbyggerne af Helsingeland ved den finske Bugt. Denne Mening modsiger Björner i Fortalen til sine Nordiska Kämpadater, S. 29: „emedan Sturleson (som både Helsingar och Jämtar ibland besökt och således bäst fått veta deras rätta norrska härkomst) antyder Hälsingarne vara af långt senare ålder." Dog Björners Mening, at ved Helsinger forstaaes Helte, hvilke fordum kaldtes Halsar eller Helsar kan ingen bifalde.

V. 4. *heimsala;* da *s* begynder i Skindbogen en ny Linie, og desaarsag er utydelig og udslidt, har sandsynlig en Afskriver af Uagtsomhed læst *d* for *s*, hvilke tvende Bogstaver have i den gamle Skrift megen Lighed, og har dette da foraarsaget den altsaa forkastelige Læsemaade *heimdala.*

V. 5. *móðo.* Her er i Membranen aldeles ingen Alliteration. De øvrige have derimod denne fuldstændig ved Varianterne *Ifu* for *móðu* og *oddr* for *fjöðr*. *Móða* findes blandt áheiti i Skálda, S. 218. Da *Ifa*, udledt af Verbet at *ýfa*, sætte i Bevægelse, opirre (jfr. Magnusens Fordanskning af Edda, I. S. 103) vel kan betyde en Vandhvirvel og dernæst en brusende Elv, kunde man tænke paa, her blot at træffe et Nomen appellativum, hvorpaa ogsaa Varianten *móða* synes at pege; dog da Kampstedet i de fleste af Stropherne angives, og tilmed *Ifa* ikke findes blandt áheiti i Sk. S. 217-218, er det vel alligevel rimeligere her at søge Navnet paa Stedet, hvor denne Kamp holdtes. Worm og efter ham Per Syv, Schimmelmann, Nyerup og flere forklare det om *Iva* ved Veixelen (jfr. Kæmpeviserne, Kbhvn. 1764, S. 431, 437); sandsynlig er her tænkt paa Veixelens Biflod *Ilfing*, som omtales i Ulfstens Reiseberetninger (see Prof. Rasks Udgave i Skand. Lit. Selsk. Skr. 1815, S. 55), og hvoraf Byen *Elbing* har Navn; dog, da Kampen var imod Helsingerne, bör man vel ikke søge dette Kampsted saa langt borte. Lagerbring paa ovenanførte Sted, finder *Ifa* i *Ifø* i Skaane, og kunde denne Mening synes at bestyrkes, ved at i Orm Storolfsons Saga i Asbjörn Prudes Dødssang (Olafs Saga Tryggvasonar, isl. Udg. P. 2. App. S. 13 jfr. Bartholin Ant. Dan. S. 160) nævnes Slaget *at Ifu minni* mellem et Slag, Orm holdt i Øresund og et ved Elfaskjær. Suhm mener (Historie af Danmark T. I. S. 533), at *Ifa* er *Iio*, som flyder i Østerbotn ud i Ulaborgs Lehn. Johnstone holder *Ifa* for en Flod i Nordland, maaskee *Iby* i Angermanland. *Ifa* nævnes ogsaa i þórsdrápa, 12te Strophe, og forstaaer Skule Thorlacius (*Antiqv. boreal. Spec.* VII. S. 117) ved denne Flod, som er beliggende i Sverrig hint Kolde eller Jotunhejm, *Obfloden*, men holder dog for, at selve denne hans Mening om *Ifas* Beliggenhed er en Bestyrkelse af Johnstones om Beliggenheden af *Ifa* i nærværende Strophe, thi ligesom denne *Ifa* var en Flod i det egentlige Sverrig, saaledes var hin *Ifa* en Flod i Sverrig hint Kolde eller Jotun-

hejm. Det, at den i forrige Strophe besjungne Kamp holdtes i Dynas Munding, og at Saxo ogsaa lader Ragnar, efterat have slaaet Bjarmelands Konge, kæmpe imod og forjage Finnerne, kan ogsaa tjene til en Bestyrkelse af den af Johnstone anførte Mening.

V. 7 og 8. Worm forklarer sin Læsemaade Odins Hustru og ved Omnævnelse Jorden. *Vör* er vel en sædvanlig Kvindenavne-Endelse, saaledes *Geirvör*, *Glaumvör*, jfr. Edda II. S. 871; men denne Forklaring af *Asver* bliver dog tvivlsom, og det er desuden en Søtræfning her omtales. Man kunde og udlede *ásver* af *ver*, en Elv, og da fortolke *ásver*, Odins Elv ɔ: en Elv, *κατ' ἐξοχήν*, men da *ver* er Masc., maatte der da læses *allr* istedenfor *öll*. Jeg holder *ásver* for fremkommet af *asv*, ved at en Afskriver har af Uagtsomhed tilföjet Mærket for Endelsen *er*, hvorved asv' blev ifølge Ligaturen *asver*. Membranens Læsemaade *asv* bliver at foretrække, og, naar den forklares *á sú*, bliver begge Versenes Construction *öll á sú var roðin gjálfri heitu unda*, ɔ: *verbotenus*: *totus amnis hic erat rubefactus susurro calido vulnerum;* jfr. Ejnar Skulasons Kvad i Hk. III 392.

V. 9. *Gveimar* er urigtigt og stridende mod Sproget; *greinjar* for *grenjar* og bedre Imperfectum *grenjaði* af *at grenja*, *gannire*, tude, bærer Fortrinet.

brandr, en Sværdbenævnelse, med hvilken man kan jævnføre det skotske *brand*, angelsaxiske *brond*, italienske *brando*.

V. 10. Johnstone læser her *bensilder klufu skildi; bensildir* udleder han af *ben*, *vulnus* og *sild*, *halec*, og mener at Kastespydene have faaet denne *Benævnelse* enten formedelst deres Dannelse og *Hurtighed*, *eller fordi* en stor Mængde Kastespyd, *skudte i* Skjolde, ligne Fiske, der bryde igjennem Garn. *Sildir* er Nom. pl. og *sildur*, som flere læse, maa ogsaa ansees for et anomalt Nominativ pl. I Gunnlaug Ormstungas Sagas Index fortolkes *hrymfiskr*, *piscis vulnificus*, ved et Sværd. Da Stikvaaben, *lagvápn*, ifølge Sk. S. 160 kunne benævnes ved Fiske, syntes *bensild*, Saarsild vel at være en passende Benævnelse paa et Spyd, hvorfor jeg ogsaa var tilböjelig til med Graeter her at søge dette Vaaben, fornemmelig ogsaa paa den Grund, han anfører, at Digteren alt i denne Strophe har talt om Pile og Sværd, og at man altsaa her kunde vænte et tredie Slags Vaaben, om ikke Ordet *klufu*, der ej passende kan bruges om Spyd eller Landser, men derimod om Sværd, var til Hinder. Hvad Johnstone anfører, at der i nogle Haandskrifter staaer *bensilla*, er ikke Tilfældet, og den Læsemaade var desuden urigtig, eftersom det, da *klufu* er Fleertal, ogsaa maatte være Fleertal og hedde *bensillur*, hvilken Læsemaade ogsaa staaer i Randen paa Nr. 7. Derved fik man altsaa ogsaa Saarpæle eller Landser ud af det.

Membranen har her en heel anden Læsemaade, hvor Sætningen er bleven passivisk og *skildir* Subject; *bens-hildr* maa altsaa være Dativ; *hildr* behøver man ikke at antage for en Skrivefejl for *hildi*, men maa hellere holde det for en

obsolet Form, der ikke er uden Exempel; saaledes træffer man *æðr*, en Edderfugl, ogsaa i Dativ *æðr; bens-hildr* maa upaatvivlelig udlægges Øxen; thi det hedder i Sk. S. 160: „*en eyxar kalla menn tröllkvenna heitum*, *oc kenna við blóð eða benjar eða skóg eða við* ɔ: men Øxer kalder man med Troldkvinders Navne, og omnævner dem med Blod eller Saar eller Skov eller Træ. Hilde findes vel ikke nævnt blandt *tröllkvenna heiti* i Sk. S. 210, men kan dog, ifølge Beretningerne om hende, i det mindste til Brug for en Omnævnelse, ansees lige med dem. Ved denne Fortolkning af *[fyrir] bens-hildr* faaer man ogsaa et nyt Slags Vaaben, der giver Beskrivelsen mere Afvexling.

V.

Hivggu ver med híorfe.
hygg 1) engan 2) þa frydo. 3)
adr enn 4) a heflis 5) heſtum.
herrudr 6) i ſtyr felli. 7)
klyfr 8) ei eigils 9) aundrom.
annar jarll enn 10) frægri. 11)
lyndar 12) voll til legis. 13)
alangſkipum sidan. 14)
sæ bar *siklingr* 15) vida.
ſnart fram *i ſtyr hiarta.*

1) hygg ek, *alle de øvrige.* 2) ongvan, *Th*, *B*, *U*, *W*; enginn, *J*. 3) *eller* fryde, *M*, 6, 7, *R*, 3, *U*; fridi, *K*; flyþe, *Th*, *B*, *W*, 2, *J*. 4) *fattes i Th*, *B*, *K*, *W*. 5) hefils *K*, *J*; Hemlis, 2, *Th*, *B*, *K*, *U*, *W*. 6) Heraudur, *Th*, *W*; Herraudur, 6 *og de øvrige*. 7) folle, 2. 8) klift, 7. 9) egils, *K*; æis, *Th*; ægis, 2, *B*, *Km*, *U*, *W*, *J*. 10) jarlinn, 6 *og flere*. 11) fægre, *W*. 12) lundar, *J*; lindar, *U*; lunda, *Km*, *B*, *W*; 13) lægis, 6 *og de øvr.* 14) sudan, *B*; 15) sicl-ungur, *Th*, *W*.

V. 2. *Frýði* eller bedre *friði* udledes af *at fria*; *at fria hugar* bemærker at bebrejde en anden Fejghed; det bliver altsaa: „Troer jeg, at Ingen da bebrejdede hinanden Fejghed, eller: da vare alle ved raskt Mod. Men skjönt dette giver en antagelig Mening, synes dog *flýði* at burde foretrækkes.

V. 3. *Hemlir* findes blandt *Sækonúnga heiti* i Skálda, S. 208. Altsaa bemærker Hemlirs Heste Skibe (jfr. Sk. S. 166). Hverken *Heflir* eller *Hefill* findes blandt hine Søkongenavne. Jeg vil hellere, formedelst den lette Overgang af

ſl til *ml*, holde *Heſlir* for den ældre Form af *Hemlir*, hvorved altsaa Fortolkningen bliver den samme, end at ansee det ved en *Metathesis literarum* fremkommet af *hefill*, hvilket Ord dog ogsaa i denne Forbindelse meget vel lader sig forklare, thi *hefill*, udledt af at *hefja* bemærker, som Glossariet til Njála vil *trochlea* ɔ: en Tridse eller efter Björn Haldorsons Lexicon et Tov til at ophidse Sejlene med, og et Skib kan ogsaa omnævnes ved *hest skipreiða* ɔ: Skibsredskabers Hest (Sk. 166).

V. 4. *Herruðr* bör hedde *Herrauðr*, og menes her sandsynlig Ragnars Svigerfader.

V. 5. *Ægir*, Havguden. *Eigil* maa sandsynlig være en Søkonge, skjönt han ikke nævnes blandt de i Skálda opregnede.

öndrum Dat. pl. af *anður* eller *andra* (af *at andra*, vandre, italiensk *andare)* i Fleertal *öndrur*, *xylosoleæ*, Skier, en træffende Metaphor i Omskrivning med *Ægir* eller *Eigil* paa Skibe. Med denne Metaphor, der vel meget har sin Grund i *Kjølens* Lighed med en Skië, kan jævnføres Njáls Saga *(latine reddita*, S. 224*)*, hvor *Ekkils vallar andur*, Søkongens Slettes Skië, fortolkes om et Skib; ligeledes Gunnlaug Ormstungas Saga, hvor Skibe benævnes *Eynefs öndrur* ɔ: Søkongens Skier, jfr. ogsaa Hk. II. S. 263. I Randen paa U fortolkes ogsaa *öndrur* ved *skið*, der er et andet oldnordisk Navn paa Skier, med selve hvilket Ord ogsaa Skibe ofte omnævnes, t. Ex. i Hk. I. S. 133, N. K. S. V, S. 293, 358. ten Kate har her, jeg veed ikke hvorfra, den urigtige Læsemaade *ei ævin lundrum*, som oversættes: ej i Evighed paa Søfugle. Johnstone giver *öndrum* mindre rigtigt ved Heste, der desuden allerede er brugt forud i denne Strophe til Omskrivning paa Skibe. Graeter kalder det Wandrern des Meers, men helder dog meest til ovenmældte Fortolkning.

V. 7. *lyndar* eller rettere *lindar* kan forklares som Genitiv af *lind*, f. en Kilde, og *lindar völl*, Kildens Mark som en Benævnelse paa Søen. Man kunde ogsaa tænke sig *lind*, skjönt det ikke nævnes blandt Skipa heiti i Skálda, S. 219, ligesom *askr*, som en Benævnelse paa et Skib, og Skibets Mark som en Omskrivning paa Søen, om Skibe ikke forhen i denne Sammenhæng havde været omtalte. Jeg foretrækker at vælge Læsemaaden *lunda*, Genit. sing. eller pl. af *lundi*, en Art Søfugl (efter Johnstone *alca arctica*, efter Björn Haldorson *psittacus marinus*, *pica marina*, Søpapegoje, men efter Faber i Prodromus der isländischen Ornithologie S. 50. *mormon fratercula)*. Søfugles Mark er en smuk Omskrivning paa Havet, der baade har Hjemmel for sig i Skálda S. 124, og træffes ofte brugt af Skjaldene; t. Ex. i N. K. S. V. S. 316, hvor *lunda völl* ogsaa udlægges *campus alcarum*.

lægi (af at liggja) ɔ: Havn, Skibsred.

V. 8. Graeter foreslaaer, at sætte Punktum efter *lægis*, og lade V. 8 høre til det følgende Distichon, holdende for, at det umuelig kan høre til den foregaaende Mening, fordi det Udtryk: at sejle med Søkongens Skier ɔ: Skibe paa

Langskibe, var upassende. Dette Forslag tör jeg dog ikke bifalde; thi da Herraud faldt i Kampen, kan Ordet *siðan* ikke bruges om ham, ligesom ogsaa det Udtryk, at bære et fyrigt Hjærte paa Langskibe vide frem i Kampen, synes lidet poëtisk. Nærværende tiversede Dróttkvæði lader desuden næsten overalt det sidste Distichon være et Tillæg til de 8 Vers, i hvilke ogsaa Meningen adskilles efter de tvende sædvanlige Hemistichia. Ved at forklare *Egils öndrur* om Kjølerne, hvormed ogsaa Ordet *klýfr* stemmer, bortfalder det Upassende i Udtrykket, ved hvis Brug Digteren dog ogsaa kunde antages først at tale metaphorisk og siden at forklare sig nöjere.

V. 10. *Snart* kan udledes af *snar*, hurtig, rask, men forklares rettere ved en Syncope at staae for *snarpt* af *snarpr*, heftig, skarp, modig.

VI.

Hiuggu ver med hiorſe.
her 1) kastade skiolldvm.
þa er hræ gagar 2) rendi.
ræſtr 3) at gvmna 4) brioſtum.
beit i ſkarpa 5) ſkerrium. 6)
ſkæri 7) billdr 8) at hialldri.
rodin var randar 9) mane.
adr raſn konungr felli.
dreif or havlda havſvm.
heitr 10) a breynu 11) sveiti.

1) Herr, *J*, har, 2. 2) hrægagare, 2, *B*, *Km*, *W*, *J*; hrægari, *U*; hræg ag ari, *Th*; rægarar, *K*. 3) reistr, 2, *Km*, *Th*, *U*, *W*, *J*; restur, 6, 7, *R*, 3, *K*; Reistum, *B*, *og i W*, *sidste Udgave*. 4) gunna *Th*, *W*. 5) Skarfa, 2, *Th*, *B*, *K*; Skarfua, *W*. 6) skerium, 6 *og flere*; scirfum, *Th*. 7) skeri, 6 *og fl.* 8) bildum, *Th*, *og i W*, *sidste Udgave*. 9) randa, *K*, *U*. 10) heitum, *W*. 11) *i M læses* breynn, *maaskee* breymi; brynior, 6, 7, *R*, 2, 3, *B*, *K*, *W*, *Th*, *U*.

V. 3. *hrægagar*: *gagr* bruges om en, som er uskikket, ustadig, uordentlig, som gaaer den urigtige Vej, efter Ihre om *grassator*, en Røver; saaledes har man Talemaaderne: *hestrinn er gagr* ɔ: naar man ikke kan holde den paa den rigtige Vej; *það er gagurt*, om Vers, naar man tillader sig for mange Friheder; *sólgagr*, om Tov i Hk., see Olafseus Digtek. S. 159, kan forklares skrumpent og skjævt af at Solen havde skinnet derpaa. Af *gagr* kommer Verbet at

gagra, rave, hvoraf man i Analogi t. Ex. *skrifari* af *skrifa*, kan tænke sig dannet et Substantiv *gagrari*, der *ob euphoniam* ved en Syncope var bleven til *gagari*, hvis Betydning da bliver En, som farer vild, eller et *vildt Dyr;* og har man ogsaa dette Substantiv tilbage i Sammensætningen *gagaraljóð*, der bemærker et vildt Metrum. *Ben-vargr*, Saar-Ulven, og *hræ-ljómi*, Aadsel-Straalen, ere Sværdbenævnelser, altsaa kan ogsaa Aadseldyret være en passende Omskrivning paa et Sværd. Ordet *hrægagari* har, da det maatte være en Dactylus, lidt en Apocope, og jeg har endnu for Alliterationen maattet anvende en Aphaeresis paa det. Varianten *hrægari* kunde maaskee ved en Skrivefejl være fremkommet af *hrægeri*, Aadselulven.

Om dette Sted har den i det nordiske Skjaldesprog saa kyndige Lærde, Adjunkt Egilson, meddeelt mig følgende sin Betænkning, som jeg først erholdt, efterat jeg havde udarbejdet min ovenmældte Fortolkning: *hræ-gagar*, verðr að skrifast og lesast *ræ-gagar*, so að kveðandi haldist. Rèttara mun vera *gagar* (eða *gagarr)* enn *gagari* (því *gari* og *garar* álít eg orðskrípi hèr), því *hjálm-gagarr* kallast vopn í Njálu, bls. 276 og í Hkr. Ol. Tr. S. bls. 47 *beit sól-gagar seilar*, hvar eg tek *seilar-sól-gagar*, sverð, þó það leggist öðruvís út í þeirri látinsku útleggingu. *Ræstr*, sem Skinnbókin les, gæti verið Partic. pass. v. *at ræsa*, koma einhvörju á rás, *kasta* (nú er *ræsa* brúkað um að gera skurð og hleypa vatni fram, einsog í Háttalykli 7 er.); en at *ræsa* þýði að *kasta*, sèst af Hákonar Sögu Góða Cap. 5, v. 1 og Cap. 20, hvar *ræsir rogeisu*, er sá sem skýtr skotvopnum, og kannske *ræsa á hendr einum* í Jómsvíkinga-Sögu C. 4 *ed.* Kh. sè sama sem að bera upp á einn eða bera fram; *ræstr rægagarr*, er þá skotið sverð. *rendi* er af Verbet: *ek renni, rendi, hefi rent*, flyve, styrte, og ikke af Verbet: *ek renni, rann, hefi runnið*, rende, løbe.

V. 4. *reistr*, oprejst, hævet; *ræstr* forklarer jeg helst med Egilson om „udskudt."

V. 5. *Skarpa-skerrjum.* Worm forklarer *Skarfus* ved et Slags Strandmaage (efter Faber, a. St. S. 53 Carbo *graculus*), der gjerne opholder sig paa Klipper, og derved har givet Klipper i Havet Navn af Skjær. Sandvig oversætter Maageskjær'ne. Björner oversætter ligesom Worm: *percussit Skarforum scopulos*, men da maatte det jo hedde: *í skarfa sker*, og ikke *skerjum*. *Skarpa-sker* bemærker ligefrem et skarpt Skjær eller Klippe, og kan saaledes passe paa mange Steder, men her har man upaatvivlelig et Nomen propr. for sig. Johnstone mener, det kunde være *Skarpey*, nær Spangarejde i Norge. Suhm (krit. Hist. III. 629) vil regne det til den gotlandske Krig, da nærværende Kamp nævnes mellem den, hvor Herraud og den, hvor Ejsten faldt. I sin Historie af Danmark I. 556 derimod lægger han det, ligesom Arne Magnusen (Mscpt. Nr. 760 i 4, S. 67) i Skotland. I Beskrivelsen over Ejsten Haraldsons Ledingstog paa England (Hk. III, 358) nævner et Kvad af Ejnar Skulason *Skarpa-sker (Skörpo-sker* eller *Skarfa-sker)*, hvor Kongen

holdt et Slag mod nogle Ryttere. Heimskringlas Udgiver formener, at det er *Scarboroughs* Kastel, der er beliggende paa en Klippe, eftersom selve Englænderne forklare *Scarborough* ved: *a bourg upon a steep rock*, som svarer nöje til vor Etymologi af *Skarpa-sker*. Det er sandsynlig det samme *Skarpa-sker*, som nærværende Strophes Kampplads hensættes til.

V. 6. *Skeri-bildr* af *ek sker*, jeg skjærer, og *bildr*, et Ladejærn, Piil, Kastespyd (jfr. det engelske *bill*, en Skjærekniv). Johnstone oversætter det: *bipennis*, Worm: *securis*, Graeter: *die spaltende Axt*. Mig synes Laudser at burde foretrækkes. Den Wormske Læsemaade: *bildum*, som dog kun findes i den sidste Udgave, er en Trykfejl ved Forvexling af Runen Maðr ᛘ for Runen Ýr ᛦ, ligesom paa flere Steder.

Hjaldr (af *at hjala*, pluddre) fortolkes i Randen paa U ved *skvaldr*, ɔ: Sladder. Det bemærker, ifølge dets Oprindelse, *concentus*, og metaphorisk Krigsraab eller Kampgny, og dernæst selve Kampen.

V. 7. *randar máni; rönd*, Skjolde-Randen, bruges ved en Synecdoche, ligesom *baugr*, for Skjoldet selv. Ligesom Synecdoche sædvanlig meest bruges i Omskrivning, saaledes og her, og *randar máni*, Skjolderandens Maane, eller *randa máni*, Skjolderandenes Maane, bemærker: runde Skjolde. Udtrykket *randar máni* findes ogsaa i Egils Saga S. 491, hvor Gunnar Paulson ligefrem udlægger det ved Skjoldet. Den senere Udgiver foretrækker der at vælge Læsemaaden: *rauðar máni*, og fortolke det: *rauðr*, et Skib, dets Maane, Skjoldet, men jeg indseer ikke denne Fortolknings Fortrin.

V. 10. Der er ingen Grund til at antage *breynu* for en med Flid udført *Metathesis literarum* for *bryneu*, men snarere er det en Skrivefejl. *sveiti*, Sved, en Metaphor for Blod.

VII.

Hivggu ver med hiorfe.
hatt 1) greinudv 2) hrottar.
adr 3) enn 4) a vllar akri.
eyfteinn 5) konungr felli.
gengv 6) gvlli fadar. 7)
grundar 8) valſ at bryndvm. 9)

1) hett, *Th*, *W*; hitt, *hos Stephanius in not. in Sax.* S. 189. 2) grenjudo, 6, 7, *R*, 2, 3, *Th*, *K*, *W*, *J*; greniadu, *B*. 3) audur, 2. 4) *fattes i de øvr.* 5) Eysteirn, 6, *og fl.* 6) geingum, *Th*, *U*, *W*, *J*; feingum, *B*. 7) fáder, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*, *U*, *J*; fæþur, *B*, *Th*, *W*. 8) grandur, *B*, *Th*, *W*. 9) bröndum, *U*; braundum, *Th*, *B*, *W*.

rekyndil[10]) ſmaug[11]) raudar.[12])
rittr[13]) at hiallma moti.
svira[14]) vin[15]) or ſarum.
sueif[16]) of hiarna kleifar.[17])

10) rakindil, 6, 7, 3; rækindil, 6m, *og fl.;* hrækinþill, *Th, B, U, W.* 11) sneid, 6m, 7m, 2, *Th, B, K, W, J;* klauf, *U.* 12) randar, 6, 7, *R*, 2, 3, *K, U;* ranþa, *Th, B, W;* randir, *J.* 13) ritur, 3m, *Th, B, W.* 14) suira, *W, begge Udgaver.* 15) virtum, *B;* vyrtur, *Th;* virtr, *U, W, eller* virt, 6m, 7m, 3m. 16) sveit, *K.* 17) kleifa, *Th, B, W, og maaskee M.*

V. 2. *greinuðu*, bedre *grenjöðu. hrotti* nævnes tilligemed *hjör* først blandt Sverða-heiti i Skálda S. 214. John Olafsen (a. St. S. 80) forklarer *hrotti:* „den som støder," og nævner det blandt Skjaldenes hjemmegjorte Ord, ifølge deres Frihed til at nævne en Ting forstaaelig efter dens Vilkaar og Natur. Istedenfor Johnstones Udledning af Ordet af *at hrökkva*, Imp. *hrökkti*, drive haardt frem, foretrækker jeg at udlede det af *at hrinda (hratt, hrotinn)*, eller af det deraf kommende *ek hrýt*, jeg stødes hen. Aarsagen til at *hrotti* er bleven en af Skjaldene saa hyppig brugt Sværdbenævnelse er, at Fâfners Sværd bar dette Navn (*Sk.* S. 137). Skjönt Percy S. 89 erklærer, at han følger Worm, har han dog her den urigtige Læsemaade: *Dinn greniuda hrottam.*

V. 3. Om *Ullarakur* bemærker Sjöborg, at det var et kongeligt Landsted i Upland, nær Upsal, hvis Beliggenhed, da der ikke er mindste Spor deraf tilbage, dog nu er ubekjendt. Om Heltinden Thorberg i Ullarager taler Lagerbring i Svea-Rikes Hist. I. S. 92, jfr. Göthriks og Hrolfs S. Cap. 17, og Peringskjolds *Monumenta Ullarakur*, Stockh. 1719 i Fol. Saxo nævner *laneus campus*, som det Sted, hvor Ragnar holdt et Slag mod Harald. Det er upaatvivlelig vort *Ullarakur;* jfr. Suhms krit. Hist. III. S. 625. (Hk. I. 99-100).

V. 5. Björners Læsemaade *feingum* er naturligviis foranlediget ved, at han hos Worm har læst Runen *Fè* ᚠ for den stungne Rune *Kaun* ᚴ, og hans besynderlige Udlægning af dette og det følgende Vers: *„accepimus auri magnam vim in monumentum cæsorum ensibus,"* behøver saaledes ingen videre Undersøgelse.

Naar Ordet *faðar* bör høre til det i *geingu* liggende Subjekt *þeir*, maa Læsemaaden *faðir* foretrækkes. Ordet udledes af at *fægja* (hvoraf vort Sværdfæger); *fágðr* for *fágaðr*, contracte *fáðr*, poleret, glimrende (jfr. *Thorlacii Ant. bor.* Sp. VI. S. 29).

V. 6. Her construerer jeg *at bryndum grundarvals; bryndr* (af *bruni*, Brand) bemærker egentlig det samme som *brundr*, Brunst (*at brynda* hedder *admittere pecora)*, og kan dernæst ved en Metaphor forklares Graadighed.

Valr, en Falk; *grund* f. Mark, Slette; Slette-Falken kan være en Omnævnelse paa Örnen (jfr. Sk. S. 181); til Slette-Falkens Graadighed bliver da at forklare: til det Sted, hvor Örnen yttrer sin Graadighed, eller til Örnens rygende Maaltid, ɔ: Valpladsen. Johnstone faaer samme Mening ud af det ad en anden Vej; han antager nemlig, *at valr* her bemærker *cædes*, en Val, og *bryndr æstus*, og fortolker det: *ad planitiem fatalem cæde æstuantem.* Skjönt jeg foretrækker den ovenmældte Fortolkning, vil jeg dog her fremsætte en anden, som foruden mere har det for sig, at Membranens Læsemaade *gengu* beholdes: *grund*, Jorden, kan være en Kvindebenævnelse (jfr. Edda I. S. 534, 222), *grundar*, en obsolet Nomin. pl. for *grundir*, ligesom der ofte findes t. Ex. *rúnar* for *rúnir; fáðar* er da samme Casus, og *gengu* er 3 Person pl. *Grundar vals* kan være en Omskrivning paa Valkyrier, eller som de ogsaa kaldes Valmøerne (Sk. S. 159); de tvende Vers blive da at udlægge: smykkede med Guld ginge Valkyrierne til Kampens Hede.

V. 7. *hrækindill*, ved hvilket Ord Membranen for Alliterationens Skyld har anvendt Aphæresis, er sammensat af *hræ* og *kindill* (af at *kinda*, ligesom *candela* af *candere*) en Fakkel. Ligfaklen kaldes rimeligviis Spydet, formedelst dets Lighed med en Fakkel.

sneið bemærker skar, *klauf*, kløvede, men *smaug* (af *at smjúga*, *ek smig*) som bör beholdes: krøb eller trængte igjennem.

V. 8. *rittr* for *reittr*, udledt af *reita*, *irritare*, kan bemærke ophidset, men det synes upassende her. Maaskee (jfr. *ritingr*, en Daggert) kan det og bemærke hvas, skjærende, som passede bedre, dog ikke uden at Læsemaaden *randar* eller *randir* valgdes; men naar Membranens *rauðar* beholdes, maa upaatvivlelig Læsemaaden *rittr* forkastes, og Worms Læsemaade *ritur*, hvorved der tillige bliver Halvassonance, antages; dog ikke med den Udlægning, Worm giver, naar han oversætter: *randa ritur clypeorum picturas*, hvilket ten Kate kalder *der rondassen beschilderungen*, og Sandvig Skjoldes Mærker; thi *rit*, udledt af *at rita*, male, skrive, er Neutrum, og maatte altsaa i Fleertallets Accusativ ogsaa hedde *rit*, men ikke *ritur*. Jeg holder *ritur* for Acc. pl. af *rit*, et lidet Skjold, som er Foemin., saa at Adjectivet *rauðar* altsaa passer til det, og bliver at foretrække for Worms *randa*, da Randenes Skjold er et upassende Udtryk.

V. 9. *svíri*, cervix. *Vín* bör beholdes, da det staaer i M; men *virt* lader sig og godt høre; det bemærker nemlig ikke, som Graeter mener, og hvorfor han forkaster det, Druemost, men derimod *Urt* (Engelsk *Wort*), ɔ: *cerevicia nondum fermentata*, Øl, der ei endnu har gjæret. Nu hedder det *virt* og ikke *virtur*, men at det og har hedt saaledes, skjönnes af de Færøiske Qvæder S. 231, men *ob euphoniam* maa man alligevel foretrække *virt*, og forklare *virtur* ved *virt ur*, og bortkaste det andet *ur*.

V. 10. *sveif* bör ikke blot for Assonancens Skyld foretrækkes *sveit.*

Kleif, eller som det egentligen, da det kommer af at *kljúfa*, burde skrives *kleyf*, f. bemærker en Bjergkløft. Hjærnen staaer her ved en Synecdoche for Hovedet, ved hvis Kløfter menes Skuldrene formedelst den af Hovedet og Skuldrene dannede Vinkels Lighed med en Bjergkløft. Læsemaaden *kleifa* og Björners Udlægning *klufna skallar* maa forkastes, da der ikke gives noget Adjectiv *kleifr*, kløvet.

I sin Beskrivelse over Kampen *in Campo laneo* fortæller Saxo (*ed. Steph.* S. 170), at Sivard, „*dum hosti vim adverso corpore ingerit, humi collapsus prono vulnus excepit,*" og lægger til, at denne Omstændighed nær havde bragt hele Hæren til at tage Flugten. Tör man nu med Grundtvig (Fordanskning S. 249) forstaae dette *prono* saaledes, at Sivard saaredes i Nakken, saa er det meget rimeligt, at Kvadets Forfatter ved Udtrykket: „Viin af Nakkens Vunder strömmede paa Skuldrene," sigter til denne mærkelige Omstændighed, der nær havde givet Slaget en anden Vending.

VIII.

Hiuggu ver med hiorſe.
hafa 1) gatu þa hrafnar. 2)
fyrer einderiſ 3) eyio. 4)
ærna brad at ſlita.
fengvm ſalu heſtum.
ſullann 5) verd at sinni.
illt var einſ 6) at gæta. 7)
med 8) vpp runa ſolar.
ſtrengh haumlur 9) sa ek ſtiga. 10)
ſtack malmr 11) a ſkor 12) hialmi. 13)

1) haft, *Th*, *B*, *U*, *W*; hast, 3*m*. 2) rafnar, *Th*, *U*, *W*. 3) Innþyris, *B*, W; Indyris, *J*; Inndiris, *Th*; Yndyris, *U*; Einderis, J. 4) *eller snarere* eyiom, *da en svag Streg synes at vise sig over o-et, hvilken, da der paa Bladets anden Side paa dette Sted ikke findes nogen Skrift, hvorfra den kunde skinne igjennem, vel maa være et halvudslættet m-Mærke*, *M*, *Th*, *B*, *W*, *J*. 5) fullum, *W*; fullan, *J*. 6) ens, 2, *Km*; enis, 6, 7. 7) *eller* geta, *M*; 2, *Th*, *B*, *Km*, *W*. 8) i, 2, 3, *B*, *Km*, *U*, *W*. 9) *egentlig staaer i M*: haũlũr, *som vel burde læses* haumlumr, *eller om man ikke tager Hensyn paa Stregerne:* haulur; haulur, *R*; havmlur, *Th*, *W*; hömlur, *U*; haumlum, *B*; raulur, 6, 3, *K*; raulr, 7; vaulor, *J*; fiaudur, 2, *Km*. 10) stinga, 6*m*, 2, *Th*, *Km*. *U*, *W*. 11) almur, 2, *B*, *U*, *W*, *Km*, *J*; álur, *Th*. 12) af ser, 2, *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W*, *J*. 13) *Det sidste i kan næppe*

skimtes, da Pergamentet her slaaer en Fold, M; malmi 2, *Th, B, Km, U, W, J.*

V. 3. Johnstone mener, at *Einderis-Ø* kan være *Inderø* i Trondhjemsbugten. Suhm er aldeles uenig med sig selv om denne eller disse Øers Beliggenhed. I sin kritiske Historie III. S. 629 regner han dette Slag med til den gotlandske Krig, fordi det opregnes mellem det, hvori Herrød og det, hvori Eystejn faldt, men i Membranen følge Stropherne 7 og 8 i anden Orden, saa at denne Grund bortfalder. I sin Historie af Danmark I. 556 siger han udtrykkelig, at det er *Tyreø* ved Skotland. Den anden Læsemaade *Inþyris ejum* har megen Lighed med Ossians *Inistore*, der efter Macphersen er Ørkenøerne. *Inistore* bemærker i det Galiske Hvalfiske-Øerne, og da Ørkenøerne bemærker i det Islandske Sælhunde-Øerne, have altsaa disse Øers Navne i de tvende Sprog omtrent eens Betydning; og meget mueligt er det, at de Danske ligesaa vel kunde have benævnet disse Øer med deres galiske som med deres norske Navn.

V. 5. *Fála* nævnes blandt Troldkvinderne i Skálda S. 210. Ordet *Fal* bruges endnu ifølge Johnstone hos Wallenserne om *mam y drwg: mater dæmonis*, som troes at ride paa en Hest igjennem Luften. I et Kvad af Orm Svinfelling i Sturlúnga Saga II. S. 111 nævnes Ulven *Fálu blakkr* ɔ: Troldkvinden Fales sortebrune Hest, ligesom det ogsaa ere Ulvene, her menes, paa hvilke Troldkvinden Fala troedes at ride gjennem Luften.

V. 7. *at geta*, der med Genitiv bemærker at omtale, tænke paa, synes ikke at give tilfredsstillende Mening, især da der staaer *var* og ikke *er*. Johnstone, som har Læsemaaden *at gæta*, oversætter *difficile erat cuivis se defendere.* Det hedder ligefrem efter Ordene: Det var ondt at tage sig i Agt for een Ting, som vel kan forklares: Man havde mange Ting at tage sig i Agt for, eller maaskee ogsaa, det var ondt at vogte paa Een, da nemlig Solstraalerne ved Solens Opgang blændede de Stridendes Öjne, thi jeg foretrækker dog at lade Vers 8, som sædvanlig, høre til det Foregaaende, skjönt det unægtelig er et meget skjönt Billede, Graeter har antydet, ved at lade dette Vers høre til efterfølgende Distichon, saa Meningen blev: I det Solen steg op paa Himmelen, saae jeg Pile stige fra Buestrengen.

V. 9. Det er heel vanskeligt her at gjöre Valget blandt de forskjellige Læsemaader; *havlur* maa være Plur. ef et Ord *hala*, der udledt af *hali*, en Hale, kunde bemærke den med Hale forsynede, hvilket kunde passe sig paa Pilen; men paa Grund af Usikkerheden om et saadant Ords Tilværelse maa Læsemaaden forkastes. Jeg indseer ikke, hvorledes Ordet *hamla* i nogen af dets forskjellige Bemærkelser, der alle udledes af *at hamla, cohibere*, kan være anvendelig her, og kan ikke bifalde Worms Forklaring, at Pilen skulde være kaldet saa, *qvia ex nervo arcus attracto*

et relaxato propellitur. Vilde man lade *ravlur*, f, være Plur. af *ravl*, n, saa fik man her Benævnelsen: „Strengbrumlere for Pile; men *ravlur* er upaatvivlelig en Skrivefejl for *vavlur*, og vil jeg med det Antagende, ligesom Johnstone, gisne denne Læsemaade, der ikke findes i nogen af Haandskrifterne, saameget mere bevæget dertil, da det samme Udtryk findes andensteds, nemlig i Æfidrápu Örvarodds (Rasks Synishorn, S. 129). At antage med Johnstone og Graeter, at *völur ob euphoniam* staaer for *svölur*, anseer jeg for dristigt, men tilstaaer, at det er en meget skjön Figur at sammenligne Pilene med Svaler. Heller ikke synes Euphonien enten her eller i Stedet af Ørvarodds Drape at fordre nogen Aphaeresis, thi Rimbogstaverne *St* kunne meget vel taale det blødere *sv* i Bistavelserne. *Vala* bemærker Knæknokkelen paa Faarene. Denne Knokkel brugtes i ældre Tider meget til at spaae til Vejret med, og det saaledes, at man lagde den paa Hovedet med de Ord: *Seg'ðu mèr, spákona min! ek spyr þik*, og lod den dernæst falde. Vendte nu den concave Side opad, var det et godt Tegn, og man sagde: *upp gopp á völu minni, þá verðr gott úti á morgun.* Af dette *Vala* har sandsynlig en Spaakvinde faaet Navnet *Vala*. Ordet *Vala* i den først anførte Bemærkelse synes ikke vel anvendelig om Pile, men ligesaavel som disse stundum kaldes *álmdrósir* ɔ: *puellæ arcus*, kunne de vel ogsaa nævnes Strengens Tryllepiger.

stiga, er et skjönnere Udtryk, og maa derfor, da M ogsaa har det, beholdes, skjönt den Halvassonance, som *stinga* danner, derved gaaer tabt.

V. 10. *stakk* maa forklares ligefrem, uagtet det, antaget, ved en Antithesis at staae for *stökk*, fik en mere poëtisk Bemærkelse: sprang.

málmr staaer ved en Synecdoche for *járn*, og dette igjen ved en Metonymi for *ör*.

á skör hjálmi, paa den forreste Rand eller Skyggen paa Hjælmen.

IX.

Hiuggu ver med hiorſe.
hadvm 1) rendr 2) i dreyra. 3)
þa er bein ſtara 4) brendvm. 5)
fyrer borghvndar 6) holmi.
hreggſky slitv hringa. 7)

1) hofdum, 2, *Th*, *B*, 3*m*, *Km*, *W*. 2) ronþur, *B*. 3) blódi, 2, 3*m*, *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W*. 4) benstara, *K*; benþvara, 2, *B*, *Km*, *U*, *J*; ben þver á, *Th*, *W*; *men i sidste Udgave:* benþvera. 5) bendum, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*, *J*; bræddum, *U*; *Th*, *U*, *W*. 6) Borgundar, *de øvrige*. 7) Reggsky slitu rander, *Th*, *B*, *U*, *W*; (reggski, 3*m*).

hratt 8) almr af ser malmi.
vvlnir 9) fell at vigi.
varat einn 10) konungr meiri.
val rak vt 11) of 12) strander.
vargr fagnade tafne.

8) Ratt, *Th*, *B*, *U*, *W*. 9) Volnir, *W*; Fölner, 6*m*; 2; Folner, 7*m*, *Km*; Follner, *B*; Follir, *Th*. 10) æi, *Th*, *B*, *W*. 11) vitt, 2, *Th*, *B*, *K*, *U*, *W*. 12) af, *J*; um, *Th*, *B*.

V. 2. *bein-stara brendum*; var *Stara* et Nom. pr., da blev det: Vi brændte Stares Been. *Stara* eller rettere *starra* kunde være Gen. pl. af *starri* eller *störr*, *accipenser*, Stör-Fisken; men „Störenes Been" giver næppe noget Resultat; bedre var det at lade *stara* være Acc. sing., og antage *bein*, som da ikke vilde passe, for en Skrivefejl for *ben*, som kan let forklares ved, at en ældre Codex muelig kan have læst *bæn*. Da Stikvaaben ifølge Sk. S. 160 kunne benævnes med Fiskenavne, saa blev Saar-Stören en passende Benævnelse paa et Spyd; men *bendum*, som under alle Omstændigheder maa foretrækkes *brendum*, passede da ikke, og Worms Læsemaade *bræddum* af at *bræða*, smöre, salve, synes ikke at burde optages fremfor det til Kampens poëtiske Afmaling mere passende *bendum*.

Den anden Læsemaade *benþvara* maa udledes af *þvari*, (af *at þvara*, tvære) der egentlig bemærker en Stikke til at røre om i noget med; og *benþvari* bliver altsaa Vundetværeren, Saarstikken eller den, som roder i Saarene, der kan være en Benævnelse paa Sværdet, ligesaavel som *vind-þvari*, der findes blandt Sverða heiti i Sk. S. 214; og vil jeg hellere forklare *benþvari* om Sværdet, da *bendum*, krumme, ogsaa kan bemærke svinge, end med Johnstone, Sandvig og Graeter at forklare Saarboret, der Wundenbohrer, om Buen paa Grund af Ordet *bendum*; men jeg tilstaaer, at det har meget for sig, ligesom ogsaa en Afskriver i Randen paa U har gjort, at udlægge *benþvara* ved et Spyd, da *þvari* bruges om en Stang i Helgakviða Haddinga skata, Strophe 18. Herom Egilson: Hèr er um tvennt að velja: 1, *þá er benstara bræddum* ɔ: þá vèr gáfum varginum bráð; *bræða* er algengt og *benstari* er *hrafn* eða *örn*; *stari* kemr fyrir í hræfuglskenningu í Haralds S. Harðráða, Kap. 43, og S. af Sigurði, Inga ok Eysteini, Kap. 5, 5, hvar það útleggst *höfðingi*, sem eg held bæði óvist og enga nauðsyn á. 2, *þá er benþvara bendum* ɔ: þá vèr brugðum sverði (börðumst). *þvari*, m, kemr fyrir í Helgakviðu Hatingja Sk. 18. er; nú er brúkað *þvara*, f. *stautr*, (*rudicula*); benda vopn s. s. svegja, er annars opt brukast, fyrir að bregða, sveifla vopni. Hvört af þessu tvennu sè sá upprunalegi lestrarmáti, þori eg ei að segja, því mèr finnast báðir jafngóðir; og víkja hartnær báðir jafnmikið frá Skinnbókinni; að skilia orð Skinnbókarinnar beinlínis, finnst mèr ógjörligt." Romund Gridssons Sværd hed *brynþvari*.

V. 4. *Borgundarhólmi* d. e. Bornholm.

V. 5. *hreggský*, Pladsregnsky, bruges ved en Metaphor for en Mængde af Pile.

hringa, ved en Synecdoche for Ringebrynjer, passer bedre med Ordet *slitu* end Worms Læsemaade *randir*, Skjolde.

V. 7. *Vulnir* eller *Fölnir*, maaskee en Konge paa Bornholm.

X.

Hiuggu uer med hiorſe.
hilldr 1) var synt 2) i vexſti. 3)
adr freyr konungr felle.
i 4) flæmingia 5) vellde. 6)
nade blar 7) at bita.
blo . . 8) ſmelltr i gylltan. 9)
haugna kylf 10) at hialdri.
hardr bæn grefill 11) fordvm. 12)
Mer 13) gret morgin ſkarru. 14)
morg þa er 15) tafn fekzt 16) vorgum.

1) hylldr, *U.* 2) sint, *Th.* 3) vehste, *Th*, *W*; vekste, *B*; vegsti, 6, 7, *R*, 2, 3; vexti, *K*. *U*, *J*. 4) á, *B*, *W*. 5) Flemingia, *B*, *W*; flamyngia, *U*. 6) lande, *Th*, *B*, *W*. 7) blær, *Th*, *B*, *W*. 8) blode, *Th*, *B*, *W*; blod-, *de øvrige*. 9) gilltum, *U*. 10) kufl, *alle de øvrige*. 11) bengretill, *U*; bengrefill, *de øvrige*. 12) færdum, *Th*. 13) mær, 6 *og flere*. 14) skæru, *Th*, *B*, *K*, *W*; skæu, 2, *Km*; skæra, *J*. 15) *For* þá er, *Th*, *B*, *W*, enn. 16) gafst, *Th*, *B*, *W*.

V. 2. *Hildr* ved en Mytonymi (Virkningen ved Aarsagen) for Kampen. De ældre Fortolkere have udlagt *sýnt* (af *at sýna*, *monstrare*) ved seet; saaledes kalder Johnstone det: *bellona erat conspecta in incremento.* Derved fandt jeg den Betænkelighed, at, da *Hildr* er Foemininum, burde der staae *sýnd*; jeg tænkte derfor, at *synt* kunde staae for *synjat*, som kunde lede til min foranførte Udlægning af dette Sted. Imidlertid da man kan antage *Hildr* for en obsolet Dativ for *Hildi*, og *sýnt*, staaende *abverbialiter*, construeres med Dativ, t. Ex. *mèr er sýnt um það* ɔ: jeg er sikker i det, oversætter jeg det nu hellere: Kampen var i Tilvæxt.

V. 4. *Flemingjalandi:* ɔ: Flandern; jfr. Suhms Hist. af Danmark I, 556, hvor anmærkes, at Benævnelsen *Flemingi* om Flanderns Indbyggere ogsaa forekommer hos en uden-

landsk Skribent, nemlig Thorne hos Twisden, col. 919; jfr. ogsaa Hk. I, S. 221.

V. 5. *náði at bíta* ɔ: det samme som *beit*, ligesom *náði vega* ɔ: *vó* jfr. Hk. III, 234 *náði herr at hrjóða*; Sk. S. 245 *spjót náðu blá bíta*.

V. 6. *blóðsmeltr*, eller som jeg for Metrets Skyld foretrækker *blóði smeltr*, forklares i Randen paa U ved *laugaðr*, Johnstones *sangvine udus*. *smeltr* bemærker egentligen indbrændt, og antyder altsaa det ved Solheden indtörrede, Rust bevirkende Blod, hvorfor jeg hellere har oversat det ved *infectus*.

V. 7. *Högna-kylf*; jeg kjender intet Ord *kylfr*, og vælger derfor Læsemaaden *kufl*, som ogsaa *kylf*, der uden Tvivl er en Skrivefejl, leder til. *kufl*, Kaabehætten, bruges ved en Synecdoche for Kaaben selv, og forbundet med Hildes Fader Högnes Navn (see Sk. S. 161, 163) bemærker det Brynjen.

V. 8. *bengrefill* ɔ: Saargravstikke: *grefill* d. s. s. *grafall*, af *at grafa*, bemærker en Gravstikke, Mejsel. Til *bengrefill* henføres de trende Epitheta *blár*, *blóði smeltr* og *harðr*.

V. 9. *morgin skæru* oversætter Worm *matutinam lanienam*, ham følger ten Kate: *de morgensche manslagting* og flere. Johnstone gisner *skæra*, og oversætter *aurorâ serenâ*, om skjæren Morgen. Da jeg ikke veed at forklare *skarru* (undtagen maaskee *skarra*, udledt af *skarr*, et Sværd, kunde bemærke Kamp), saa beholder jeg Worms Læsemaade *skæru*, og oversætter det Morgen-Kampen, thi *skærur*, f. pl., bemærker Tvist, og at det ogsaa er brugt i Eentallet sees af Sturlúnga Saga I, S. 225, hvor *skæru-öld* maa udlægges Kamp-Tid.

XI.

Hiuggu ver med hiorſe.
hundrodvm fra1) ek liggia.
a eyneſiſ2) aundrum.
þar er3) engla4) neſ heiter.
sigldv5) ver til snerru.6)
sex7) dægr8) adr lid felli.
attum9) odda meſſu.
vid10) vpp runa solar.

1) sa, *Th*, *B*, *U*, *W*. 2) Einefis, 6, 7; eyrefis, *U*; Eireis, 3*m*, *Th*, *B*, *W*. 3) *fattes i Th*, *B*. *U*, *W*. 4) Eingla, 7, U; Ængla, *Th*, *W*. 5) seilþum, *B*. 6) snæru, 2, *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W*. 7) sehs, *B*, *W*. 8) dæg, 6, *R*, 2; degur, *B*. 9) Atto, *B*. 10) fyrer, 3*m*, *Th*, *B*.

vard fyrer uorum sverdum.
valþiofr 11) i ſtyr hniga. 12)

11) Velþiofur, 2, 12) falla, *J.*

V. 2. *hundroð um sc. saman* ɔ: i hundredviis.

V. 3. Johnstone forklarer dette Vers: *insularum promontoriorum eqvis*, hvorved Skibe benævntes, fordi Vikingerne plejede at ligge foran Økliuterne, for desto lettere at oversee Havet. I Strophe 5 forekom Udtrykket: *Eigils avndrum*, med Egils Skier ɔ: med Skibe. Da Skálda S. 166 lærer, at Skibe kunne omnævnes ved *skið sækonúnga*, og *Eynefr* S. 208 nævnes blandt Søkongerne, saa bemærke hans Skier altsaa Skibe. Denne sjælden forekommende Benævnelse paa Skibe findes i Eentallet „á Eynefis avndri" i et Kvad af Brage Skjald, der opbevares i Skálda, S. 101.

V. 4. Suhm holder for (Hist. af Danmark I, 556), at *Englanæs* uden Tvivl er et Forbjerg i Kent.

V. 5. *snerra* eller *snæra* ɔ: Kampen.

V. 6. Vi sejlede til Kampen i sex Dage, för Hæren faldt ɔ: Vi holdt Slag i sex Dage.

V. 7. *odda messu*, Oddenes eller Pilenes Messe, en Benævnelse paa Kampen, der har sin Oprindelse allerede fra hine Tider, da Kristendommen endnu ikke var indført her i Norden, men Nordboerne dog kjendte den ved deres idelige Samfærdsel med Britter, Skotter, Irlænder, Belger og andre allerede i det ottende Aarhundrede kristnede Folkefærd. Efter Skjaldenes Brug kunde Kampen omnævnes ved Vaabnenes Gny eller Sang *(saungr vopna)*, *(jfr. Sk. S. 159)*. Det er höjst rimeligt, hvad ogsaa alle ældre Fortolkere i Anledning af nærværende Sted have antaget, at her Morgenkampen er bleven saaledes benævnet med et foragteligt Henblik paa de Kristnes Fromesse, (jfr. især Rýmbegla i de bagtil föjede Corollarier S. 61; Graeter, S. 53; Percy, S. 32). Siden kan Udtrykket være bleven brugt mere almindelig; dog har jeg kun truffet det tvende Steder med lignende Bemærkelse. I et Kvad af Thord Hrede, der levede i Slutningen af det tiende Aarhundrede, hvilket findes i hans Saga 9de Cap. (i Björn Marcussons Sagasamling i Kvart S. 70) træffes saaledes „*i vopna messu*" for „*i orrostu*". Kvadet lyder saaledes:

Eigi skal fyrir ítum flýa!
Unda-lags á þessum fundi,
Gegnir skulu það fyrðar fregna,
Flaðar báls á þessum hálsi;
Heldr ætla ek hjálmi faldinn,
Hrotta saung at fremja laungum,
Eyki kjöls þó at mèr sæki
Itar sex í vopna messu.

ɔ: Ej skal man for Kæmper flygte! I dette Vunde-Laxens (ɔ: Landsens) Møde skulle Søgangens Baals (ɔ: Guldets) raske Kæmper det spörge paa denne Fjældvej. Heller agter jeg

hjælmbedækket længe at udføre Sværdesang; uagtet sex Egeköls Folk (ɔ: Krigere) angribe mig i Vaaben-Messen.

I Heimskringla T. II S. 397 (Saga Olafs hins Helga, Cap. 263) fortælles, at Tryggve Olafson i det Slag, hvori han faldt, i Haan til sine Fjender, der havde udspredt, at han var en Præstesön, udbrød: „*svá kendi minn faðir mèr at messa.*"

V. 10. Det kunde vel tjene til Bestyrkelse af den Mening, at nærværende Kamp holdtes ved Bretland, at man ogsaa andensteds træffer en engelsk Jarl af dette Navn nemlig i Harald Haardraades Saga Hk. III 154.

hniga, som et ældre Udtryk, beholder jeg, da *falla* synes mindre passende, eftersom *fèlli* forekommer saa nær foran, og naar Johnstone troer ved at sætte *falla* for *hniga*, at skaffe Verset Heelassonance, saa fejler han meget; thi saadant et Rim som *al*, *all* taalte intet oldnordisk Øre.

XII.

Hiuggu ver med hiorſe.
hrunde davgg 1) af sverdvm.
bryn i barda ſirde.
bleikan na ſyr 2) havka.
vmdi 3) almr 4) þa er 5) oddar.
all hrat 6) ſlitu 7) ſkyrtur.
at 8) ſlidr 9) loga ſennu.
ſvelniſ 10) hanpe 11) þefdar. 12)
rende ormr 13) til unda.
eitr hvaſſ driſinn 14) sueita.

1) þogg, *B*, *W*. 2) fyrer, 6 *og de øvrige; dog:* fiur, *U*. 3) undi, *U*. 4) almu, 6, 7, *R*. 5) þa'r, 6, *R*; þar, 7, 2, 3, *Th*, *B*, *K*, *U*, *W*; þar er, *J*. 6) allstritt, *Th*, *B*, *U*, *W*; maaskee allhart, eller allsart, 6*m*, 7*m*, *Um*. 7) bitu, *Th*, *B*, *U*, *W*, *J*; skutu, 6. 8) á, *U*; aþr, 7; í, *J*. 9) slidum, *W*, *sidste Udgave*. 10) svolnis, *Th*, 2, *W*, *Km*, *J*; svalnis, *U*; ad Svolnis, *B*. 11) *Dette Ord sees tydelig at være eftermalet, da Afskriveren ikke har kunnet læse Ordet i den ældre Codex; det tredie og fjerde Bogstav ere især skrevne med en meget usikker Haand; M;* hanpe, *R*; hanye, 6, 7, 3, *Um*, *K*; hanye 1 hamri, *Km*; hatti, *Th*, *B*, *U*, *W*, *J*. 12) þæfdar, *de øvrige*. 13) álmur, 6*m*, 2, 3*m*, *Th*, *B*, *Km*, *W*. 14) þrifium, *Th*, *B*, *W*; *i M synes fra først af at have staaet* dripinn, *som senere er rettet til* drifinn.

V. 2. Mallet oversætter her: *Une rosée de sang dégouttoit de nos épées*, hvilket Schimmelmann, som allene følger

ham, forvexlende Ordene *rosée*, Dug, og *rose*, en Rose, giver ved: *Eine Rose von Blut tröpfelte von unsern Degen*, hvilket noksom viser hans Oversættelses Værd.

V. 3. Johnstone lægger *Bardefjord* ved Byen *Perth*, der i gamle Tider kaldtes *Bertha*, *qvod oppidum situm est ad æstuarium Tai*, *atque circa tempora Lodbrochi vastatum erat a Danariis*, *qui per Dunkelden usque ad jöklum* i. e. *montes (Atholiam nunc) penetravere.* I Noregs konúnga Sögur, T. V. S. 44, i Saga Hákonar konúngs Hákonar sonar Cap. 36, nævnes en *Bardèfjord* i Halland, hvor Birkebenerne bemægtigede sig Slittungernes Skibe; og for denne antager ogsaa Suhm (Hist. af Danm. I. 556) nærværende Strophes Bardefjord.

V. 4. *bleikan ná;* da disse Ord ere Accusativ, kan man ikke, uden at lade Digteren have glemt Constructionen, henføre dem til *hrundi;* at antage det som Objekt for *hjöggu vèr með hjörvi*, synes ikke passende, da hint første Vers plejer at staae uafhængig af det øvrige; jeg vil derfor hellere forklare det som Objekt for et underforstaaet *feldum vèr.*

V. 6. *allhratt*, meget iilsomt, bör skrives med to t, eller kan maaskee være en Skrivefejl for *allhart; allstritt*, meget heftigt, er mindre passende. *slitu* bör beholdes; *bitu* kunde ogsaa passe; men Læsemaaden *skutu*, skøde, er upassende. *skyrtur*, ved en Metaphor for Brynjur.

V. 7. *at slíðr loga sennu*, i Skede-Luens (ɔ: Sværdets) Trætte, en Omskrivning for Kampen; *at*, som bör foretrækkes for *á* eller *í*, er her et Øgeord.

V. 8. *Svelnis hanpe þæfðar.* *Svelnir* eller *Svolnir*, er eet af Odins Navne. Johnstone, som har *hatti*, oversætter dette Vers: *thoraces (skyrtur) galeis Odini arctos*, Graeter ligeledes: *die Pantzer*, *zusammengedrängt von den Helmen.* Bonstetten, som ikke tager Ordene saa nöje, oversætter det: *die Hemder*, *die unter Odins heissem Panzer trieften.* Constructionen bliver, hvilken Læsemaade man end vælger: *skyrtur*, *þæfðar h.... Svolnis; at þæfa*, ɔ: *densare*, trænge sammen, valke. Af Sk. 159 vide vi, at Hjælmen omskrives passende ved *hött Odins* (jfr. S. 160 og Víga Glúms Saga, Cap. 27: *með höttu Hánga-týss).* Det bliver da at udlægge, ligesom ovennævnte Fortolkere have det: Brynjer, sammentrængte af Hjælmen, eller og, om man tænkte paa Töjbrynjer, Skjorter, valkede med Odins Hat, der dog ogsaa kunde betyde: bestemte til Krigen, og saaledes kunde forklares som en Omskrivning paa Brynjer; gisnede man *hœtti* for *hatti*, da blev det: Skjorter, valkede paa Odins Viis.

Jeg vil her, för jeg gaaer over til at betragte Membranens Læsemaade *hanpi*, underrette om de forskjellige Valkemaader, der endnu bruges paa Island. Islænderne valke nemlig enten med Hænderne, eller med Fødderne, ofte Tvende i en bundløs Tønde med Fødderne mod hinanden, eller med Brystet. Dette kunde lede til, at der for *hanpi* burde læses *hanþi*, der igjen kunde være en Skrivefejl for *hendi*, hvorved man da fik: Skjorter, valkede med Odins

Haand, som en Omskrivning for Brynjer. At *hanye* er urigtigt, behøves næppe at bemærkes, uden det skulde være, for at det kunde lede til den Gisning *haugi*, hvorved man dog heller ikke fik noget Fyldestgjörende (paa Odins Höj), ligesaa lidt som ved at gisne: *hausi*, med mindre der skulde have givets noget os nu ubekjendt Valkeredskab, der var benævnt *haus.* Ved at betragte Ordet *hampa*, der, udledt af *hönd*, oprindeligen maa have været skrevet *hanpa* eller *handpa*, og bemærker: at kaste noget hid og did mellem Hænderne, ledes man til at tænke paa Substantivet *hamp*, oprindelig *hanp*, Haandtagen, der da passende kunde bruges om Valken eller Valkemaade. Dog disse forskjellige Gisninger, som jeg ikke har villet undlade her at anmærke, synes alle for dristige, og forudsætte Ting, der ere os ubekjendte. Jeg foretrækker derfor, fremfor hine Fortolkninger, at forklare *hanpi* ligefrem som Dativ af *hanpr*, *cannabis*, Hamp, og da *at þæfa* meget vel kan udlægges *conficere*, bliver det: *indusia ex Odini cannabe confecta.*

Jeg vil her tilföje Bemærkninger af tvende med det nordiske Skjaldesprog særdeles fortrolige Lærde, hvis Betænkninger over dette vanskelige Sted jeg, i det jeg opgav dem de forskjellige Varianter, havde æsket. Professor Graeter i Ulm tilskriver mig saaledes: „Was die Stelle der 12ten Strophe *Skyrtor svolnis hatti þæfðar*, oder nach der von Ihnen in den Text genommenen Leseart: *skyrtur Svolnis h a n p e þæfðar* betrifft, so gestehe ich Ihnen aufrichtig, dass mir bey meiner ersten Bearbeitung dieses Gesangs, so wie bey der zweyten (1812, da Haldorsons Lexicon noch nicht in meinen Händen war) die Bedeutung des Walkens von *at þæfa* noch gänzlich unbekannt war. Ich kannte bloss die allgemeinere: dichten, zusammendrängen. Auch war mir die Leseart *svolnis hatti* anstössig, insofern *þæfðar* doch auf *skyrtor* musste bezogen werden. Die Leseart *hanpe þæfðar* scheint mir daher allerdings vorzüglicher, nur muss ich aufrichtig gestehen, das mir dieses Bild, wie ein ἅπαξ λεγόμενον vorkommen würde. Gelesen wenigstens habe ich dieses Gleichniss sonst nirgends. Allein es lässt sich vollkommen mit der ganzen damaligen Denkart der Skalden, so dünkt mich, in Uebereinstimmung bringen. Hingegen die Conjectur: *Svolnis h a m r i þæfðar*, so sehr auch die angeführten Parallelstellen dafür zu sprechen scheinen, ist meines Erachtens gewiss verwerflich, ob sie gleich von dem grossen Arnas Magnæus herrührt. Nirgend findet sich doch in dem ganzen Gebiete der nordischen Mythologie und Dichtkunst, so weit ich es wenigstens kenne, irgend eine Anspielung auf einen Hammer Odins, und Gott Thor kann unter *Svolnir* hier unmöglich gemeint seyn. Ich halte daher Ihre Uebersetzung: „*indusia ex Odini cannabe confecta*" für die einzig richtige, und lobe vorzüglich auch das *confecta*, wofür zur Noth wohl auch *densata* stehen könnte; nur die Bedeutung *walken*, wenn sie unnöthiger Weise in der Uebersetzung wirklich urgirt würde, möchte dem aesthetischen Eindruck nachtheiliger seyn, als sie es in der Ursprache

und zur Zeit der Verfertigung dieses Gedichts je gewesen seyn wird." Saavidt herom Graeter. Egilson, Adjunkt ved Bessestæd Skole paa Island, meddeler saalunde i Korthed sin Betænkning: „Orðamunir: *hatti*, *hanpi* (*hanye* er meiningar laust, líklega rángt skrifað fyrir *hanpe*) *hamri*: *hatti* sýnist mèr hèr ekki ega við; því þó *Svolnis hattr* geti verið hjálmr, þá kemr maðr hvörki hinu vel saman, eða þessu haganliga við meiningunа. *þæfðar hanpi*, gæti verið, um hanp- (eða hör-) brynjur, þó eg ei viti, hvört orðið *hanpr* sè so gamalt í íslendsku; *hamri þæfðar*, er venjuligt um járnbrynjur, sjá Olafs Sögu Tryggvasonar Cap. 250, og i Knytlinga Sögu S. 14, 2, kallast brynjan, *hamri sæð*; *þæfðr* kemr líka fyrir í mjög gamalli visu í Suorra Eddu, Stockh. bls. 98, 4. v. hvar Miðgarðsormrinn kallast *úri þæfðr*." De her meddelte Parallelsteder, navnligen det af Olaf Tryggvasons Saga, i Forbindelse med nogle flere, som jeg havde opgivet Graeter, og her vil tilföje, give Arne Magnusens Gisning megen Vægt. I et Kvad af Halfred, der opbevares i Sk. S. 173 kaldes nemlig Brynjerne ligeledes *váþir slegnar hamri Högna*, ɔ: *vestes fabricatas malleo Högni*; og i et Kvad, der findes i Hakon Hakonsons Saga, N. K. S. V. S. 250, kalder Olaf Hvitaskjald dem: *hamri ofna Hildar serki* ɔ: *indusia Hildæ, malleo texta*. Dog kan den urigtige Læsemaade, *hanye*, der ogsaa findes i Arne Magnusens Afskrift, ikke saa vel efter den nordiske Palæographi forklares, som fremkommen ved en Skrivefejl for *hamri*. Derimod er Skrivefejlen *hanpi* for *hamri*, ifølge de ældre Afskriveres Brug at trække den sidste Streg af *m* neden for Bogstavernes Linie meget let at forklare (hamre). Ved nu at betragte Ordet i selve Membranen, hvor, som *jeg har bemærket*, det er eftermalet, uden at *Afskriveren har* kunnet læse det i den ældre Codex, sættes jeg nu ud af al Tvivl om, at hin ældre Codex har haft *hamri*; i Dannelsen af den sidste Streg af *p* og dens Forbindelse med *e* sporer jeg nemlig tydelig, at et *r* her har ligget til Grund for Eftermalningen; og det maa have været et urigtigt Sving af *m's* sidste Streg, forenet sandsynlig med en ved Ælde og Slid frembragt Utydelighed i den ældre Codex, der har givet Anledning til vor Membrans Læsemaade.

Ved Valget af Læsemaaden *hamri* møder os Graeters grundede Indvending, at man intet Sted i den nordiske Mythologi eller Digtekunst finder antydet, at Odin skal have brugt en Hammer. Jeg mener derfor, at *Svelner* ikke her er Odin, men derimod Navnet paa en Jætte (jfr. Björn Haldorsons Lexicon; (mon ikke snarest *Svelnir* er en Jættes Navn, *Svolnir* eller *Svölnir* derimod Odins Navn?); og da har vort nærværende Udtryk et fuldstændigt Parallelsted i det ovenanførte Udtryk af Halfred, hvori Høgne, Krigeren eller Søkongen (jfr. Sk. S. 163 og 209) har maattet laane sit Navn til Benævnelsen af det Redskab, hvormed Brynjen blev smedet. Jeg tager saaledes nu ikke længere i Betænkning at oversætte Udtrykket: *indusia Sveneris malleo fabricata*.

V. 9. *Ormr* forklarer jeg hellere om Spydet eller Landsen, eftersom Stikvaaben ifølge Skálda benævnes ved Orme og Fiske, end som Johnstone ved Sværdet.

V. 10. *eitr hvass* (af *eitr*, Edder, græsk ἰϑρυς) vil her ikke udtrykke, at Landsen var forgiftet, men Digteren udvider Metaphoren ved at anvende et Epitheton, der passer til *Ormr* i dets egentlige Bemærkelse, ogsaa ved samme i dets figurlige Bemærkelse.

XIII.

Hiuggu ver med hiorfc.
helldvm hlackar tiolldvm.
hatt at hilldar 1) leiki.
fyrer hedninga 2) vaghi. 3)
sea knattu 4) þa sekgir. 5)
er fvndrudvm 6) fkiolldv.
at hresilna 7) hialldri.
hialm flitnadar 8) gotna.
varat sem biarta brude. 9)
i bing hia ser leggia.

1) hildur, *W.* 2) Hjadninga, *Th*, *B*, *U*, *W*, *J.* 3) vake, *B.* 4) mættu, *Th*, *B*, *W*; máttu, *U.* 5) seggir, 6, *W*, *J*, *og flere;* seggi, *U.* 6) sverd rifo, *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W.* 7) hræsilna *flere;* hræsilldr, *Th*, *B*, *W*; hræsilldum, *Km*, *U.* 8) slitnadaun, 2, *Th*, *B*, *U*, *W*, 7m, *J.* 9) *eller* brudo.

V. 2. Varianterne *Hildar* for *Hlackar* og *travldum* for *tjavldum*, som Graeter anfører efter Johnstone, ere ikke andet end Trykfejl eller Skrivefejl, og ere saaledes, som Graeter ogsaa bemærker, aldeles urigtige. *travldom* kan desuden heller ikke være Dativ af *trölldómr*.

Telte bruges metaphorisk for Skjolde; sandsynligen er denne Metaphor nærmest foranlediget af disses Brug paa Skibene. Graeter formener, at, da Metaphoren er tagen af, at Teltet dækker Krigeren, kunde i Almindelighed ethvert Dækningsvaaben benævnes med dette Ord, og han foretrækker her at give det ved Hjælme, som det hedder: *Hoch wehte der Helmbusch empor.* Herimod strider dog Ordet *hèldum.* Desuden angiver ikke blot Skálda S. 160 *tjald*, som Skjoldets sædvanlige Benævnelse, men ogsaa mange Skjaldekvad udvise det samme; til Exempel et Kvad af Gretter (Sk. S. 160), hvor det hedder:

Hèldu Hlakkar-tjalda
hefjendr saman nefjum,
Hildar-veggs ok hjöggust
hregg-Nirþir til skeggjum.

som jeg udlægger: Hæverne af Hlakkas Telte (ɔ: Krigerne) holdt Hildes Vægs (ɔ: Skjoldets) Næb sammen (ɔ: kom hinanden ind paa Livet) og Uvejrs (ɔ: Kampens) Helte hug til Mændene. Her har man ogsaa *Hlakkar tjöld*, ligesom i nærværende Strophe. *Hlakkar* kan ikke, som Prof. Sjöborg angiver, udledes af *at hlakka*, der heller ikke har den angivne Bemærkelse *vituperare*, men er Genitiv af *Hlökk*, een af Odins Møer (see Sk. S. 212). Ligesom denne Valkyries Navn paa utallige Steder findes brugt til Omskrivning af Kamp og Vaaben (jfr. Sk. S. 159, 163, 189, 229, 238, 248, 251, 254, 258; Hk. I, 174, 204, 210); saaledes bruges det her til Skjoldets poëtiske Benævnelse; og man behøver ikke med Worm og hans Efterfølgere at forbinde noget magisk Begreb dermed (Worm: *magica scuta*, Percy: *magic shields*, Sandvig: *fortryllede Skjolde*, ten Kate: *de Toover-schilden)*.

V. 3. *Hildur* er en urigtig Læsemaade.

V. 4. *Fyrir Hèðninga vagi.* Worm henviser her til *Hjaðninga vig* i Edda (see nu Sk. S. 163-165, jfr. Færøiske Qvæder i Brinilda Thaattur v. 18). At han dog kun forvexler *vig*, Kamp, med *vagr*, en Vig eller Bugt, og derimod ikke mener, at her benævnes noget Slags Kamp, men ligesom i de andre Stropher Stedet, hvor den besjungne Kamp holdtes, viser hans strax tilföjede Udlægning: *sinus qvidam maris ita dictus.* Hedins og Høgnes under Navn *Hjaðninga vig* berömte Kamp holdtes ifølge Edda (Sk. a. St.) paa Øen *Háey* eller *Höjø* blandt Orkenøerne, og rimeligen kan det Sted, hvorfra de ginge op paa Land til Strid, om det har været en Bugt, faaet Navn af *Hjaðninga-vágr*. *Hèdninga-vágr*, som vor Membran har, synes at være opkaldt efter *Hèðin*, og har altsaa rimeligen været dette Steds ældste Navn. Suhm (kritisk *Hist. III.* 687) mener, at det maa søges i England, og i sin Hist. af Danmark I. 556 lægger han det paa Syderøerne. Johnstone mener, at det enten er en Bugt paa Orkenøerne eller maaskee Haddingtonbay i Skotland.

V. 5. *máttu* er det samme som *knáttu*, men Conjunctivet *mættu* synes ikke passende; *sekgir* er en Skrivefejl for *seggir*.

V. 6. Ved *sundruðum* underforstaaes *vèr*, *er vèr sundruðum*, ɔ: da vi sønderhug, bör foretrækkes *er sverð rifu* ɔ: da Sværd reve eller sønderslede.

V. 7. *hræsilna* forklarer Johnstone som Gen. pl. af *hræsilla*, *trabs*, *hastile*, Aadselpælen, Spydet. Da Skjaldene pleje at benævne Stikvaaben, *lagvápn*, ved Orme eller Fiske (Sk. S. 160) saa er *hræsili*, Aadselsild, en passende Benævnelse paa Spydet eller Landsen. Worms Læsemaade *hræsildur* kan forklares som en Skrivefejl for Genitivet *hræsildar;* da hed det: Aadselsildens eller Landsens Tummel ɔ: Kampen. Dog foretrækker jeg langt *hræsilna*, Genitivus pluralis af *hræsili* eller af det samme Ord *hræsild*, saa at *hræsilna* staaer for *hræsildna*, der baade *ob euphoniam* og fordi Ordet, da Verset er et Fornyrðalag, skal være en Dactylus, har lidt denne Syncope.

V. 8. Membranens *slitnaðar* kan forklares som Gen. af *slitnaðr*, Subst., Sliden, *attritio;* da kan man construere: *Seggir knáttu þá sjá, er [vèr] sundrudum skjöldu gotna at hjálmslitnadar hræsilna hjaldri* ɔ: *Viris tunc videre contigit, qvod in galearum fremitu, cadaverum clupeis* (ɔ: *lanceis*) *attritarum*, *bellatorum clypeos dissecaremus*. Dog foretrækker jeg Worms Læsemaade *slitnadan*, der kan forklares som Accusativ af *slitnaðr*, der, udledt af at *slitna*, *dirumpi*, kan betyde det samme som *slitinn*; da bliver Constructionen mere let.

V. 9 og 10. Varat sem bjarta brúði
i bing hjá sèr leggja.

Mèd disse tvende Vers kan jævnføres et Parallelsted i Friðthjofs Saga Cap. 6:

Ei er sem bjarta brúði, i Baldurshaga kyssum.

De ældre Fortolkere have, fordi de oversaae, at *var-at*, formedelst den negative Partikel *at* bemærker „var ikke," faaet en modsat Mening ud deraf. Følgende Worm giver saaledes Percy det ved: *The pleasure of that day was like having a fair virgin placed beside one in the bed,*" og ten Kate ved: „*Dit was zo lustig als eene edele bruid in 't bedde neffens zig te leggen.*" Johnstone bemærker vel den negative Partikel *-at*, men forklarer Sætningen spörgsmaalsviis, hvorved han faaer samme Mening ud deraf. Sjøborg anvender her det latinske Ordsprog: *jucundi acti labores*, og Graeter oversætter:

Wonne wars mir, als ob ich eine glänzende Jungfrau
Auf meinem Lager umarmte.

Skjönt Kong Ragnar vel glædede sig ved Kamp og Vaabenbrag, saa troer jeg dog, at samtlige hine og øvrige Fortolkere have her forfejlet Meningen.

XIV.

Hiuggu ver med hiorfe.
hąvrd kom hrid1) a ſkiolldv.2)
nær3) fell nidr til jardar.
a nordimbra4) landi.
varat vm eina ottv.
avlldum þavrf5) at fryia.6)
hilldar leik þar er hvaſſir.7)
hialm ſtofn8) bitv ſkiomar.9)

1) rid, *J.* 2) scioldum, *Th, W;* skyolþum, *B.* 3) nar, *Th, B*, 6*m*, 7*m*, *Km*, *U*, *J.* 4) Nordymbra, 6*m*, 7, 2, 3*m*, *K*, *J;* Norþumbra, *B*, *U;* Norþhumbra, *Th;* Norþhumra, *W.* 5) þarf, *B.* 6) ſlya, *Th*, *B*, *U*, *W.* 7) hvassar, 2. 8) tun, *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W.* 9) skiolmar, *B.*

Bæn[10]) mana sa ek brefta.
bra þvi fira lifi.[11])

10) *eller:* Ræn, Bön, Rön? *M;* Ræn, 6, 7, *R*, 2, *Km;* Bæn, *K;* Rend, *J*, *p.* 34. 11) *For V* 9 *og* 10 *have Rm*, 2*m*, 3*m*, *Th*, *B*, *U*, *W*, *J:* varat sem unga ekkiu í aundvegi kyssa; *dog* kyste, *Rm*, 2*m*, 3*m;* kissa, *B;* kista'c, *J; jfr. Str.* 20.

V. 2. *skjöldu*, Accusativ, maa foretrækkes *skjöldum*, Dativ, da *á* styrer hiin Casus, naar det bemærker til Stedet.

V. 3. *nær* for *nár* er snarere en forskjellig Udtale af Ordet end en Skrivefejl.

V. 5. *Ottu.* Johnstone og Sjøborg forklare det ved Klokken *otte*. Dette Klokkeslet passer ikke her. Stephan Björnsen har i sin *Sciagraphia horologii islandici veteris et novi*, S. 9 (bagved Rýmbegla) godtgjort, at *ótta* var den sidste Deel af Natten, og at Natten dermed endtes Klokken 4½ efter de Gamles Regning.

V. 6. Worms Læsemaade *flýja* passer ikke; det kom ved dens Anvendelse til at hedde: „Det var ikke den Morgen nødvendigt for Folkene at flye Kampen." Derimod giver Membranens *frýja*, eller som det ellers staves *fria*, en tilfredsstillende Mening: „Det var ikke den Morgen nødvendigt at fremskynde Folkene til Kamp." Graeter lægger Vægt paa *eina* og forklarer det: „Det var ikke en eneste Morgen;" men jeg troer, at her kun tænkes paa den Morgen, da det i Strophen besjungne Slag holdtes.

V. 8. I Hymiskviða Strophe XIX (Edda I, 131) findes Benævnelsen *hátún horna*, Hornenes höje Mark, om Oxens Hoved. *Hjálmtún*, Hjælm-Marken, maa altsaa ogsaa forklares om Hovedet, ligesom det hedder i Sk. S. 203, at Hovedet kan benævnes Hjælmens eller Hattens Land. Dog synes det skjönnere, som Graeter vil, at forklare det om Hjælmens udvendige Flade. *Hjálm-stofn*, Hjælm-Bull eller Hjælm-Stamme, bemærker Hovedet, paa hvilket Hjælmen sidder; jfr. et Kvad i Sturlúnga Saga, II. S. 213, og et af Harald Sigurdson (Hk. III. S. 162), hvor tvende Codexer have *hjálmstofn*, istedenfor den til Texten brugte Codex's *hjálmstall.* I Randen paa Nr. 6, findes tilföjet Varianten *stomn*, der er det samme som *stofn.*

skjómi, Glands, Straale, metaphorisk (blinkende) Sværd, findes blandt Sverðaheiti i Skálda S. 214. *skjolmar* hos Björner, der danner Halvassonance i Verset, skal, om det ikke snarere er en Trykfejl, maaskee være *skjalmar*, der burde hedde *skálmar* (af *skálm*, gr. σκάλμη, et Slags kort Sværd eller Spyd), hvilket kunde forklares som en gammel Nominativ pl. for *skálmir.* Herved fik Verset endogsaa Heelassonance, men denne Fordeel kan i nærværende Kvad, som sjælden og uregelmæssigen har Assonancen, ikke komme i Betragtning, til derfor at forkaste Membranens Læsemaade.

V. 9. *bæn mána*, udlagt Maanens Bön, giver ingen Mening, og anderledes veed jeg ikke at udlægge det. Mue-

lig kan der alluderes til nogen os ubekjendt Mythe, og vil jeg her jævnføre den 15de Strophe i Brynhilds andet Kvad (Edda II. S. 200):

á skildi kvað ristnar
þeim er stendr fur skínanda goði.

Men det var at bygge paa noget aldeles Uvist. Man kunde for *bæn* gisne *ben*, men Saarskjoldet giver ingen Mening, og at construere *ek sá mána bresta [fyrir] ben*, jeg saae Skjoldene briste for Saaret, ɔ: Hugget, er altfor tvungent. At læse det paagjældende Ord i Membranen *Ræn* eller *Rön*, tillader Alliterationen ikke, ligesaalidt som at antage den hos Johnstone anførte Læsemaade *Rend*, som maa holdes for en Skrivefejl for *rönd*, der saavel selv er en brugt Skjoldebenævnelse, som ogsaa kunde være det i Sammensætning med *máni*.

I Strophe 20, hvis 9de og 10de Vers ere hos Worm og flere ombyttede med nærværende Strophes 9de og 10de Vers, findes Læsemaaden *bauð*, som Worm og hans Efterfølgere udlægge ved Blod; Johnstone derimod ved *tutela*, oversættende: *the warding shield*. Begge disse Udlægninger finder jeg uhjemlede. Blandt Skjoldets Benævnelser i Sk. S. 210 findes *baudskýlir*, der, da *skýlir* bemærker Skjuleren eller Beskjærmeren, henviser til, at *baud* maa bemærke Kamp, hvilket ogsaa Skule Thorlacius angiver (*Antiqv. boreal. Spec.* II. S. 47) i Anledning af en i Sturle Thordarsons Hákonarkviða forekommende Sværdbenævnelse *bauðvar týs eldr* ɔ: Kampgudens (ɔ: Odins) Ild.

V. 10. Skjönt der er ingen Grund til her at forkaste Membranens Læsemaade, giver dog den anden ved Strophe 20 anførte *Brá það fira liði* ogsaa en tilfredstillende Mening: Det berøvede Folk Hjælp; ɔ: derved, nemlig at Skjoldene brast, sattes Folket ud af Stand til at forsvare sig.

XV.

Hiuggu ver med hiorfe.
herþiofe vard audit.
i sudr eyium sialfvm.
sigrſ a vorum mönnvm.
vard at1) randar2) rægne.3)
raugnvalldr fyrr4) hniga.
sa kom5) heſtr6) of7) havlda.8)

1) i, *Th*, *B*, *U*, *W*. 2) ranþa, *B*, *J*; rauþa, *Th*, *W*. 3) regni, *de øvrige*. 4) fyrer, *de øvrige*; i styr. *J*, *p.* 34. 5) kam, *B*. 6) hæstur, *Th*, *U*, *W*, *J*, *K*; hæstum, *B*, *og W*, *sidste Udgave*. 7) yfer, *Th*, *B*, *W*. 8) hauka, *Th*, *B*, *Um*, *W*, *J*.

harm[9]) at sverda gvfte.[10])
hvaft kaftade hrifter.[11])
almr[12]) ftreinglavgar[13]) palmi.

9) *eller* harmr, *M*, 6, *R*, 2, 3, *Th*, *B*, *U*, *W*, *J*. 10) leike, 3*m*, *Th*. *B*, *W*. 11) hreister, *U*. 12) hialms, *Th*, *B*, *W*; alm, *J*. 13) stvemglaugar, *R*; hjalmstreing logar, *U*; streing-laga, *J*.

V. 2. Suhm mener, at Herthjof var Konge i Halogeland.

Sandvig oversætter:

Herthjof blev nedlagt,
Den syndre Øers Hersker,
Sejren kom paa vor Side;

men agter man paa Talemaaden *honum varð þess auðit*, ham blev det til Deel, saa falder Constructionen let, og bliver da, *Herþjófi varð sigurs auðit* o. s. v., at udlægge Herthjof sejrede over vore Mænd.

V. 3. Syderøerne, som ellers nu kaldes Hebriderne, fik hint Navn, fordi de laa mod Syd, naar man kom nord fra Ørkenøerne.

sjálfum kan ogsaa ligesaa vel henføres til *Herþjófi* som til *Syðreyjum*.

V. 5. *at* er smukkere end *í*.

randar er Genitiv. sing., *randa* derimod Genitiv. pl. af *rönd*, *Rand*, ved en Synecdoche sat for Skjold. Skjolde-Regnen er en almindelig Benævnelse paa Kampen.

V. 6. *Rögnvaldr*, een af Ragnar Lodbroks yngste Sönner med Asløg.

fyrr, som Membranen har, bemærker, forud, men da Verset ellers mangler en Stavelse, maa dette Ord forandres til *fyrir*.

V. 7. *hestr* bör læses *hæstr*, höjest.

of (eller *yfir*) *hölda*, over Krigere. Worm og flere have her *hauka*. Ogsaa Høgene kunne meget passende siges at sørge over Tabet af en Helt, der havde skaffet dem saa rigelig Føde paa Valen, som det hedder i Nyerups Fordanskning.

Da greb stor Kvide · Thi han i Striden
Den Høgeflok, · Den skaffed' nok.

Dog finder jeg ikke Grund til her at fravige Membranens Læsemaade.

harmr, Nominativ, som Subject, har *ob euphoniam* lidt en Apocope, man construere *sá harmr kom hæstr of hölda*.

at sverða gusti, i Sværde-Blæsten, det samme som: *at sverða leiki*, i Sværde-Legen.

V. 9 og 10. Worm forklarer *laugar* som Genitiv af *laug*, et Bad, og holder Buestrengbadet for en Omskrivning paa Blodet. Ham følger Sandvig, naar han oversætter:

Vist træffed' Hjælmryst'ren
Med Buebadets Pile.

Denne Forklaring falder vel dristig, og selve Omskrivningen synes lidet poëtisk.

Johnstone gisner istedenfor *laugar: laga*, som da forklares som Genitiv. pluralis af *lag*, Melodi, Tone. Saaledes giver Graeter det:

Schoss der Schütze mit Sehnen-Gesumse
Den Wurfpfeil scharf von dem Ulm ab.

Da Johnstone læser *álm*, construerer han vel: *hristir streinglaga kastaði álm pálmi* ɔ: Strengtonernes (ɔ: den klirrende Buestrengs) Ryster kastede Buen med Spydet ɔ: Spydet fra Buen. Bedre var det dog da at læse *álm-*, saa at dette Ord forbandtes med det følgende, hvorved man undgik det tvungne, om ikke urigtige Udtryk: *kastaði álm pálmi.*

Da jeg ikke kan udfinde nogen Mening ved at beholde *álmr*, og da desuden dette Ord, som er Hovedordet i nærværende Distichon, mangler Rimbogstavet, saa foretrækker jeg Worms Læsemaade *Hjálms*. Hjælmens Ryster bliver at forklare som en Benævnelse paa en Kriger. Afskriveren af Nr. 6 har i Randen gisnet *álms* for *hjálms*; Buens Ryster maatte ogsaa være en Krigerbenævnelse. *Lavg*, f. (af at *leggja*) kan bemærke, Lægning, Skydning; deraf er *lavgar*, eller som det egentligen burde hedde *lagar*, Genitiv. Strengskydnings-Palmen kan forklares som en Benævnelse paa et Kastespyd. Denne Fortolkning vil jeg hylde i Mangel af nogen bedre. Dog vil jeg ogsaa fremsætte en anden Gisning, der har faldet mig ind: Man kunde nemlig tænke sig *lavgar* ved en Skrivefejl, da t og l i nogle Membraner ligne hinanden meget, for *tavgar*, Genitiv af *tavg*, Tov. I Thorsdrapes 15de Strophe forekommer Udtrykket *álmtavgar ægir*, som Skule Thorlacius (*Antiqv. boreal. Spec.* S. 35) forklarer (*almtavg* ɔ: *nervus arcuarius) qvi nervum arcus torqvendo tremefacit*, en Benævnelse paa en Bueskytte, der omtrent svarer til den bekjendte *þambarskelfir*. Dog! da *streing* ved denne Gisning synes at staae overflødig, maa den vel forkastes.

Om dette vanskelige Sted yttrer Egilson sig saaledes: „Hèr verðr endiliga að lesa *hjálms* ístadinn fyrir *álmr*, so kveðandi haldist; *hristir hjálms*, held eg geti verið hermanns kenning. *Streinglavgar*, held eg egi að umbreytast í *streingflaugar; streingflaug* álít eg vera sama orð og *streingflug* (í Olafs S. Tryggvasonar, ed. Skalh. P. II, S. 264); og hefi eg tekið það fyrir skoru aptan í örvar skaptinu til að láta bogastreinginn liggja í; *streingflavgar pálmr* er þá ör."
I hvor sindrig denne Gisning end er, synes mig dog Antagelsen af saadan Epenthesis vel dristig.

XVI.

[Hiuggu ver med hiorfe.
Hver1) la þver of2) annan.3)

1) Hvor, *B*, *W*. 2) um, *Th*, *B*, *W*. 3) anna, *Th*, *W*.

gladur vard gera 4) broder. 5)
geto 6) vid ſoknar læte. 7)
let 8) ei aurn ne ylge.
sa er Irlande 9) ſtyrde.
mót vard maſms og ritar.
marſteinn 10) kongur 11) fasta.
vard i vedra firde.
val tafn 12) gefit 13) hrafne.]

4) geira, *B*, *W*; geyra, *Th*, 5) brudr, 6*m*, 7*m*, 3*m*; hriþur, *Th*; hryþur, *W*; hriþum, *B*. 6) gaukur, *Th*, *B*, *U*, *W*; gaukum, *Ws sidste Udgave*; gautr, *Km*; glukum, 3*m*, *overstrøget af Arne Magnusen*. 7) at sverþa leike, *Th*, *B*, *W*; ad hilldar leyke, *Km*, *U*. 8) leist, *U*. 9) Yrlandi, *U*. 10) Marsteirn, *R*; Marstan, *Th*, *B*. *W*. 11) kongum, *B*, *Ws sidste Udgave*. 12) tafenn, 2. 18) giefinn, *U*

V. 3 og 4. Følger man Worms Læsemaade i hans sidste Udgave, *geira hriðum gaukr*, da hed det: Glad blev ved Spydes Uvejr Gjøgen. Havde der staaet *hrægaukr* eller *blóðgaukr*, som kunde bemærke Örnen (jfr. Sk. S. 181), da kunde den udbragte Mening i saa Henseende have ladet sig høre, men Gjögen selv er en altfor ubetydelig Fugl til her at spille nogen Rolle. Desuden mindes der i Vers 4 ved: *sóknar læti*, om Kampen, saa at man umuelig kan ogsaa i det foregaaende dermed i Forbindelse staaende Vers søge nogen Kampbenævnelse; denne sidste Indvending kunde man dog undgaae ved at beholde *Gera bróðir* og tænke sig *gaukr* at staae i Apposition dertil. *hridum* er upaatvivlelig ikke andet end en Trykfejl i Worms sidste Udgave, hvilken Björner har fulgt, af Runerne maðr ᛘ for ýr ᛦ, der staaer i Worms ældre Udgave, og *hriður* er næppe andet end en Skrivefejl for *bróðir*. Læsemaaderne *gautr* og *glukum* behøve ikke at omtales; *brúðr* viser sig ogsaa, i hvorvel Spydenes Brud kunde være en passende Benævnelse paa Kampgudinden Hilde, ved første Öjekast at være urigtigt, baade fordi det er et Eenstavelsesord og her fordres en Spondeus eller i det mindste en Trochæus, og fordi det er Foemininum, saa at dets tilsvarende Adjectiv burde hedde *glöð* og ikke *glaðr*. Membranens Læsemaade synes saaledes at staae fast.

Geri er efter Sk. S. 178, 222, Benævnelsen paa Ulven; Ulvens Broder er, som ogsaa U's Afskriver i Randen bemærker, Ornen eller bedre Rovfuglen i Almindelighed, der broderligen deeltager i Ulvens graadige Syssel paa Valen. Worm oversætter *geri* ved *aqvila*, Johnstone ved *corvus*, Sjöborg ved *falco*, Graeter forOrdlighedens Skyld ved den Fugl, der paa Tydsk hedder *der Geyer*, en Glente; antog

man een af disse Bemærkelser, hvis Rigtighed dog vist næppe skal kunne godtgjöres, saa burde man i mine Tanker udlægge *gera bróðir* ved Ulven; og ikke kan jeg bifalde Johnstones og Graeters Mening, naar de, i det de oversætte *gera bróðir the kindred of the falcon*, *die Brut von Geyern*, holde for, at *bróðir* antyder hele denne Rovfugls Slægt. Naar man, som jeg foretrækker, forklarer *gera bróðir* ved en Rovfugl, og da ved en Synecdoche ved Rovdyr i Almindelighed, saa maa den Indvending bortfalde, at der i det følgende Vers af nærværende Strophe tales om Örnen; thi naar Skjalden i Vers 3 og 4 antyder *Rovdyrenes* Glæde ved Kampens Begyndelse, falder det meget naturligt, at han ved at beskrive Opfyldelsen af deres Forhaabninger, siger os, at Rovdyrenes tvende Hovedarter Örnen og Ulven bleve fuldt op mættede.

V. 4. Man kunde tænke sig *getu við*, for *getum vèr*, og forklare det som en Parenthesis: Vi slutte os til, hvordan Kampen har været; dog foretrækker jeg at antage *getu* som Dativ af *geta*, Gisning, Forhaabning, hvilket Ord, (af at *geta*, at faae) ogsaa maa kunne bemærke Fangst.

sóknar læti, Angrebets Gny eller Kampens Tummel oplyses ved de som Varianter anførte mere bekjendte Kampbenævnelser *sverða leikr* og *Hildar leikr*. Det hedder da: over Haabet ved den begyndende Kamp, eller bedre: over Fangsten i Kampen.

V, 5. Varianten *leist*, skulde vel være *liest* eller *lèst*, der egentligen ligesom *qvaðst* for *qvað sik*, kan staae for *lèt sik*, men ogsaa kan være det samme som *lèt*, til hvis Forkastelse ingen Grund gives.

ylgr, der egentligen bemærker et Elsdyr, *alce mas*, bemærker her Ulven (jfr. Sk. S. 179, 222).

V. 7 indeholder en indskudt Sætning: Malmen (ɔ: Sværdet eller Pilene) mødtes med Skjoldet.

V. 8. *fasta*, at *faste*, *jejunare*. De ældre Oversættere have besynderligen forvirret udlagt dette ikke vanskelige Sted; saaledes hedder det hos Sandvig:

Ej gjorde Irers Hersker Kong Marstan blev givet
Paa Fjenden Örn, ej Vildsvin. I Vedra-Fjorde sultne
Der mødtes Sværd og Skjolde, Ravne til lækkert Bytte.

Det maa construeres: *Marsteinn konúngr, sá er Irlandi stýrði, lèt ei avrn nè ylgi fasta;* hvilket Johnstone sindrig forklarer ved, at hans Krop skaffede Rovdyrene Føde, efterat han, da Pilene havde gjennemboret hans Skjold (Vers 7) var bleven dræbt. Bonstetten mælder, at Thorkelin, hvem han har raadspurgt, vil optage Læsemaaden *kóngum*, som dog sikkert ikke er andet end den sædvanlige Trykfejl i Worms sidste Udgave af Runen *maðr* for Runen *ýr*, og derhos gisne *fresta* for *fasta*. Det maatte da hedde: Marstan lod hverken Örnen eller Ulvene vænte paa Konger, hvilken Mening dog kun er lidet passende, og Bonstettens Fortolkning af denne Gisning saaledes: „König Marstan musste leiden *(fresta)*, dass König gegen König mit dem kurzen

Schwerdt *(ritar)* zu streiten kam," er heelt urigtig, og kan aldrig, i det mindste saaledes, være kommen fra Thorkelin.

V. 9. *Veðra-fjörðr*, maa vel, som Johnstone mener, være det nu nævnte Waterford i Irland.

V. 10. *Valtafn*, Valføde, jfr. Hk. II. 348, N, K. S. 365, Sturlúnga Saga III. 87.

gefin er urigtigt, undtagen man vilde læse *valtöfn*.

XVII.

Hivggu ver med hiorſe.
hunmargan 1) sa ek falla.
morgin ſtund fyrer 2) meidi. 3)
menn 4) at 5) odda sennu. 6)
ſyni minu 7) hneit ſnemma.
ſlidra 8) þorn vid hiarta.
eigill 9) let 10) . . . . 11) ræntan.
v blaudan hal life.
glumdi geir vid ham. . . 12)
gran 13) serk . . . kv 14) merki.

1) *Man fristedes let til at læse Ordets første Stavelse* h'un ɔ: hrun, *naar man ikke lagde Mærke til, at dette Tegn* (') *ikke er andet end Gjennemskinnet af den øverste Krumning af et a paa Bladets modsatte Side;* hrun margan, 6, 7, *R*, 2, 3, *K;* her margan[n], *Th*, *B*, *Km*, *U*, *W;* hundmarga, *J*. 2) for, 3*m*. 3) mækir, 3*m*, *Th*, *B*, *W*. 4) mann, *Th*, *B*, *W*. 5) i, *Th*, *B*, *Km*, *W*. 6) senniu, *Th*, *W*. 7) minu, M, *skal formodentlig være* minū ɔ: minum, *som i de øvrige. Mueligen kan en Fold i Pergamentet paa dette Sted have bevirket, at Mærket over u er udslettet.* 8) sliþr, *J*. 9) Egill, 7. 10) riet, *B;* gjet, *ten Kate*. 11) Agnar, *de øvrige*. 12) Hamdis, *de øvrige*. 13) grann, *Th*, *W*. 14) bliku, *de øvrige*.

V. 2. *hrunmargan* kunde man udlede af *hrun*, *ruina*, hvorved man noget tvunget fik ud, at Mændene styrtede hobeviis døde ned; men da det, som ovenfor bemærkedes, er kun en Skrivefejl, maa vi dvæle ved de tvende andre Læsemaader:

hermargr forekommer, foruden andre Steder, i Bjarkamál hit forna (Sk. S. 154) og bemærker *permultus*.

hundmargr, eller som vor Membran efter Udtalen, i hvilken d opsluges, læser *hunmargr*, eller rettere, da et Punkt over n rimeligen er glemt eller udslidt, *hunnmargr* findes hyppig i gamle Kvad; t. E. Knytlinga Saga, S. 38,

Alfs Saga hos Björner S. 3, Hk. III. S. 3, Edda i Helga kviða Hundíngsbana I. Strophe 21, i Vafþrúðnis mál, Strophe 29, hvor der ligesom her læses *hunnmargr*. *hund* (jfr. det angelsaxiske og møsogothiske *hund* og det gammeltydske *hunt*) er det obsolete gammeldanske Ord for det islandske *hundrað*, som findes i *þúsund* d. e. *þús-hund*. *hundmargr* bemærker altsaa meget mange eller i hundredviis, og bruges *hund* i denne Sammensætning som et rundt Tal til at forøge Mængden, ligesom det i andre Sammensætninger er blot et Begrebet forøgende Tillægsord, t. Ex. *hundvís* egentlig *centiscius*, meget viis, *hundforn*, *hundgamall*, egentlig *centiantiqvus*, hundredaarig, meget gammel (jfr. *Skulii Thorlacii Antiqv. boreal.* Sp. VII. S. 129),

V. 3. Worms Læsemaade *mækir* kan forklares som en obsolet Dativ for *mæki* af *mækir*, *machæra*, et Sværd.

meiðr forklarer Johnstone at være det samme som *maðr* formedelst disse tvende Ords Lighed; men denne er ikke Grunden til, at *meiðr* kan bemærke en Mand, hvilket blot kan finde Sted i Poësi. *Meiðr* bemærker egentligen et Træ, en Bjelke, og i Skjaldesproget (jfr. Sk. S. 158) en Mand, eller en Kriger (jfr. Glossariet til Olafsens gamle nordiske Digtekunst),

V. 4. Her maatte man vælge Varianten *mann*, saafremt man vil beholde *hundmargan*, sing.; beholder man derimod *menn*, maa Varianten *hundmarga* hævdes.

V. 6. ten Kate læser her *slíða-þorn* og Sjöborg *slíþ-þorn*, som begge ere Trykfejl. Johnstones *slíþr þorn* kan derimod være rigtigt, og forklares som staaende for *slíðrs þorn*, hvor s ved Sammensætningen *ob euphoniam* er bortfaldet. *slíðra* er Genitiv pluralis. Skede-Tornen er ligesom Skede-Tungen, *slíðr-túnga* (Hk. I. 135) og Skede-Vaanden, *slíðr-vöndr* (Orkneyínga S. S. 268) et poëtisk Udtryk for Sværdet.

V. 7. *Agnar*, een af Ragnars Sönner med Thora, som ifølge Ragnars Saga, jfr. min Fordanskning i Nord. Kæmpe-Hist. I. γ. S. 32, 201) dræbtes af den svenske Kong Eystejn; Egil har mueligen været een af Eystejns Krigere. Det hedder her ligefrem efter Ordene: Egil efterlod Agnar, berøvet sit Liv ɔ: berøvede ham Livet.

V. 8. *úblauðr*, ublød, ukvindagtig ɔ: kjæk.

V. 9. *Hamdir* var en *herkóngr*, hvis Klæder efter Sagnet ikke kunde gjennemtrænges, og derfor bruges i Skjaldesproget til Omskrivning paa Harnisket; t. Ex. *Hamdis skyrta*, Sk. S. 161, Ørvarodds Saga i Rasks Sýnishorn S. 106; *Hamdis klæði*, Hk. I. 211, III. 375, ligesom hans Navn ogsaa bruges til Omskrivning paa Kampen, t. Ex. *Hamdis veðr* i Sturlúnga S. II. 68, *Hamdis saung* Sk. 228. Hamders Graasærk staaer altsaa her ved en Synecdoche for Brynjen, og fortrinligviis Jærnbrynjen.

V. 10. *grán*, sammentrukket af *gráan*, Accusativ af *grárr*.

blika, *mica*, *scintillo*, skinner, blinker, glindser.

XVIII.

Hiuggu ver med hiorſe.
halldorþa ſa ek brytia.
ecki 1) smatt fyrir vlfa.
endilſ nida 2) braundvm.
varat a vika 3) ſkerdi. 4)
sem vin konvr 5) bæri.
rodinn 6) var egiſ 7) aſne. 8)
oſar i dyn geira.
skorinn 9) var skauglar kappa. 10)
at ſkiolldungia 11) hialldre.

1) ege, *W*; egi, *J*. 2) niþar, *Th*, *B*, *W*; nid a, *K*. 3) vik a, 6, 7, *R*, 2, *K*; vikar, *B*, *W*; vikur, 3*m*, *Th*; á-vik á, *J*; 4) skæde, 6, 7, *R*, 2, *K*, *J*; skeide, 3*m*; skeyþe, *Th*. 5) vinkonur, 7, *W*. 6) hroþin, *B*, *W*, *Th*, 3*m*. 7) ægis, *de øvrige*. 8) Aske, *Th*. 9) skoriu, *K og flere*. 10) kapa, *Th*, *B*, *K*, *W*, *J*. 11) skjoldunga, *de øvrige*.

V. 2. *haldorðr* (jfr. Hk. III. 162) ordholden.

V. 4. Urigtigheden af Worms Læsemaade *niðar* og af hans og Efterfølgeres Fortolkning indsees let. Berntzön giver det efter sin Maade:

Wi hugge med Kaarde
De Heldte saa haarde
Nock brockede i,
Oc Endils Ulffuer
De leckere Smuler
Opslugde fri.

Worm udleder nemlig *niðar* af *Nið*, den Elv, ved hvilken *Niðarós*, nu Trondhjem, er beliggende, og vil at Ordet her staaer ved en Synecdoche for Havet selv; saa at det hedder som hos Sandvig „for Endils Sø-Ulve.‟ *Nið-Elven* nævnes vel blandt áheiti i Skálda S. 217, men dog vil man finde det heel besynderligt at bruge den til at betegne ovenmældte Udtryk, især ved at betragte Ordets Plads. Desuden staaer ved den Fortolkning Adjectivet *haldorða* blottet uden Substantiv. Det uheldigviis tilkomne *r* har voldt denne Forvirring. *niða* er Accusativ pluralis af *niðr*, en Sön; her maa da naturligviis construeres: *Ek sá haldorða niða Endils brytja bröndum ekki smátt fyrir úlfa* ɔ: Jeg saae Endils ordholdne Sönner sønderhugge med blinkende Sværd ikke smaat for Ulve. *Endil* var en berömt Søkonge (jfr. Sk. S. 208). Med Navn af hans Sönner, en poëtisk Benævnelse paa Søhelte, belægges her Ragnars Krigere. Ordholdne kaldes de, fordi de nu opfyldte deres Løfter om vældig Krigerdaad. Skule Thorlacius (*Ant. boreal. Spec.* VII. S. 71) giver *niðja* for *niðar*, da hedder det Efterkommere (af *niðjar*); Meningen bliver den samme. Ulve staaer ved en Synecdoche for de Aadsel ædende Dyr i Almindelig-

hed, der pleje at gjæste Valen, og da navnligen her Rovfiskene.

V. 5. Worm, som læser: *á vikar skeiđi*, oversætter *per hebdomadæ spatium*; det burde da hedde *viku;* men man føler strax, at dette ikke passer til det øvrige. Johnstones Fortolkning synes mig heller ikke heldig. Han læser *á-vik á Skæđi*, og fortolker *ávik* ved *negotium*, men en Forretning hedder *atvik*, og ikke *ávik*, og tilmed falder dette Ord nóget upoëtisk, som ikke mærkes i Johnstones skjönne Oversættelse: *Delightful was the strife at Scaia, as when the damsels bring the purple wine;* og endelig for at fremsætte en ganske afgjörende Grund, tilintetgjör Johnstones og Graeters Fortolkning Alliterationen, da man naturligviis maa skandere *varat a* | *vika* | *Skæđi*, som ikke gaaer an, naar man lader ávik være eet Ord. Membranens Læsemaade *á vika skerđi (skerđir*, af *at skerđa*, afstudse, indskjære, en Indskjærer) kunde vel udlægges *in sinuoso mari*, men det er rimeligere, at man her har et Stedsnavn for sig ligesom i de øvrige Stropher. Da nu een af Syderøerne *Skaia*, nu *Scay* eller *Scy* har Navnelighed med *Skæđi*, og Kampen rimeligen har staaet der vester paa, saa vælger jeg ligesaa gjerne, da dog Stedets Beliggenhed altid bliver noget uvis, denne Læsemaade; og er det maaskee det samme Sted, hvorom der mindes i Ørvarodds Levnetskvads 42de Strophe (Rasks Sýnishorn S. 129), naar det hedder:

Fórum vestan	d. e. Fore vi fra Vesten
feingjar vitja,	At søge Bytte,
svå at bragnar mèr	Saa at Folk mig
bleyđi kendu;	Fejghed bebrejded
unz á Skýđu	Indtil paa Skyda
skatnar fundu,	Kæmper funde
bræđr bölharđa,	Kamphaarde Brødre,
ok at bana urđu.	Og til Bane dem bleve.

Dog er *á Skýđu* taget andensteds fra, thi som der læses i Sýnishorn *á skiđi* bliver det at oversætte paa Skibet og tilkjendegiver intet Stedsnavn.

Det var mueligt, at *Vikarsskeiđ* kunde være et Stedsnavn; ligesom der paa Island nævnes et saadant i Olafs S. Tryggvasonar (Kh. 1825) 1 B. S. 247.

V. 6. Læser man *vinkonur* i eet Ord, da hed det: som man kunde bære Vennekvinder, Elskovsmøer; men om end disses Byrde kan være behagelig, saa vælger jeg dog helst at adskille Ordene, saa det bliver, som om Kvinder frembære [os] Viin.

V. 7. *rođinn* kan vel udledes af at *ríóđa*, og da bemærke farvet med Blod, men ogsaa af at *hrjóđa*, udtömme, da det bliver, *ryddet*.

ægis asni. I Skálda S. 166-168 siges, at Skibe kunne benævnes ved Søkongers eller Søens, altsaa ogsaa Søgudens Heste eller Dyr, og anføres der adskillige Dyr, hvormed Skibe af Skjaldene ere benævnede, saasom Rensdyret, Björnen, Hjorten, Elsdyret, Odderen, Ulven, Oxen og álmdróg, Alm-Krik eller Alm-Øg ɔ: Træ-Krik (Hk. I. 146);

S. 186 omnævnes Skibet ved *visundr*, en Bøffel. Det vil saaledes ikke findes besynderligt, at Skibe ere kaldte *Ægers Æsler*, fordi de ligesom Æslerne paa Landjorden bære Byrder; og er dette ingen uædel Metaphor, da Nordboerne sandsynligviis intet uædelt Begreb forbandt med dette Dyr, som de kun kjendte af deres Færd til de sydlige Lande. Jeg tör ikke her med Bonstetten henvise til, at Æselet hos Homér var et ædelt Billede, da saadant ikke kan sluttes af Iliadens XI Rhapsodi 558-9 v., som uden Tvivl er det Sted, hvortil Bonstetten sigter.

V. 8. *ofar* forvexler Björner med *ofur*, og oversætter det *nimis*; men det er naturligviis *ú-fár*, ikke faa. Man jævnføre Hk. II. 53: *nár flaut út viđ eyri*, *úfár* o. s. v.

V. 9. *kappa* maa vel forandres til *kápa*. *Skøgul*, en Valkyrie; hendes Kappe bemærker Harnisket. (Sk. 160).

V. 10. *Skjoldunger* kaldes de som nedstamme fra *Skjold*. Dette Navn er siden brugt som en Ærestitel for Skjolds Efterkommere paa den danske Trone og i Almindelighed om *Konger* (jfr. Sk. S. 193).

XIX.

Hiuggu ver med hiorfe.
hadvm svdr 1) at morne. 2)
leik fyrer 3) lindis eyri. 4)
vid lofdvnga. 5)
fár 6) atti 7) þui fagna.
fell margr i gin vlfe. 8)
havkr sleit holld med varge. 9)
at hann heill þadan kæmi. 10)
Ira blod i ægi. 11)
ærit 12) fell........ 13)

1) suerds, *Th*, *B*, *W*; sverdur, 2; sverd-glám, *J*. 2) morgni, *J*; mordi, *Th*, *B*, *W*. 3) á, *Th*, *B*, *W*. 4) eyio, *Km*. 5) þrenna, *tilföje de øvrige*; þreinna, *Th*, *W*. 6) faer, *Th*, *B*, *W*. 7) naþe, *Th*, *W*; naþo, *B*. 8) varge, 2, *Th*, *B*, *K*, *W*. 9) ulfe, 2, *Th*, *B*, *K*, *W*. 10) kiæmist, *B*; kvæmist, *Th*, *W*. 11) ægin, 6, *R*, 2, 3, *K*, *J*; æginn, 7. 12) ærin, *B*. 13) vm..... *synes dog at skimtes i M*; of skæro, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*; um scyru, *Th*; um skiru, *B*, *W*; in scæra, *J*.

V. 2. Vælger man Worms Læsemaade *sverđs* og *morđi*, da hedder det: vi holdt Sværdleg (ɔ: Kamp) ved Mord. Johnstones Gisning *sverđglám*, skal vel være *sverđgláms*, da hedder det: vi holdt Sværdklirrens Leg om Morgenen. Bed-

re er vistnok Membranens Læsemaade, hvor der ved *leik* maa underforstaaes *sverðs*, *Hildar* eller deslige; det bliver da: vi udførte Legen søndenfor Lindesøre. *morni* er det samme som *morgni*.

V. 3. Worms Læsemaade *á* er urigtig, da det omhandlede Slag var et Søslag. *Lindiseiri;* nogle mene, at det er *Lindesnæs* i Norge, men da her omtales et Slag med Irerne, maa dette Sted rimeligere søges i Irland. Johnstone holder det for *Leinster*, eller Øen *Lindisfarne*, som oftere var ødelagt af de Danske. Worm kalder det en Slette paa en Ø af samme Navn ved Irland. Arne Magnusen gisner for *eyri*, *eyju;* en *Lindisey* omtales i Knytlinga Saga S. 14.

V. 4. *Lofdunger*, Ætmænd af Halfdan den Gamles Sön *Lofde*, en Benævnelse paa Konger (jfr. Sk. S. 192).

V. 5 maa forbindes med *V*. 8: Faa kunde glæde sig over, at de kom frelste derfra. *faer* hos Worm er Fleertal.

V. 9. *ægin*, med Artiklen i Enden, bærer Præg af en sildigere Tid.

V. 10. *ærin*, udlagt den oprørte, skulde vel henføres til *ægi*, men burde da hedde *æran;* eller maa antages, at staae for Adverbiet *ærna*, overmaade. Læsemaaden *ærit*, i Bemærkelsen tilstrækkeligt, bör foretrækkes og henføres til *blóð*.

Vil man antage i Versets Slutning, hvor Ordene i Membranen ere udslidte, Worms Læsemaade *um skiru*, saa seer jeg ikke at forklare den anderledes, end som et Nomen pr.; men da Kampens Sted allerede i Strophen er angivet, vil jeg hellere forkaste denne Læsemaade. De tvende andre, *of skæru* og *in skæra*, kunne begge passe; *of skæru* (jfr. Anmærkningerne til Strophe 10, V. 9 ovenfor) bliver at udlægge, i Kampen; *in skæra* derimod maa henføres til *ægi*, i det klare Hav; hvilket sidste Udtryk, som mere poëtisk, jeg, paa Grund af Membranens Utydelighed, troer mig berettiget til at foretrække, skjönt det kun er at betragte som Johnstones Gisning.

XX.

Hiuggu ver med hiorſe.
harfagran ſa ek hrauꝁva. 1)
meyiar dreing 2) at 3) morin. 4)
ok mal vini 5) eckiv.
varat sem varmar 6) laugar. 7)

1) raukva, *B*, *Th*. 2) enn *tilföje de øvrige*. 3) um, *Th*, *B*, *W*. 4) morni, 6, 7, *R*, 2, 3; morgin, 3*m;* morgun, *Th;* morgum, *B*, *W;* morgni, *J*. 5) vin, 6, 7, *Th*, *B*, *W*, *J*. 6) vormar, *W;* varmur, *B*. 7) laugur, *W*, *B*.

vin kerſ8) niurn9) beri.10)
oſſ i ala11) svnde.
adr enn12) aurn13) konungr felli.
varat sem vnga eckiu
i aundvgi kyſſa.14)

8) vinkiors, *B.* 9) niorun, *Th*, *B*, *W*, *J.* 10) bæri, *de øvrige.* 11) Ila, *Th*, *B*, *W*, *J.* 12) *fattes i de øvrige.* 13) auru, *W*, *begge Udgaver.* 14) *Isteden for V.* 9 *og* 10 *have de øvrige:*
Baud mána sá ek bresta Brá þad fira lide.
Dog har J þvi *for* þađ; *Th*, *B*, *W*, *J* liſe.

V. 2. *Hárfagran*, den haarfagre, et Adjectiv. Her kan naturligviis ikke, som Worm vil, menes Harald Haarfager, der, som bekjendt, levede *i* en *sildigere Tid.*

ravkkva udleder Worm af *rökkr*, Tusmörke, og giver det ved *crepusculascere.* Bedre er det uimodsigelig, som Johnstone, at udlede det af *ek hrökk*, *cedo.*

V. 3. *meyjar dreing* har jeg oversat ved Møens Elsker. Dog, da *mey* i det ældre Sprog ogsaa bemærker en gift Kvinde (jfr. Gloss. Eddæ P. II), kan det ligesaavel forklares: *Kvindens raske Sön. morin* maa forklares *morni* for *morgni*, Dativ af *morgun.*

V. 4. *málvini*, Acc. pl. af *málvinr*, Maalven, ɔ: Ven, man har Fornöjelse af at tale med. Dette Ord er ikke sjældent; t. Ex. i et Kvad af Kormak, Sk. S. 321:

þvíat málvinu minnar mildr þorketill vildi,

og i Grottesangen (Sk. S. 148), hvor Frode kaldes *málvinr manna;* ligeledes hedder det i den ældre Edda, i Gudruns første Kvad Str. 19:

Sakna ek í sessi	d. e. Savner jeg paa Sædet
ok i sæingo	og i Sængen
mins málvinar,	min Hjærteven;

ekkja bemærker vel i det sildigere Sprog en Enke, men brugtes i det ældre Skjaldesprog om enhver voxen Kvinde; jfr. Hk. II, 358, III, 119, 120, 195 o. fl. St.

V. 5-6. *laugar* er Accusativ pluralis. Johnstone og Graeter construere: *varat sem njórun bæri oss varmar laugar vinkers*, ɔ: det var ikke, eller var det ikke, som Njorun frembar os Viinkarrets varme Bade. Dog, de Gamle drak næppe varme Drikke. Johnstone kalder *Njórun Hebe septentrionalis*, og efter ham siger Graeter, at hun skal have været Gudinde for Ungdom. Til at antage dette, veed jeg ikke tilstrækkelig Grund.

Njavrn findes blandt Troldkvinderne i Sk. S. 210; *Njórun* sammesteds S. 211 blandt *Asynierne.* Skule Thorlacius (*Ant. bor.* Sp. VI, S. 57-58, jfr Sp. VII, S. 94) mener, at Navnet *Njörun*, som han vil læse det, er oprindeligen tillagt Tjasses Datter *Skade*, efter hendes Mand *Njörd* (*Njörun*, Hunkjönsord af *Njöruđr*, sammentrukket *Njörđr*).

Njörun kan da være sammentrukket til *Njörn*, der fra at have været brugt om Skade, der ogsaa var af Jætteæt, kan være gaaet over til at bruges om en Jættekvinde i Almindelighed.

John Olafsen udleder *Njórun* af at *njóra*, nu at *njörva*, *connectere*, og Finn Magnusen udlægger *draum-njórun* i Alvismál, Strophe 31, ved Dröm-Væverinde, ligesom Gudmund Magnusen (Edda P. I. S. 272) *somnia nectens*, og holder han denne Udlægning for bedre end at udlede *njórun*, som det er skeet i Glossariet til Njála, af at *næra*; og da kalde det Nærerinde, *nutrix*.

Med Ordet *Njórun* maa sammenlignes Grækernes *νηρεῖς*, en Havnymphe, og Latinernes *Neriene*, hvilket Ord dog Gellius (Lib. 13. Cap. 21) holder for at være sabinsk, og at betegne Tapperhed, det celtiske *njon*, *virgo*. *Njórun* findes brugt til Kvindens poëtiske Benævnelse, t. Ex. i Njála (*Interpr.* lat. S. 194-195), hvor hun kaldes *þveingláðs dýnu njórun*, Ormens Dynes (ɔ: Guldets) *Njórun*, jfr. Gloss. Eddæ I, S. 633.

Vinkers njórun, Viinkarrets Nymphe, er saaledes ogsaa en Benævnelse paa Kvinden, som frembærer Viinpokalen for Heltene, med hvilket kan sammenlignes Benævnelsen *bjóra*, Skjænkerske i Eyrbyggja Saga. Meningen bliver altsaa her: Det var ikke i Alasund, som Viinkarrets Nymphe, (ɔ: Kvinden) frembar os varme Bade, nemlig til at toe sig i.

V. 7. Worm har her *Ilasund;* Björner (i Fortalen til Nordiska Kämpadater S. 30) mener, at det er *Ilasund*, som Saxo kalder *Hellespontus*, hvorfor ogsaa Björner oversætter det saaledes, menende at vore Forfædre ere rejste did igjennem Dynafloden.

Johnstone og Herbert holde *Ilasund* for Sundet mellem den paa Skotlands vestre Side beliggende store Ø *Ila* og Skotland. Denne Ø gjæstede Magnus Barfod, see Hkr. III, S. 210, hvor det i et Kvad af Björn hin Krumhændede hedder:

Rauk um Il, þá er jöku Alvalds menn á brennur,	ɔ: Røgen dampede om Il, da Kongens Mænd forøgede Ilden.

Membranen læser *Alasund;* saaledes kaldtes den Arm af Limfjorden, som strækker sig til Aalborg og nu kaldes Aalborgsund (see Werlaufs Symbolæ ad geographiam medii ævi S. 15, jfr. S. 34, n. 20).

Et andet Alasund fandtes paa Hjaltland, hvor Røgnvald Jarl og Høvdingerne Sølmund og Jon engang, da der opstod en stærk Modvind, lagde deres Skibe; see Orkneyinga Saga S. 176, og er det vel snarere dette Alasund her menes, da forrige Strophe talte om et Slag med Irerne, og den følgende om et i samme Egn.

V. 8. *Örn.* Björner er her uefterrettelig, i det han i den svenske Oversættelse kalder denne Konge *Östen*, i den latinske derimod *Ormus*. Johnstone mener, at det mueligen kan have været *Orre*, Konge paa Man.

V. 10. *öndvegi*, det ypperste Sted, Höjsædet i en Sal; see Tegningerne i Gunnlaug Ormstunges Sagas Udgave, og derefter hos Bonstetten og i Liljegréns Hjältasagor.

kysti er Conjunctiv, *kissa*, eller rettere *kyssa*, Infinitiv; Meningen bliver i begge Tilfælde den samme, som, naar man vælger Johnstones Gisning, *kista'k*.

XXI.

Hiuggu ver med hiorfe.
ha sverd bitv1) ſki.lldv.2)
þar3) er gvllrodin4) glumde.
geirr vid5) hilldar næſri.
sea mvn6) i aungvlſ7) eygiu.
of8) alldr mega ſiþan.
hv....9) at lavgþiſ10) leiki.
lofdvngar fram gengv.11)
rodinn var ut fyrer eyre.
ar flugdreki ſara.

1) bita, 3. 2) skilldu, 6, 7, *R*, 2; skiolldu, 3, *K*; skyollþu, *B*; sciollþum, *Th*, *W*; scilldi, *J*. 3) þa, *de øvrige*. 4) gullrodinn, *de øvrige*. 5) niþ, *Th*, *B*, *W*. 6) man, *B*, *W*; var, *Th*. 7) Onlungs, *B*; Onlugs, *Th*, *W*. 8) um, *Th*, *B*. 9) hve ver, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*, *J*; þar er, *Th*, *B*, *W*. 10) logþis, *Th*, *W*; laugþu, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*; laugdom, *J*. 11) gengom, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*.

V. 2. *há sverð* oversætter ten Kate rigtig: *De hoogopgehevene zwaerden*, uagtet Worm giver det ved *altus gladius* i Eentallet. *bita* er Præsens, *bitu*, Imperf., er bedre. *skjöldum* er urigtigt, da *bita* styrer Accusativ.

V. 3. *gullroðinn*, guldrødnet ɔ: forgyldt.

V. 4. Worms Læsemaade *nið*, som han oversætter *fricabat*, sees strax at være en Skrivefejl; *at núa* hedder heller ikke i Imperfectum *nið*, men *ek núði*.

næfr, ɔ: *cortex betulæ*, Bark af Birketræ, som nu bruges til Huustækning. Den indvendige Hinde eller Bast, som vi ogsaa kalde *Næver*, har især været brugt til Klædningsstykker; saaledes hedder det i *Aasla Rujma* Str. 20 (*Færøiske Qvæder* S. 350):

Kjedling slou sujna dŏttur aa grygvu,
Taa dat eåv henni nævur-hygva;
ɔ: Kjellingen slog sin Datter med Gruen,
Da faldt af hende Næver-Huen.

Birkebenerne brugte, som bekjendt, denne Bark som Fodtöj, og fik deraf deres Navn. I et Kvad i Hk. (see Olafsens Nordens gamle Digtekunst S. 132) findes Benævnelsen *handar nafr* eller *næfr*, Haandens Bedækning, en Metaphor for Ringen, der igjen staaer ved en Metonymi for Guldet.

Upaatvivlelig har denne Næver i Oldtiden været brugt til Klæder i Almindelighed, og maaskee til Brynjer, og bliver da Hildes Næver passende at forklare om dette Dækningsvaaben.

V. 5. *Aungulsey*, de romerske Skribenters *Mona*, nu *Anglesey* i Nord-Wales, hvilken Ø Magnus Barfod indtog, og siges der i den Anledning i Hk. III, 212, at den var den tredie Deel af Bretland, som er for meget.

Onlugs hos Worm sees at være en Trykfejl, da han i Anmærkningerne nævner den *Onguls;* han holder den for een af Ørkenøerne, som vel er mindre sandsynligt.

V. 6. *of aldr*, *per secula.*

V. 7. Björner oversætter her heel besynderligt: *ubi ad nectar dearum bellicarum reges properarunt;* han maa altsaa fortolke det *laug dís*, som dog da burde hedde *dísa.*

Johnstones Læsemaade, eller rettere Gisning, *at lögðum leiki*, bliver at udlægge: til den bestemte Leg.

Graeter holder denne Læsemaade uimodsigelig rigtigere end Worms, som passende med de Gamles Brug, at bestemme Kamppladsen forud. Dog dette kan jeg aldeles ikke bifalde; *lavgðum* er kun Johnstones Gisning; *lavgðir* er en Sværdbenævnelse, blandt sverðaheiti i Sk. S. 214, jfr. Benævnelserne: *lögðis odd* i Hk. I, 35; *lögðis brandr* i Njála, *Interpr. lat.* S. 124, jfr. Eyrbyggja Saga S. 84; *lögðis leikr*, Sværdets Leg, ɔ: Kampen.

V. 8. *Lofðúngar*, ɔ: Konger, see Sk. S. 192 som för.

V. 10. Bonstetten oversætter her efter sin Maade: Mit Purpurfittig flog der Drache wundendürstend jenseits Eirareiland.

flugdreki bemærker en flyvende Drage, see Njála S. 183; *flugdreki sára*, Saarenes Flyvedrage, ɔ: Pilen (jfr. Benævnelsen *beinfluga* i Gunnlaug Ormstunges Saga S. 146).

Johnstone forklarer *ár* som Genitiv af *á*, en Aa, og oversætter: *apud promontorium juxta amnem*, som vel er en rimeligere Fortolkning end Worms *circa insulam Ar*, eller Björners *ut för ören Ar*, da her ikke med Grund kan søges nogen Stedsbenævnelse, men dog forekommer noget tvungen; thi hvad er dog egentlig Aaens Øre eller Næs; jeg tager derfor ikke i Betænkning her at udlægge *ár*, aarle.

XXII.

Hiuggu ver med hiorfe.
hvi[1]) se[2]) dreingr[3]) at feigri.[4])

1) hve, 6, 7, *R*, 2, 3, *K;* hverr, *J;* hvaþ, *Th*, *B*, *W*. 2) er, *Th*, *B*, *W*. 3) þrengum, *B*, *W*, *sidste Udgave;* drengi, *Bartholins Ant. S.* 41. 4) *eller* fergri M; fegri, *J.*

at hann[5]) i odda eli.
avndurd.[6])....[7]) verda.[8])
opt syt..[9]) [sa æfe,
er alldreigi nifter;[10])
illt kveda argann eggia
aurum[11]) at fverda[12]) leike;
hugblaudum kemur hvergi
hiarta sitt at gagne].

5) hun, *W*, *begge Udgaver*. 6) aundverdur, 6, 7, *R*, 2, 3, *K*, *J*; onþurþur, *Th*, *B*, *W*. 7) latinn, *de øvrige*. 8) verdi? *J*. 9) syter, *de øvrige*. 10) nester, 3, *Th*, *B*, *K*, *W*. 11) aurn, *B*; auru, *Th*, *W*. 12) hilldar, *J*.

Nu er Skjalden færdig med at besynge sine Kampe og gaaer med denne Strophe over til almindelige Betragtninger over Tapperhed og den uundgaaelige Skjæbne.

V. 2. Sandvig oversætter her efter Worm:

Hvad vissere end Døden?
Skjönt Mand i Odde-Haglen
I første Led er stillet.

Björner:

Hvad är hjeltar fegare (*magis in fatis*)
Än at i uddastormen
Främst döden undergå?

Men *drengum* er kun en Trykfejl, og desuden burde det da hedde *feigra* og ej *feigri*.

Graeter, følgende Johnstones Læsemaade *hverr* og *fegri*, faaer en heel anden Mening ud af det:

Wer mag schöner unter den Jünglingen seyn,
Als wer mitten im Pfeilensturm
Dem Feind entgegentrosst und bleibt!

Paa den Maade fik man vel en antagelig Mening, og endogsaa en skjön Tanke, men den maa dog vige for den, som den ligefremme Fortolkning af Oldbogens Ord leder til. *Hvi* bemærker ikke, som Johnstone i Glossariet vil, *qvis*, men derimod *qvomodo; feigr* bemærker, som bekjendt, *morti vicinus;* det hedder saaledes: hvorlunde skulde vel Helten være vissere Døden, om han end i Oddenes Uvejr er stillet forrest.

V. 4. *avndurðr*, d. s. s. *öndverðr* (af *and*, præpos. *insep*., gr. ἀντι) *e regione positus*. Beholder man *verða*, da maa man helst læse *öndurðan láta*, og underforstaae *þeir*, og construere: *at þeir láta hann verða öndurðan*. Jeg foretrækker dog at beholde *látinn*, og hylde Johnstones Gisning *verði*, saa at *hann* bliver Subject.

V. 5 og 6. Graeter oversætter her med Johnstone: *Oft quält den des Lebens Kummer*, *der die Gefahren des Krie-*

ges floh; det er: begræder den Livet o. s. v.; Livet maa forklares ved Livets Tab paa Sottesangen, og maa dette Distichon tages i Forbindelse med det Foregaaende.

„Eitt sinn skal hverr deyja;"

dermed trøstede sig Thorer Jökul (Sturlúnga Saga II, 224), da han lagde sig under sit Banehug. Det er denne samme saa ofte fremsatte Tanke, der i nærværende Strophe paa saa skjön en Maade nöjere udvikles. Den allerførste Gang jeg læste disse Linier, og strax fattede deres rette Betydning, mindedes jeg om hine græske Krigsskjalde Tyrtæus's og Kallinus's herlige Kvad, der har været noget af min Ungdoms kjæreste Læsning, hvori paa flere Steder findes paafaldende Lighed i Udtryk med nærværende Kvad, og navnligen med denne Strophe. Det var mig derfor behageligt siden at erfare, at baade har Ch. A. Klotz i sin Udgave af *Τυρταιου τα σωζομενα*, Altenb. 1767, S. 213-221, ladet aftrykke hele Ragnars Kvad i Björners latinske Oversættelse, og have Johnstone og Graeter ogsaa udtegnet de for ovenmældte Lighed i Udtryk mærkeligste Vers af Tyrtæus og Kallinus. Ved min ovenanførte Forklaring af de foregaaende Vers bliver ellers Ligheden af disse med Kallinus's 13-16 Vers først paafaldende mærkelig. Grækeren kappes med Nordboen i Udtrykkets Kraft og Skjönhed:

Οὐ γάρ κως θάνατόν γε φυγεῖν εἱμαρμένον ἐςὶν
Ἄνδρ᾽, οὐδ᾽ εἰ προγόνων ᾖ γένος ἀθανάτων;

og i de tvende følgende Vers:

Πολλάκι δηϊοτῆτα φυγὼν καὶ δοῦπον ἀκόντων
Ἔρχεται, ἐν δ᾽ οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου,

træffer man netop den selvsamme Tanke, som:

opt sýtir sá æfi er aldreigi nístir;

som ogsaa findes i Havamaals 17de Strophe (Edda Sæmundar hinns fróða ed. Afzelii S. 12), jfr. Magnusens Fordanskn. III, S. 108:

Osnjallr maðr	d. e. Uklog Mand
hyggst muno ey lifa,	Troer at kunne evig leve,
ef hann við víg varast;	Hvis Kampen han undflyer;
en elli gefr hánum	Men Alderdom giver ham
engi frið,	Ingen Fred,
þótt hánum geirar gefi.	Skjönt Spyd ham den give.

V. 7 og 8. *kveða,* man siger, nemlig *at vera.*

Sandvig oversætter efter Worm og Björner: Det er ondt at vække den frygtbetagne Örn til Strid; Örn maatte da i alt Fald være en poëtisk Mandsbenævnelse. At forklare den anden Læsemaade *auru*, hvilket man ogsaa kunde falde paa, som Dativ af *avr*, en Piil, saa det kom til at hedde med Piil eller Budstikke, er mindre rigtigt, og Læsemaaden *avru* er upaatvivlelig fremkommet ved, at m-Mærket over *u* har været udslidt i Oldbogen. Graeter forklarer *aurum* som Substantiv: Det er svært for den Tapre at egge den Fejge til Kamp. Jeg foretrækker, at lade *aurum* gaae paa *leiki*, da hedder det: Det er ondt, ɔ: det hjælper ikke, eller er spildt Umage, at egge den Fejge til den raske Sværdeleg.

V. 9 og 10. *gagn*, Gavn, fr. *gain*, bemærker ogsaa Sejer; saaledes udlægger Sk. Thorlacius *gagnsvanir* i Thorsdrape St. IV (Ant. bor. Sp. VII, S. 73) ved *vincere sveti* (heraf det franske *gagner*). Her bliver det altsaa: den Blødhjærtede kommer hans Mod ingensteds til Sejer, o: den Fejge vil ingensteds sejre.

XXIII.

Hiuggu ver med hiorfe!
[hitt tel ek jamt1) at gange2),
at samtoge3) sverda,
sveirn i mote sveine4);
hraukkvat5) þegn fyrer þegni,
þat var dreings adal leinge;
ey6) skal astvinur meya
einhardur7) i dyn sverda.
. . . .
. . . . .8).]

1) jafnt, *Th*, *B*, *K*, *W*, *J*. 2) gagni, *K*. 3) samtoger, *Th W*; samloger, *B*. 4) einum, *Th*, *B*, *K*, *W*. 5) hrokkve ei, *Th*, *B*, *W*. 6) æ, 3*m*, *Th*, *B*, *Km*, *W*, *J*. 7) einarþur, *Th*, *B*, *W*. 8) *Ligeledes er der paa dette Sted Plads aaben for to Vers* i 7, *R*, 2, 3, *K*.

V. 2-4 construeres: *hitt tel ek jafnt*, *at sveinn gángi í móti sveini at samtogi sverða*; som ogsaa Saxo siger: *duos cum uno decernere ut iniqvum ita probrosum est*. Kampens Omskrivning, *at samtogi sverða*, betjener ogsaa Egil Skallegrimsson sig af i et i hans Saga (S. 569) opbevaret Kvad; jfr. ligeledes Orm Storolfssons Saga, see Bartholins *Ant.* S. 161.

V. 5. *þegn*, engelsk *thane*, jfr. Færöiske Qvæder S. 486 o. fl. St.

V. 6. *aðal*, *indoles*, *ingenium*.

V. 7. *skal sc. vera*. Stedse skal Møernes Elskovsven være uforfærdet i Kampen. Her træffer man igjen samme Tanke som hos Tyrtæus I, 28-30, S. 5:

Ὄφρ᾽ ἄρα τῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ,
Ἀνδράσι μὲν θνητοῖσιν ἰδεῖν ἐρατὸς δὲ γυναιξὶ
Ζωὸς ἐὼν, καλὸς δ᾽ ἐν προμάχοισι πεσών.

I denne Strophe fattes to Vers, som adskillige af Afskriverne, ligesom Sandvig, Graeter og flere, holde for at være glemte. Jeg har om denne Mangel sagt min bestemte Mening ovenfor S. 72.

XXIV.

Hiuggu ver med hiorſe!
[hitt ſyneſt mer raunar,
at forlaugum fylgiom,
ſár gengur of[1]) ſkaup norna;
eigi hugda ek Ellu
at alldurlage míno,
þa er ek blod vali bræiddak,[2])
ok bord a lög keyrþak;
vitt fengom þa varge
verd i Skotlands ſjördom].

1) um, *B*, *W*. 2) breiddac, 7, *J*; bræþþa, *Th*, *B*, *W*; mino, *R*.

V. 2. *raunar*, adverbialiter sc. *vegna*, formedelst Erfaringen ɔ: *profecto*, vistnok, sikkert.

V. 3. *forlög*, *leges ante determinatæ a Diis*.

V. 5. Lagerbring forklarer i sin Svea R. Hist. I. 156, 157 *Ellu* ved Alderdom, og oversætter: „Aldrig trodde jag, at Ålderdomen skulle åga, eller lykta mina gamla dagar;" Foruden hvad der ellers kan tale herimod, hedder ogsaa Alderdom *elli* og ej *ella*. Det er Ragnars Fjende Ella, som her menes, og siger Ragnar, efterat han ved de foregaaende 3 Vers har trøstet sig ved, at det ikke skede uden de höje Guders Medvirkning: Ej tænkte jeg Ella ved mit Livs Ende ɔ: at Ella skulde berøve mig Livet.

V. 6. *aldrlag* for *aldrs lag* ɔ: *ætatis jactura*, jfr. Gloss. Eddæ I. og II.

V. 7. Hvorledes Sandvig og de Ældre have faaet den Mening: „Da halvdød jeg Blodet skjulte," ud af dette Vers, indseer jeg ikke, og denne Mening er desuden uforstaaelig. Johnstone tager *blóðvali* for at være sammensat (af *valr*, Nederlag) og oversætter: Da jeg udbredte et blodigt Nederlag (i Ellas Land). Dog mærke man sig, at *vali* ikke er Acc. sing. men Acc. pl. Graeter derimod forklarer *blóðvalr* meget sindrig (af *valr*, en Ganger): da jeg udbredte Blodhesten ɔ: udspændte min blodige eller efter Blod tragtende Køls Sejl. Hvor sindrig denne Mening end er, og hvormegen Styrke den end vinder ved den Bemærkning, at Ragnar ikke, för han kom i Land, kunde anrette et Blodbad der, saa vover jeg dog ikke at tiltræde den. Valgde man Læsemaaden *breidda*, kunde man forklare det, bredte Blod for Falken, dog dette er ikke tilfredsstillende.

Valr bemærker en Falk, *blóðvalr* altsaa (jfr. Sk. S. 181) en Ravn eller Örn.

bræda (udledt af *bráð*) bespise, til Hjemmel for hvilken Bemærkelse af Ordet *bræda* jeg vil anføre Substantivet *bræðir*, En som giver Rovfugle Aadsler (Hk. see J. Olafsens Digtekunst S. 90, jfr. selve Verbet *bræða*, S. 74).

Nu er det vel sandt, at dette Vers i Forbindelse med det følgende kommer til at gjöre et *ὕστερον πρότερον*; men jeg troer, at man ikke maa regne Skjalden det saa nöje, og kan han maaskee ogsaa have taget Hensyn til Ledingsfærd i Almindelighed og ikke just til nogen enkelt. Ogsaa Rask i sin Anvisning til Isländskan, S. 267 oversætter ligeledes:

När jag korpar gödde,
Och körde köl paa sjö.

XXV.

Hiuggu ver med hiorfe!
[hitt hlæer 1) mik iafnan,
at 2) Balldurs 3) fedur 4) bekke
bwna veit ek at sumlum 5);
drekkom bjór at bragde
or bivgviþom hausa;
syter ei dreingur vid dauda
dyrs 6) at fiolnis 7) husum;
eigi kem ek med ædru
ord til vidris hallar.] 8)

1) hlægir, *B*, *W*. 2) þaþ, *Th*, *B*, *W*. 3) Ballþur, *Th*, *W*. 4) fedors, *J*. 5) sumblom, *J*. 6) durs, *Th*. 7) fiolins, *W*; Fiavlnis, *J*. 8) borda, 6*m*, 7*m*, 3*m*, *K*.

V. 2. *Hitt hlæir mik*, det glæder mig, jfr. Sturlúnga S. II. 257, Halfs S. S. 28.

V. 4. *at sumlum*, til Drikkelag.

V. 5. *bjór*, angelsaxisk *beor*, kymrisk *beoir*, tydsk *bier*, engelsk *beer*, fransk *biere*, italiensk *birra*.

V. 6. Den ældste Udgiver O. Worm oversætter dette og det forrige Vers: *Drekkum bjór at bragði ur bjúgviðum hausa. Bibemus cerevisiam brevi ex concavis crateribus craniorum*, og tilföjer i Anmærkningerne: *sperabant heroes, se in aula Othini bibituros ex craniis eorum, quos occiderant.* Ham have de sildigere Fortolkere og ligeledes alle vore Historieskrivere blindt hen fulgt. Saaledes oversætter Christen Berntszön:

Vi hugge med Kaarde.	Gaat Øl at tylle
Nu vil vi ej spare	Ok Halsen at skylle
Af Hjærneskal	I Othins Sal.

Det er min Glæde Der vil jeg kvæde
Foruden al Tyst, Ok slykke min Tørst.

Bartholin, hvis Autoritet vel fornemmelig har haft stor Vægt, i Ant. Dan. S. 558: *ex concavis craniorum poculis.*

Sandvig:

Snart vi Øl skal drikke
Ud af Hjærneskaller.

Graeter i den ældre Fortydskning:

Nicht lange mehr, so trinken wir dort
Aus der Feinde geräumigen Schädeln!

Allerede i nordiske Kæmpe-Historier I B. 3. S. 173-176 har jeg fremsat og udviklet Grunden til den rigtige Udlægning af disse tvende Vers, desto udførligere, fordi Prof. Joh. Boye i sit Skrift: Bibelen og Homér, eller Mythologiens Værd i Literaturen, S. 39, og siden i sin Antikritik mod Recensionen i dansk Literatur-Tidende, 1822, S. 164, der er indrykket i samme Tidende S. 235, endnu hyldede de Ældres Fortolkning. Da han siden i Aftenbladet 1823 Nr. 46 endnu vilde forsvare hin Udlægning, udviklede jeg Sagen endnu omstændeligere i Kjøbenhavns Skilderi for samme Aar Nr. 96 og 97, i et Stykke under Overskrift: Noget om Drikkekarrene i Valhal, og behøver jeg derfor her kun at fremsætte, hvad jeg alt der har sagt. Det hedder nemlig lige efter Ordene: Vi drikke snart Øl af Hoveders Krumtræer. *bjúgr* bemærker krum, *viðr*, Træ og *haus* staaer ved en Synecdoche for *höfuð* (see Sk. S. 202). Hoveders, eller om man hellere vil, Hjærneskallers Krumtræer er en Metaphor i Omskrivning for *Dyrehorn*, hvilke vore Forfædre, som bekjendt, brugte som Drikkekar. Denne Udlægning af disse Ord, saa naturlig den er, saa er den og ligefrem grundet i Ordenes Former; hvorimod den anden er grundet paa höjst vilkaarlige Gisninger, og saaledes baade tvungen og unaturlig. Saaledes har Johnstone, som i sit Glossarium nöjagtig angiver Formerne, for, som sine Forgjængere, at kunne oversætte: Soon from the foe's capacious scull we'll drink the amber beverage: maattet læse *bjúgviðum*, og forklare det *cavitatem lato*, og ansee *hausa* som en obsolet Ablativ. Han læser først *bjúg-viðum* istedenfor *bjúgviðum*, og faaer derved (thi *bjúgr* bemærker krumböjet, ikke konkav) det besynderlige Ord *krumvid* eller *kroget-bred;* dernæst antager han *hausa* som en obsolet Ablativ af *haus*, hvilken Ablativform er aldeles modstridende Declinationssystemet, og kunde kun være rigtig, om Ordets Nævneform var *hausi*, da derimod *haus* maa i denne Form hedde *hausi* eller *haus* (Prof. *Rasks Anvisning til Isländskan*, S. 78); han har derhos, for at understøtte denne tvungne Fortolkning, maattet, imod sin Angivelse i Glossariet, oversætte *hausa* som Fleertal, og desuden tillægge *Fjenders*, hvortil naturligviis aldeles intet tilsvarende Ord findes i Originalen. Jeg haaber, saaledes tilstrækkeligen at have tydeliggjort Rigtigheden af min Udlægning af dette Sted, af hvilken følger, at vore Historieskriveres Beretning, at Einherierne

i Valhal drak Øl af dræbte Fjenders Hjærneskaller, som urigtig, aldeles bortfalder.

Flere Lærde have og, tildeels uden at kjende til hinandens Arbejder, til forskjellige Tider udlagt det paagjældende Udtryk rigtig, men da det er skeet i Forbigaaende, i tildeels lidet bekjendte Skrifter, er man først i de sildigste Tider bleven opmærksom derpaa.

1769 *Svend Sølvesen* i *Rimur* af *Gissuri Jarli Þorvaldssyni*, hvilke siden ere trykte *Leirárgörðum*, 1800. Ved at betjene sig af Metaphoren *bjúgvið hausa*, S. 16, forklarer han den i en Anmærkning nedenunder ved Drikkehorn. Stedet, som er i den senere islandske Digtekunsts Smag, lyder saaledes:

Báru sveinar bekkjum fyrir bjúgvið hausa,
Góms að skerjum bragna brúsa
Brymgarðarnir öldu krúsa;

hvilket lige efter Ordene hedder paa Dansk: Svendene ombare Hoveders Krumtræer forved Bænkene, og Krusenes Bølgesøer bruste mod Folkenes Ganeskjær.

1780 *John Olafsen* i *Essai sur la musique ancienne et moderne*, T. II. à Paris; han oversætter nemlig Stedet: *Bientôt j'y boirai de la cervoise dans de cornes recourbées*.

För eller senere af *Gunnar Paulsen* i Anmærkningerne til Egils Saga, S. 212. (Han døde 1791 og har formodentlig skrevet dette Arbejde för 1780). Ved der at udlægge Udtrykket: *óðs dýrs eyrna viðr*, et vildt Dyrs Øre-Træ, ved Horn, anmærker han tillige, at *hausa bjúgviðir* i Krákumál betyder Hoveders Krumtræer og dette igjen Horn. Og endelig 1813 af Prof. Magnusen i *Forsøg til Forklaring af nogle Steder af Ossian* (*Skand. Lit. Selsk. Skrifter* for 1813, S. 323.)

Til Beviis paa, at Forfædrene troede, at der i Valhal skulde drikkes af Horn, vil jeg kun fremstille et Par Steder af mange; i Grímnismál Str. 36 hedder det:

Hrist ok Mist	d. e.	Hrist og Mist
vil ek at mèr horn beri,		Skulle mig Horn bære,
Skeggölld ok Skavgul,		Skægøld og Skøgul,
Havkk ok Herfjötur,		Høk og Herfjøt,
Hildi ok þrúþi o. s. fr.		Hilde og Thrude o. s. v.
þær bera einherjom avl.		De skjenke Ejnherier Øl.

Hrafnagaldur Oðins, Strophe 19, S. 226:

Skögul at skutlum	d. e.	Skøgul ved Borde
skaptker Hnikars		Skjenked af Boller
mat af miþi		Med Mimers Mjød
Mimis hornum.		Hornene fulde.

I sin senere Fortydskning forklarer ogsaa Graeter den rigtige Udlægning, og oversætter:

Nicht lange mehr, so trinken wir dort
Aus der Häupter gebogenen Aesten.

V. 10. *borða*, var, for Assonancens Skyld, bedre end *hallar*, som dog sandsynlig er den oprindelige Læsemaade.

Balders Fader samt *Fjølner*, den Mangfoldige eller Mangfoldighedens Frembringer (Magnusen, a. St. I. 157) og *Vidrer*, den Sejrende eller den Kloge (Gloss. til Njála); Vejrfrembringeren (Magnusen I. S. 158) ere Benævnelser paa Odin.

XXVI.

Hiuggu ver med hiorfe!
[her villdo nu 1) aller
Burer Aflaugar braundum
biaurtum 2) Hillde vekia, 3)
ef vandliga 4) visse
of 5) vid farar 6) ossar;
Hve ufaer 7) ormar
eitur fuller mik flita;
modernis fekk ek mínom
maugum sv'at 8) hiortu 9) duga.]

1) mig, 7, *J*, 2) bitrum, *Th*, *B*, *W*. 3) vekkia, *Th*, *B*, *W*. 4) vandlige, *W*. 5) um, *Th*, *B*, *W*. 6) viþfarer, *B*. 7) ofær, *B*. 8) svo at, *Th*, *B*, *W*, 9) hiortun, *Th*, *B*, *W*.

V. 2. Hos Stephanius (*Not. in Sax.* S. 192) staaer *villdur*.

V. 3. *burir Aslaugar*, Ragnars Sönner med Asløg.

V. 4. Worm, som læser *bitrum*, lader dette Ord gaae paa *Hildi*, og oversætter *amarum bellum excitare*, ten Kate og flere følge ham: „*met krijgsgeweer eenen bittren Oorlog verwekken*. Det gaaer ikke an, hvilket Graeter ogsaa har bemærket, thi *bitrum* maa naturligviis henføres til *bravndum*, men hvad Graeter antager, at *bitrum* her er et upassende Tillægsord til *bröndum*, er mindre rigtigt; thi *bitr* bemærker her ikke, som Björner kalder det: *med bittra Svärd*, men derimod skarp, og det findes ogsaa hyppig brugt i Forbindelse med Sværdbenævnelser; t. Ex. Sigurd Fáfuersbanes 2det Kvad, Edda II. S. 165:

nú er blóðugr örn	Nu er en blodig Örn
bitrum hjörvi	med skarpen Kaarde
bana Sigmundar	Sigmunds Bane
á baki ristinn.	paa Bagen ristet.

Ligeledes i et Kvad af Sighvat i Hk. II. S. 214: „hjor bitran;" jfr. Knytlinga S. S. 32. En Variant til Hervarar Saga, *ed. Hafn.* S. 10 siger om Sigurdlames Sværd Tyrfing, at det var „*allra sverða bitrast*, og kunde *bita jafnt járn ok stein sem klæði*." I Olaf Tryggvasons Saga (Fornmanna Sög-

ur II. S. 255) siges om det Sværd, Kong Olaf gav Kjartan Olafsson, *þat var hit bitrazta vopn.* Ogsaa i den færøiske Dialekt forekommer Ordet i denne Bemærkelse, see Færøiske Qvæder S. 376:

O aj teár bitru eggjar
Og ej de skarpe Egge.

bjartr er vel et meget passende og tillige, som Graeter udtrykker sig, skjönt Tillægsord til Sværdet, men dog passer *bitr* her, hvor der ikke er Tale om en Parade, men om den grueligste Hævn, Raguar vænter, at hans Sönner vilde tage over ham, ulige bedre, hvorfor jeg ikke tager i Betænkning at foretrække denne Worms Læsemaade.

V. 6. *ossar* er en obsolet Acc. for *vorar;* vort (ɔ: mit og Ellas) Mellemværende.

V. 7. Bjørners *úfær* er urigtigt og hidrører fra, at han har læst Worms Runer ᛅᛁ som *æ* istedenfor, at de her bör læses *ae.*

V. 8. Graeter vil her læse *eitr-sullir* for *eitr-fullir;* men dels har f i den nordiske Palæographi et fra *s* ganske forskjelligt Udseende, dels hedder svulne *sollnir* og ej *sullir,* der er et Substantiv og bemærker Bylder, der her ej kan passe. Om dette udtrykker Saxo sig saaledes C. 9: *Comprensus atque in carcerem conjectus, noxios artus colubris consumendos advertit, utque ex viscerum suorum fibris triste viperis alimonium præbuit.*

V. 9. *móðerni, maternitas, maternum genus;* man mindes at Asløg efter Beretningerne holdtes for at være en Datter eller Ætling af den navnkuudige Sigurd Fafuersbane.

V. 10. *mögr,* en Sön, jfr. det angelsaxiske *mæg,* møsogothiske *magus* samt det galiske og irske *mac.* Per Syv udlægger det urigtigen Maager, thi *mágr* og *mögr* ere heelt forskjellige Ord. (Jfr. *Thorlacii Ant. bor.* Sp. IV. S. 28.)

hjörtu bör naturligviis foretrækkes *hjörtun.*

XXVII.

Hiuggu ver med hiorſe!
[hardla 1) lidur 2) at arſe,
grimt ſtendur grand af nadre, 3)
Goinn 4) bygger sal hiarta;
væntum hins at vidris
vaundur 5) i Ellu 6) ſtande, 7)
sonum mínom man 8) svella

1) harda, *R.* 2) liþum, *Th.* 3) noþru, *Th. B, W.* 4) Góin, J. 5) vondum, *B.* 6) Elle, 2, *Km.* 7) bloþe, *Th, B, W.* 8) mun, *B;* mune, *Th, W.*

sín 9) faudur 10) rad inn 11) verda,
ei muno 12) snarper 13) ſveinar
sitt 14) kyrt vera lata.]

9) sinn, 7, *J.* 10) modur, 3*m*, , *Th*, *B.* *Km*, *W;* fedr, *K.* 11) radinn, 7, 2, *Km;* roþinn, *Th*, *B*, *W;* rádin, *J*, 12) mano, 7, *J.* 13) skarpir, *B.* 14) sett, *Th*, *B*, *W.*

V. 2. Man kunde gisne *erfi*, Arveøl, men *arfi*, Arv, kan meget vel forklares som en Metonymi (Aarsagen ved dens Virkning) for *dauða;* det lider haardt mod min Død.

V. 3. *naðr* m. og *naðra* f., Øgle, angelsaxisk *nadere*, møsogothisk *naðr*, latinsk *natrix* baade *naðri* og *nöðru* kan altsaa være rigtigt. At *naðra* bemærker *vipera* sees af, at den ældste islandske Bibeloversætter giver ἔχιδνα hos Matthæus ved dette Ord.

V. 4. Brystet benævnes ifølge Sk. S. 206 passende ved *hús eða garð hjarta;* Hjærtets Sal er altsaa ogsaa en Benævnelse paa Brystet.

V. 5 og 6. *vöndr*, et Slags Træ, Vaand; Vidrers Vaand, en Benævnelse paa et Sværd eller Spyd.

Beholder man Worms Læsemaade *blóði* faaer man ingen Mening ud af det, da der fattes Verbum. Desuden fortjener *standi* at foretrækkes ogsaa for Halvassonancens Skyld.

Varianten *elli* er aabenbar urigtig; og Lagerbrings Mening, (Sv. R. Hist. I. 156) at *Ella* bemærker Alderdom, kan her endnu mindre end i Strophe 24 tilfredsstillende godtgjöres.

V. 7 og 8, Suhm (kritiske Hist. 3 B. S. 641) formener, at Vers 7 bör forklares som afhængende af *væntum;* men jeg seer ej, at det hjælper os noget.

Worm læser:

sonum minum mune svella
sinn moðr roðinn verða

mune er urigtigt og det bör hedde *mán;* oversatte man det: for mine Sönner ville svulne deres Vrede, stod *roðinn verða* uden Betydning; man kunde give det: For mine Sönner vil vorde at (ɔ: komme til at) svulne deres rødnende (blussende) Vrede; men det bliver dog altid höjst tvunget, om ikke tillige urigtigt og utilfredsstillende. Beholder man derimod Tæxtens Ord, da kan V. 8 ligefrem forklares som en Objectsætning for V. 7, og ved *ráðin* underforstaaes *af dögum*, saa det kommer til at hedde: mine Sönner ville svulne over, at deres Fader vorder tagen af Dage.

V. 10. *sett*, sat, kan kun med tvungen Forklaring anvendes, derimod er „*at láta sitt* (deres Vedkommende) *vera kyrt*" en gammel Talemaade, som her passer ret godt.

Ragnars Forhaabninger sloge ikke fejl. Hans Sönner hævnede hans Død paa Ella, see Ragnar Lodbroks Saga i Nord. Kæmpe-Hist. I. γ. S. 71.

XXVIII.

Hiuggu ver med hiorfe!
[Hefisk 1) fimtigum 2) sinna 3)
fólk oroſtur framdar
flein þings bode ok eina; 4)
minnſt hugde 5) ek manna,
at mer vera ſkyllde,
ungur namk 6) odd at rióda,
annar konungur frægre, 7)
oſs muno 8) æſer 9) bióda,
er at 10) ſytandi daude]. 11)

1) hefik, *R*, *K*; hefek *Th*, *B*, *W*. 2) fimmtygum, 3; femtigu, *Th*; fim-tio, *J*. 3) sinnom, *J*; siuni, *Bartholin S.* 525. 4) *maaskee* eino, *ligesom i Km*, *J*. 5) hugþa, *Th*; hugda, *J*. 6) nam ek, *Th*, *B*, *W*. 7) fremri, *Th*, *B*, *W*. 8) mauo, 7, *J*. 9) *Æsar Th*, *W*. 10) ei, *Th*, *B*, *W*. 11) dauda, 7.

V. 2. *hefisk* er vel en Plebejisme for *hefi'k*. *sinna*, Gen. pl. Med ten Kate at forklare det om Tvist (*senna*) gaaer naturligviis ej an.

V. 3. *fólk-orostur framdar*; Worm oversætter det ved: *proelia sub signis facta*, og ten Kate, følgende ham:

Ik heb vijftigmael Volk-twitstingen
Onder eere-teikens volbragt.

Berntszön forklarer det i Randen: En og halftredsindstyve Slaktninger hafde Regner holdet offentlig imod sine Fjender onder oben og udslagne Fane. Graeter veed ej, hvad der berettiger Worm til her at oversætte: *proelia sub signis*; Grunden hertil ligger i Ordet *fólk*, der bemærker *acies militum*, see Gloss. til Edda I og II og til Njála; deraf *fólkdjarfr*, djærv i Slaget (Gloss. Eddæ II); *fólk-orrusta* er altsaa *pugna regularis*, *ubi acies instruitur* (see Olafsen S. 157, jfr. Hk. II, 394, III, 20, 43).

V. 4. *flein-þings-boði* udlægger Graeter *Pfeil-Versammlungs-Entbietung*, og forklarer det om Opbud ved Ledingspilen (*herör*); *flein-þing*, Pile-thing ɔ: Kamp; *bod* bör hellere forklares om selve Ledingspiil eller Budstikke, end om Indbydelse; det bliver da: jeg har med Budstikken fremmet 51 Hovedslag; jfr. Benævnelserne *bryn-þings boðar* i Ørvarodds Saga (Rasks Sýnishorn S. 124) og *egg-þings boðar*

i Gretters Saga (Björn Markussons Sagasamling i Kvart S. 159); *fleinþings boði* kunde ogsaa udlægges i Pilethings Gilde, men det leder her til Tavtologi.

eina kan henføres til *orrostur*, og bör derfor ikke forkastes, skjönt *einu* henført til *fimtigum*, var grammatisk rigtigere.

V. 7. *nam*, Imperf. af *at nema*, *discere.*

V. 8. *fremri*, *præstantior.*

V. 10. *dauði*, Subject; *dauða* kunde og forklares, og var da Object for *sýtandi.*

XXIX.

[Fysunst1) hins2) at3) hætta!
heim bioda4) mer Diser,5)
sem6) fra Herjans haullo
hefer Oþinn mer sendar;
Gladur skal ek aul med Asom
i aundvege drekka;
Lífs ero lidnar stunder
Hlæande7) skal ek deya].8)

1) fysumz, 7, *og flere.* 2) heims, *Kl;* hinns, 2. 3) *fattes i B, W.* 4) bioþe, *Th, B, W.* 5) Dyser, *Th, B, W, Kl.* 6) som, *Kl.* 7) lægianþe, *Th, B, W.* 8) deigia, *Th.*

V. 1. Den af Graeter bemærkede Læsemaade i Worms Udgave, *fysu mut*, falder ten Kate til Last, og er en Forvexling af Runerne ᚢ og ᛋ; og det er ikke den, men selve Versets Betydning, der har bragt Worm til at oversætte: *fert animus finire; ek fysist, cupio*, af Adjectivet *füs*, *cupidus*, hvoraf det danske Fremfusenhed, Fusentast (*Thorl. Sp.* VII, S. 58).

V. 2. *Disir* kalder ten Kate *Dienaressen*, det maatte da være Odins Tjenerinder, men til denne Forklaring er ingen etymologisk Grund; ligesaa lidt som Bonstetten kan have Medhold, naar han kalder dem *die Göttinnen der Rache.* Diser, ɔ: Gudinder, her Gudinder for Kampen, d. e. Valkyrier.

V. 3. *Herjan*, ɔ: Hærføreren, den Hærgende, Stridende (Magnusens Edda I, 157) er eet af Odins Navne, jfr. Snorra Edda S. 24.

V. 5. *Öl* bruges her, som ofte ellers, for Alliterationens Skyld, isteden for *bjór*, der ogsaa brugtes i den 25de Strophe, som er denne Driks Benævnelse blandt Aser, ligesom den blandt Mennesker kaldes Øl; see Sæmunds Edda, Alvismál Strophe 35.

V. 6. *öndvegi*, det ypperste Sted i en Sal, eller ved et Bord, ligeover for Dören.

Om de Glæder, der væntede Helte i Valhal, taler Vafþrúðnismál Str. 41:

Allir einherjar	d. e. Alle Einherjer
Oðins túuum í	I Odins Vange
höggvast hverjan dag,	Hugges hver en Dag,
val þeir kjósa	Val de kaare,
ok ríða vígi frá	Fra Kampen de ride,
Öl með Asom drekka	Øl med Aser drikke
ok seðjast Sæhrímni,	Og mættes af Sørimner,
sitja meirr um sáttir saman.	Sidde derpaa enige sammen.

Jfr. Haddíngja-Qviða og fl.

V. 7 og 8. *Lifs ero liðnar stundir,*
læandi skal ek deya.

Da disse tvende dejlige Linier især have bidraget til at skaffe Krákumál megen Auseelse, vil jeg tillade mig her at nedskrive nogle af de vigtigste Oversættelser af samme, som en Prøve paa disses Aand i det Hele.

Worm: vitæ elapsæ sunt horæ
ridens moriar.

Berntszön: Hvor der skal svællis Mit Liv nu kvællis.
Baad' Øl og Mjød Jeg leer dog sødt.

Lambert ten Kate: Des Levens stonden zyn verleden,
Lachende zal ik sterven.

Björner: Lifsstunder äro lidna
Leende skal jag dö.

Mallet: Les heures de ma vie se sont écoulées,
je mourrai en riant.

Sandvig: Min Livstid er forløbet,
Nu skal jeg *dø med Latter*,

hvorom han dog siger: „Kun den sidste Linie staaer mig ej an, Grundskriften har noget höjt ved sig, som Oversættelsen ikke har naaet den hundrede Deel af."

Johnstone: The moments of my life are fled,
The smiles of death compose my placed visage.

Graeter: Des Lebens Stunden sind nun dahin
Ich sterbe mit Lachen.

Gråberg af Hemsö: Suona l'ora estrema della mea vita,
ed io muojo ridendo.

Herbert: The hours of life have glided by;
I fall, but smiling shall I die.

Nyerup: Jeg nu kun tragter Jeg Kval ej agter
at dø med Il men dør med Smil.

Med dette Udtryk kan jævnføres de skjönne Linier om Kong Half, som opbevares i hans Saga:

Það munu seggir	Det monne Kæmper
Að sögnum gjöra,	Kundbart gjöre,
At Hálfr konúngr	At Half Konning
Hlæandi dó.	Leende døde,

TILLÆG TIL N:R 8 AF HERMOD.

Modbemærkninger

ved Professor Rasks Recension over min Udgave af „Krakas Maal eller Kvad om Kong Ragnar Lodbroks Krigsbedrifter og Heltedöd."

NAAR vor förste Sprogforsker og den især i alt, hvad der angaaer oldnordiske Sprogminder, saa udmærkede Lærde erklærer mit ovenmældte Arbeide for „den vigtigste, lærdeste og nyttigste, samt med mest Flid og Kritik udförte Bearbeidelse af noget oldnordisk Digt, som vi endnu have at opvise i Modersmaalet," saa maa jeg vist nok være fuldkommen tilfreds med Arbeidets Modtagelse; og da han ikke blot bifalder Bogens Hovedstykker, den latinske Oversættelse, Undersögelsen om Kvadets Alder, og de kritiske og philologiske Anmærkninger, men endogsaa belægger disse med en Berömmelse, som jeg er undseelig ved at modtage; saa kan jeg med Glæde finde mig i hans Indvendinger, som kun angaae Enkeltheder og mindre betydelige Ting. Men da det af hans Fremstilling er öiensynligt, at han har fremfört disse Indvendinger, ikke af Lyst til at fremstille formeentlige Feiltagelser i Ubetydeligheder, men for at bringe det Omhandlede til den störst muelige Klarhed og Rigtighed, saa skylder jeg Sagen at fremsætte Erindringer mod de fleste af hans Udsættelser, da jeg ikke kan være enig i hans Anskuelse, og troer at kunne fremstille yderligere Forsvar og Oplysning.

Recensentens förste Bemærkning angaaer min danske Oversættelse af Kvadet. Da jeg her ikke kan troe, at det kan være Rec's Mening, skjönt det rigtignok synes at ligge i hans Udtryk, at det skulde være en Mangel ved min Oversættelse, at jeg i samme har bundet mig til det gamle Versemaal og Bogstavrim, som han indrömmer at være skikket til „at give Udtrykket en særdeles Kraft og Klang;" saa vil jeg holde mig til den Indvending, som han nöiere udförer, at jeg for meget har beholdt de gamle Udtryk (Metaphorer og Omskrivninger), og det endogsaa uden Forklaring, „da det i det

allermindste havde været nödvendigt at tilföie slige Ords Forklaring i en Anmærkning." Grunden til, at jeg i Krakas Maal har brugt flere gamle poetiske Udtryk, end jeg ellers pleier at bruge i de i Sagaerne indströede enkelte Viser, ligger i hint Kvads fra disses forskjellige Beskaffenhed. Der gives, formedelst den gamle nordiske Digtekunsts særegne Natur, Skjaldekvad, som det er aldeles umueligt at oversætte, uden at man beholder de i samme indförte Metaphorer. Hvorledes vilde det vel staae i nogen, han være nok saa genialsk, Digters Magt at oversætte fölgende Strophe af det gamle Bjarkemaal:

Gramr hinn gjöflasti	Den gavmilde Konning
gæddi hirð sína	Sin Hird [1]) skjenked [2])
Fenju forverki,	Fenjas Arbeide,
Fáfnis miðgarði,	Fofners Leie,
Glasis glóbarri,	Glasers Glandsknoppe [3]),
Grana fagrbyrði,	Granes fagre Byrde,
Dröpnis dýrsveita,	Dröpners dyre Sved [4])
dúni grafvitnis;	Ormens Duun;

naar han ikke vilde beholde de gamle tildeels paa Mythcr grundede Udtryk; han har vistnok her kun Valget imellem at bruge dem eller opgive Oversættelsen. Med *Krákumál* forholder det sig netop ligesaa; i 21 paa hinanden fölgende Stropher besynges særskilte Kampsceuer næsten uden Forandring i Henseende til Meningen, og de gamle Metaphorer og Omskrivninger ere ogsaa her, saa at sige, det eneste, der giver Poesien den fornödne Afvexling; tages de bort, bliver det Hele Tautologi og aldeles upoetisk. For at undgaae dette, og ikke af Lyst til forældede Udtryk, har jeg forfattet min Oversættelse saaledes, som den befindes. At saadanne Udtryk for den Læser, der ikke er bekjendt med det gamle Skjaldesprog, bör forklares, deri kan Rec. vist ikke andet end have den fuldeste Ret, men hvorledes han kan sige, at jeg ikke har tilföiet saa-

---

[1]) Huustrop. [2]) De fölgende Benævnelser ere alle Omskrivninger paa Guldet, som Trælkvinden Fenja malede paa Kværnen Grotte til Kong Frode, Ormen Fofner rugede over, Sigurd Fofnersbanes Hest Grane bar. [3]) Glaser var en Lund i Asgaard foran Valhals Dör, hvis Löv og Knoppe vare röde som Guld. [4]) Af Ringen Dröpner, som Dværgen Brok havde bragt Odin, dryppede hver niende Nat otte ligesaa tunge Ringe.

danne fornödne Forklaringer, indseer jeg ikke; thi bag i de til hver Strophe föiede Anmærkninger savnes vist neppe til eet eneste af disse Udtryk den forlangte Oplysning og Forklaring. Ved den latinske og franske Oversættelse gav jeg slige Oplysninger Plads underneden hver Side til den fremmede Læsers Fornödenhed; men da de bag i til hver Strophe föiede kritiske og philologiske Anmærkninger vare, ligesom hele Værket, forfattede paa Dansk, og den danske Læser i dem kunde finde mere fuldstændig Underretning om deslige gamle Udtryk, som der nödvendigviis maatte oplyses, saa syntes det mig unfornödent at gjentage dem under den danske Oversættelse, hvilket desuden stred imod den typographiske Skjönhed, hvormed jeg bestræbte mig for at udstyre Værket.

Enkelte Steder har jeg brugt to Dactyler i de tvende förste Födder i en Verslinie, hvilket Rec. formener „neppe nogensteds findes i Grundskriften." Af Viserne i Ragnar Lodbroks Saga, som findes i den samme gamle Codex, der er lagt til Grund for *Krákumáls* Udgave, vil jeg blandt adskillige flere fremstille fölgende, see mine Nordiske Kæmpe-Historier, I. B. 3:

S. 185: Hafa skal'k böl nema bíti.
- 234: Seg þú frá þegnsköpum þínum.
- 235: Þegi þú heimdregi heittinn.

Af disse Verslinier ville Dactylerne ikke kunne ved Synaloephe forandres til Trochæer eller Spondæer, og jeg troer mig derfor beföiet til den Frihed, stundum, ligesom Grundskriften, at bruge Dactyler paa begge de tvende förste Födder i Verslinierne. I den af Rec. udgivne Skálda, S. 231, siges jo ogsaa udtrykkelig, at otte Stavelser i Versearten *Dróttkvæði* lyde vel, og at det endog lader sig gjöre at have ni, altsaa — ◡◡◡, — ◡◡, — ◡, som i de der anförte Exempler:

Klofinn spyr ek hjálm fyrir hilmis.
Bila muna gramr, þó at gumna.
Draga þorir hann yfir hreinna.

Den af Rec. fremsatte Regel for Indretningen af Verslinierne i Dróttkvæði, „at Linien indeholder 3 Spondæer eller isteden for een af dem, helst den mellemste, til Afvexling en Dactylus," maa berigtiges saaledes, at kun de tvende förste Spondæer kunne afvexle med Dactyler, den tredie derimod aldrig.

Af de enkelte Ord antager Rec. *sveiti* at være urigtig oversat ved Sved, som staaer ved en Metaphor for Blod; „*sveiti*," hedder det, „betyder ikke Sved, men ligefrem Blod; Sved hedder paa Isl. *sviti*, som er et fra *sveiti* ganske adskilt Ord." Til Beviis for, at min Oversættelse er fuldkommen rigtig, behöver jeg blot at henvise til det af Rec. udgivne isl. Lexicon, hvor Ordet findes enkelt og i flere Sammensætninger allesteds udlagt ved Sved, ingensteds ved Blod, og som et aldeles klart Beviis for, at *sveiti* hos de gamle Skjalde ikke ligefrem, men kun metaphorice, bemærker Blod, vil jeg af Romund den Haltes Vise i *Fornmanna Sögur*, 3. B. S. 147, som ogsaa findes i *Landnámabók*, 2, 33, anföre Blodets Omskrivning ved *sveiti sára þorns*, Saartornens eller Sværdets Sved. En saadan Omskrivning vilde jo ikke kunne have været brugt, om *sveiti* hos de Gamle ligefrem bemærkede Blod, thi hvad skulde Sværdets Blod betyde? Det er heraf, synes mig, ganske tydeligt, at *sveiti* ikke ligefrem betyder Blod, men allene ved en *Hálfkenning* bruges enkeltstaaende i denne Bemærkelse; thi at bruge til Hovedord i en Omskrivning et Ord, der betegner den selv samme Ting, som man vil omskrive, vilde jo være ganske upoetisk. At Ordet Sved ogsaa bruges om Blod i Kæmpeviserne, hvor det hedder i Vidrik Verlandsöns Vise, *Abrahamsons* og *Nyerups* Udgave 1 D. S. 79:

Ud saa gik den röde Sved
Og Ilden af deres Skjolde,

synes ogsaa at bestyrke min Beföielse til at bruge det i den danske Oversættelse, ligesom Brand, der findes i samme Værk, 3 D. S. 181.

För jeg gaaer til det Enkelte i de övrige Indvendinger mod Steder i min Oversættelse, maa jeg gjöre den almindelige Bemærkning, at jeg ikke kan finde Rec's Fremgangsmaade ved disse billig. Naar jeg, foruden den metriske ved Bogstavrim og stundum ved Linierim bundne Oversættelse, har givet en ordret prosaisk, nemlig den latinske, saa mener jeg, at Rec. bör, forsaavidt han vil undersöge min Oversættelses Rigtighed og Nöiagtighed, vælge den prosaiske til Gjenstand for sin Kritik og ikke den metriske, hvor dog den ved Metriken, Alliterationen og Assonancen paalagte

Tvang maa give nogen större Frihed i Udtryk og Vendinger. Men tværtimod at gjöre dette, som Billigheden, synes mig, kræver, gaaer han min latinske Oversættelse forbi med den eneste Bemærkning, som jeg kan være vel tilfreds med, „at den er fortræffelig," og tager fremdeles fat paa den danske metriske, og bedömmer den efter en Maalestok, som til adskillige Steder vist ikke burde skjæres nærmere, om han end havde en ordret prosaisk Oversættelse for sig. Næsten intet Hensyn tages heller til Anmærkningerne bag i Bogen, som ellers vilde have oplyst og overflödiggjort adskillige af de fremsatte Bemærkninger.

Först taler han om, at min Oversættelse af Ordene i 10de Strophe: *Hildr var sýnt í vexti* er urigtig. Hertil bemærkes, at jeg selv i Anmærkningerne til denne Strophe bag i Bogen S. 144 har angivet den samme Mening af Ordene, som Rec. faaer ud, hvilken jeg siden var kommen efter at være den rigtige. Men skjönt jeg er enig med Rec. om Meningen af Ordene, kan jeg dog ikke bifalde hans Construction af dem; thi *Hildr* er Foemin., og dertil kan det neutrale *sýnt* ikke svare. Men *Hildr* er her en obsolet Dativ (jfr. til Hjemmel herfor 10de V. i 4de Str.), med hvilken Casus *sýnt*, staaende adverbialiter, construeres, hvorom jeg nöiere har talt i hin Anmærkning.

Dernæst handles om fölgende Sted i den 12te Strophe:

Umdi álmr, þá er oddar
allhratt slítu skyrtur
at slíðrloga sennu
Svelnis hamri þæfðar,

hvor han troer, at Ordföiningen, som, efter hans Mening er noget forandret, har forvildet mig. Om min Oversættelse af dette Sted hedder det: „Ordene *de som* findes ikke i Texten, og *virked* er Eental af Dativen (Imperf.), hvorimod *þæfðar* er Fleertal af lidende Tf. (ɔ: Partic. pass.)." At jeg ikke, som Læseren af denne Fremsætning skulde troe, har misforstaaet Ordet *þæfðar*, vil kunne sees paa tre Steder i Bogen; thi baade er det i Anm. paa det tydeligste angivet, at *þæfðar* er Perf. part. pass., og i den latinske saavelsom i den franske Oversættelse er det givet ved denne Tid. Det er altsaa klart, at Grunden til, at det i den danske Over-

sættelse er givet ved en anden Tid, er ikke Uvidenhed om den Tidsform, Ordet staaer i, men den Frihed, jeg troede at kunne være berettiget til i en metrisk Oversættelse; og hvis den ikke maatte være saa stor, at jeg torde give det ordrette: „Skjorter, valkede med Hammeren" ved *de* Skjorter, *som* Hammeren *valkede*, som jo kommer aldeles ud paa eet, saa vilde jeg paa mange Steder have kommet til kort, og det selv, om jeg endogsaa vilde have givet Oversættelsen i Prosa. Dernæst vil Rec. henföre Genitivet *Svelnis* til *skyrtur*, istedenfor at jeg har henfört det til *hamri*, og bemærker derhos, at jeg har skrevet „en lang Excurs til dette Sted," som dog ikke har ledet til det efter hans Mening rigtige Resultat. Hertil bemærkes, at jeg skrev den lange Anmærkning ikke for at undersöge, hvortil *Svelnis* skal henföres, som gjör meget lidet til Menings Forskjel, men for at fremstille, hvorledes jeg af de saare besynderlige Læsemaader *hatti*, *hanye*, *hanpi*, efter megen möisommelig Granskning, og efter til dette da vanskelige Sted at have æsket de to udmærkede Lærdes Egilsons og Graeters Betænkning, tilsidst paa den palæographiske Vei udfandt den ene rigtige Læsemaade *hamri*, hvorefter al Vanskelighed ved Stedet hævedes. Rec's foreslaaede Forandring med Henförelsen af Genitivet *Svelnis* synes vistnok ved förste Öjekast at have meget for sig, og at bestyrkes af de anförte Paralelsteder, hvor Navnet Högne vel paa samme Maade bör henföres; men der ere dog ogsaa vægtige Grunde imod denne forandrede Henförelse, da den strider imod den ellers overalt i Kvadet brugte ganske jævne og naturlige Construction. *Svelners* Hammer kan desuden meget vel forklares om en Öxe eller andet Vaaben, især om Svelner, som der anföres i det af Rec. udgivne isl. Lexicon, betyder en Kæmpe eller Jætte; hvorved al Vanskelighed da bortfaldt, og Meningen blev: Pantserskjorterne, som havde lidt mange Hug eller Stöd af Vaabnene.

„I 16de Sangv.," siger Rec. videre, „er *gera bróðir* oversat Högens Broder, men *geri* er en Ulv, see *Snorra Edda*, min Udgave, S. 38 o. s. v." At det ikke, som Rec. antyder, har været min Mening, at *geri* betyder en Hög, har jeg paa det tydeligste tilkjendegivet, ved i den latinske Oversættelse at give *gera bróðir* ved *lupi frater*, ved den i den franske tilföiede Forklaring „*le frère du loup*",

og ved i Anmærkningerne, S. 128, ikke blot at citere to Steder af *Skálda* (Rasks Udgave) til Bevis for, at *geri* betyder en Ulv, men ogsaa sammesteds udtrykkelig at modsige andres Fortolkning af *geri* ved noget Slags Fugl. Det er altsaa klart, at det er allene for Bogstavrimets Skyld, jeg her har valgt Högen istedenfor Ulven, og oversat:

Haab ved Slagets Hylen
Högens Broder glæded,

og da Högen af Skjaldene, navnligen i selve Krákumál, t. Ex. i 19de Str. 7de V. *Haukr sleit hold með vargi*, bruges ved Valens Beskrivelse, saa har jo hverken Meningen eller den gamle Brug derved lidt det allerringeste Afbræk. Ulvens Broder forklarer jeg ved Örnen, der broderlig deeltager i dens graadige Syssel paa Valen, og Örnen staaer ved en Synecdoche for Rovdyr i Almindelighed; R. forklarer det om Ulven, men det vilde, synes mig, være en upoetisk Omskrivning paa Ulven, at kalde den Ulvens Broder.

I Resultatet af min Undersögelse om Kvadets Alder er Rec. fuldkommen enig, og bestyrker det end ydermere paa en höist interessant Maade ved at paavise Olddanismer i det. I Meningen om Kvadets Verseart er han derimod af ganske modsat Overbeviisning; han formener nemlig, at det heelt igjennem er fuldkommen regelmæssigt *Dróttkvæði*. Af hans Fremstilling af denne Sag kan jeg ingenlunde lade mig overbevise, men antager, som tilforn, at Kvadet er af en uregelmæssig Verseart, nemlig *Dróttkvæði* med enkelte Vers *Fornyrðalag*, forsynede med Ögeord. Mod Rec's Mening om denne Sag strider aabenbart tvende Ting af höieste Vigtighed, nemlig Alliterationen og Stavelsernes Qvantitet. At lade Rimbogstaverne, ja endogsaa, som oftest vilde blive Tilfældet, Hovedstaven falde paa den anden Stavelse i en Fod, vilde betage dem den til Versets Velklang nödvendige Betoning; hvor uskjönt lyder ikke for den, der har Öre for Velklangen i oldnordiske Digte, fölgende Distichon, oplæst efter den af Rec. foreslaaede Scansion:

þa'r Hels- |íngja| heimtum
til heim- |sala| Oðins.

Hertil kommer, at Rec. ved Scansionen ikke tager tilbörligt Hensyn til Stavelsernes Qvantitet, og lader sig nöie, naar han, paa hvad Maade han end, til sin Menings Fremme, afdeler Linierne, faaer det tilstrækkelige Antal

Stavelser ud. I den af ham opstillede 15de Strophe findes saaledes fölgende imod Stavelsernes Qvantitet afdeelte Linier.

Hitt hlæ-|ir mik| jafnan.
At Baldrs |föður| bekki.
Ur bjúg-|viðum| hausa,

hvor de korte Stavelser og Smaaord *ir*, *at*, *ur* gjöres til lange. Disse Vers ere vistnok ligesaalidt regelmæssigt *Dróttkvæði*, som de af Rec. fremstillede tvende Vers til Forbedring af min Oversættelse af 2den Str. ere denne Verseart, om end det sidste, ved at der er sat *graadig* for *graadige*, har faaet de behörige 6 Stavelser; thi det gaaer dog hverken an, at scandere:

Heel ung jeg |siden| laved
For graadig |Ulv et| Maaltid
— ◡ ◡ — — — —

eller Heel ung |jeg siden| laved
For graa- |dig Ulv et| Maaltid.
— — — ◡ ◡ — —

Ligesom jeg ikke kan være enig med Rec. i Maaden at afdele Verslinierne paa, saaledes er det langtfra, at jeg bifalder hans Forandring af den af den lærde Islænder John Olafson foresungne og i det franske Værk *Essai sur la musique ancienne et moderne,* Paris 1780, indförte Melodi, som han formener at være urigtig, hvilken Urigtighed skal efter hans Mening være fremkommen af, „at Islænderen ikke har sunget taktret, men skraalt hver Stavelse ud for sig." Disse R's Bemærkninger grunde sig vistnok paa urigtige Forudsætninger, da han ikke har taget tilbörligt Hensyn til Forholdet imellem Takt og Fodmaal, eller til gamle Melodiers sædvanlige Beskaffenhed. Characteristiske Kjendemærker, som udmærke den gamle Melodi hos John Olafson, navnligen den lange Tone stundum paa Versliniernes sidste Stavelse, som ingen, der oftere har haft Leilighed til at höre slige gamle islandske Kvad foresynge, kan være ubekjendt med, fattes aldeles i R's foreslaaede Forbedring. Denne kan altsaa ikke antages at have den behörige Værd som gammel Melodi.

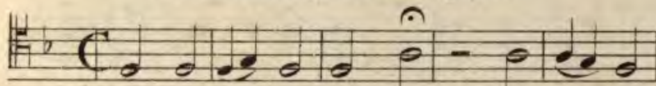
Anm. Et Par overseete Trykfeil i Bogen tillader jeg mig ved denne Leilighed at bemærke nl. S. 42 L. 12 épaisames l. apaisames; S. 128 L. 41 Ornen l. Örnen.

C. C. Rafn.

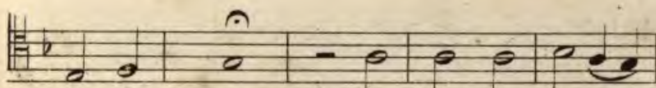
Kjöbenhavn 1827. Trykt i *H. F. Popps* Bogtrykkerie.

Lag við Krákumál.

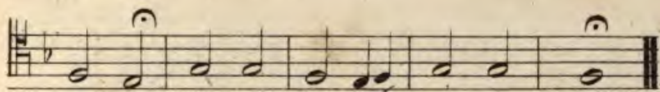
Úr Essai sur la musique ancienne et moderne, à Paris, 1780.

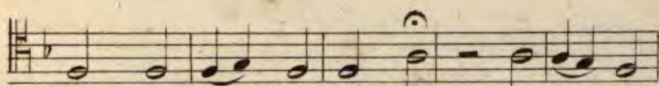
Hjugg - u vèr með hjör - vi! hitt læ - ir

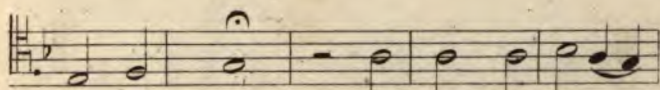
mik jafn - an, at Bald - urs föð - ur

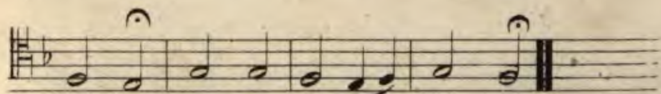
bekk - i bún - a veit ek at suml - um,

drekk - um bjór at bragð - i or bjúg - við -

- um haus - a; eig - i kem ek með

æðr - u orð til Viðr - is hall - ar.

Til fjögra radda.

Hjugg - u ver með hjör - vi! hitt læ - ir
Drekk - um bjór at bragð - i or bjúg - við -

mik jafn - an, at Bald - urs föð - ur bekk - i
- um haus - a; eig - i kem ek með æðr - u

bún - a veit ek at suml - um;
orð til Viðr - is hall - ar.

[illegible]TER.

SUBSKRIBENTER.

Expl.

Hr. *Abrahamson, J. N. B. v.*, Major, Divisionsadjutant, Kammerjunker, Ridder af Danebroge og Danebrogsmand, Commandeur af den keiserl. russiske St. Anna-Orden med Brillanter, Ridder af den kongl. storbritanniske Bathorden, den kongl. franske Æreslegionsorden og den kongl. svenske Sværdorden, Vice-Formand i det nordiske Oldskrift-Selskab, Æresmedlem af Danevennernes Selskab ved Donau i Ulm m. m. 1

— *Banner, N. O. v.*, Kammerjunker, Capitain 1

— *Bornemann, A. W. F. v.*, Justitiarius i Höjesteret, Storkors af Danebroge og Danebrogsmand 1

— *Brummer, F.*, Universitetsboghandler 10

— *Bussière, Edmund de*, Attaché ved det kongl. franske Gesandtskab ved det danske Hof 1

— *Buus H., H.* 1

— *Clementin, P. v.*, Capitain, Capitain-Vagtmester ved Kjøbenhavns Fæstning 1

— *Fohrmann, S. C.*, Copiist i det kongl. Rentekammer.. 1

— *Hagen, M. J.* 1

— *Hambro, C.*, Student 1

— *Helgesen, Th.*, Cand. phil., Medlem af det nordiske Oldskrift-Selskab og det islandske literære Selskab..... 1

— *Hoppe, F. v.*, Kammerherre, Hofjægermester 1

— *Jacobsen, H. C.*, Justitsraad, Assessor i den kongl. Landsover- samt Hof- og Stads-Ret, Medlem af det nordiske Oldskrift-Selskab 1

— *Jacobsen, W.*, Cand. juris 1

— *Larsen, J. E.*, Politisekretær 1

— *Lund, J.*, Justitsraad, Assessor i Directionen for Statsgjælden og den synkende Fond 1

— *Magnusen, F.*, Professor, Medhjælper ved det kongl. Gehejme-Archiv, Medlem af den kongl. arnamagnæanske Commission og den kongl. Commission til Oldsagers Bevaring, Formand i det islandske literære Selskab, Medlem af det skandinaviske Literatur-Selskab, det nordiske Oldskrift-Selskab m. m. 1

Expl.

Hr. *Mandix*, *J.*, Etatsraad, Deputeret i det kongl. Rentekammer og for Finantserne, Ridder af Danebroge.... 1
— *Matzen*, *H. G.*, Studiosus Theol.... 1
— *Michaëlsen*, *N. v.*, Oberst.... 1
— *Müller*, *L. Chr.*, Stud. Theol.... 1
— *Møller*, *Th.*, Cancellieraad, Kasserer ved Kjøbenhavns Brandforsikrings-Societet.... 1
— *Nissen*, *N. C.*, Etatsraad, Medlem af den afrikanske Consulat-Direction, Ridder af Danebroge og Danebrogsmand.... 1
— *Oddson*, *G.*, Consistorialassessor, Præst til Domkirken i Rejkevig, Sekretær i det islandske literære Selskab, Medlem af det nordiske Oldskrift-Selskab.... 1
— *Oldenburg*, *Th.*, Cand. Theol.... 1
— *Pederson*, *J.*, Studios. Theol.... 1
— *Pontoppidan*, *C. S.*, Fuldmægtig ved Kjøbenhavns Magistrat.... 1
— *Rawert*, *O. J.*, Kammerjunker, Assessor i det kongl. General-Toldkammer og Commerce-Collegium.... 1
— *Rask*, *R.*, Professor i Literærhistorien og Underbibliothekar ved Kjøbenhavns Universitet, Formand for det nordiske Oldskrift-Selskab, Vice-Formand i det islandske literære Selskab, Æresmedlem af Danevenners Selskab ved Donau i Ulm, det kongl. engelske Literatur-Selskab i London, det ceylonske Lit. Selskab i Colombo, Medlem af det kongl. danske Videnskabers Selskab, det skandinaviske Literatur-Selskab m. m. 1
— *Robert*, *Cæsar*, Cand. pharmac., i Christiania.... 1
— *Schubothe*, *J. H.*, Hofboghandler.... 6
Studenterforening, *den danske*.... 1
Hr. *Thiesen*, *L.*, Boghandler.... 2
— *Urne*, *F.*, Kammerjunker, Assessor i den kongl. Landsover- samt Hof- og Stads-Ret.... 1
— *Velschow*, *H. M.*, Cand. Theol., Medlem af det nordiske Oldskrift-Selskab.... 1
— *Wegener*, *C. F.*, Adjunkt ved Sorø-Academiskole.... 2

Rettelser. S. 67: hampi l. hanpi. S. 113: Gridssons l. Gripssons.

